

Oud boerenland

Boerderijen, veldnamen en wegen rond Heino

deel 1

door H. J. A. Overkamp

Oud boerenland

door H. J. A. Overkamp

© 2011 door de auteur van dit boek. De auteur heeft de exclusieve rechten op alle bijdragen aan dit boek. Dit boek is een uitgave van de Vereniging voor Heemkunde "Omheining" te Heino.

De lay-outontwerpen en grafische elementen van Blurb in dit boek vallen onder het auteursrecht van Blurb Inc., 2011. Dit boek is gemaakt met de service van Blurb voor creatieve publicaties. De auteur heeft de exclusieve rechten op alle bijdragen aan dit boek.

Inleiding

De Vereniging voor Heemkunde “Omheining” te Heino kent verschillende werkgroepen zoals: Streektaal, Folklore en Genealogie. De werkgroep Boerderij- en veldnamen is vele jaren bezig geweest met het verzamelen van gegevens. De daarna gevormde werkgroep Geschiedenis beschikt daarnaast over veel historische informatie over boerderijen van Heino in een bredere context. Tijd dus voor een vastlegging van het verzamelde materiaal in een boek. De deelgebieden die inmiddels grotendeels als afgerond kunnen worden beschouwd, zijn hier gepubliceerd. Aan andere clusters wordt gewerkt.

Het boek is bedoeld als naslagwerk voor hen die geïnteresseerd zijn in de agrarische oorsprong, de lokale geografie en de genealogie van de bevolking van Heino en haar omgeving. Het laat zich weliswaar niet lezen als een roman, maar is veel meer dan een kale opsomming van boerderij-, veldnamen en wegen geworden. Het zal zeker boeien. Dit boek kon niet tot stand komen zonder de medewerking van velen. Allereerst de leden van de voormalige werkgroep Boerderij- en veldnamen die heel veel veldwerk hebben verricht. De huidige werkgroep Geschiedenis heeft er eveneens veel werk voor verricht.

Wij hebben ons best gedaan, maar hebben niet de pretentie gehad volledig te kunnen zijn. We houden ons daarom graag aanbevolen voor suggesties en verbeteringen. Rest, de hoop uit te spreken dat u in dit boek vindt wat u zoekt.

De auteur, Herman Overkamp

Inhoudsopgave

Verantwoording	blz 5
Algemene beschrijving	blz 8
Het ontstaan van de bodem	blz 8
Verschillende grondsoorten en gebruiksmogelijkheden	blz 9
Het bevolken van het oude boerenland	blz 11
Het leenstelsel en de Marke	blz 12
De boerderijen en de Marke	blz 14
Verdwenen landschappen	blz 15
Delmte Nieuwstad	blz 19
Het gebied Delmte	blz 19
Nieuwstad	blz 19
Bosaanleg	blz 20
De kotters op de heide	blz 20
De wegen rond Delmte	blz 21
De boerderijen en veldnamen	blz 24
Het Moer	blz 44
Buitenplaats Het Moer	blz 44
Het verleden van de buitenplaats	blz 47
Gebieden tussen Het Moer en Delmte Nieuwstad-noord	blz 48
Markegronden tussen het Moergebied	blz 48
De wegen in het gebied	blz 49
De lanen van het landgoed Het Moer	blz 49
De boerderijen veldnamen	blz 50
Blankenfoort - Zuid Lenthe	blz 63
Ligging	blz 63
Oudste geschiedenis	blz 63
Kerkepaden	blz 64
Buitenplaats Blankenfoort	blz 65
De boerderijen en Veldnamen	blz 67
Kloosterhoek	blz 81
Ligging	blz 81
Het Hondebroek	blz 81
Kleinhaarsmaat	blz 82
Twentseweg	blz 82
Onderhoud Twentseweg	blz 83
Het Overijssels kanaal en de nieuwe Bolderbrug	blz 84
De Herbergen	blz 84
Het Klooster	blz 86
De Lenter school	blz 86
De boerderijen en veldnamen	blz 88
Geraadpleegde bronnen en literatuur	blz 99

Verantwoording

De werkgroep Boerderij- en veldnamen is in 1990 van start gegaan met het vastleggen van de oude veldnamen. Veel veldwerk is er verricht door de mensen in het buitengebied van Heino te bezoeken. De werkgroep bestond uit de leden: G.H.Elshof, P.E.van Eijdsen, H.Hekman, D.v.d.Klippe, W.H. Oud Ammerveld, J.Peters en J.A.Reuvekamp. In een wisselende samenstelling is de werkgroep daarna aan het werk geweest. Door verschillende interesses, die ontstonden tijdens het onderzoek, zijn een aantal leden begonnen met het beschrijven van boerderijen. In 1996 werd het veldwerk afgerond. De Kadastrale Atlas 1832 van Heino is ook in dat jaar uitgekomen.

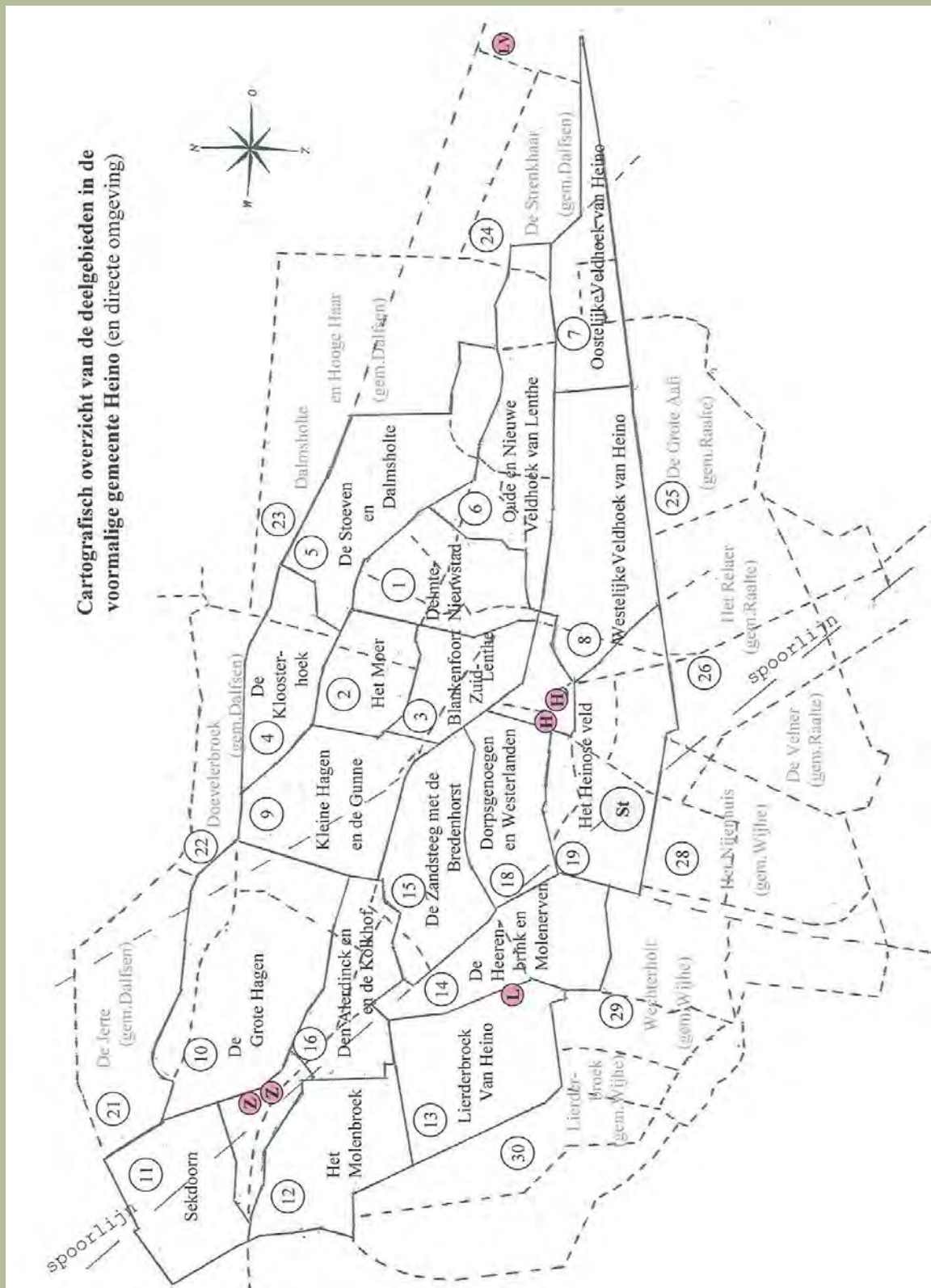
In 2000 is er overleg geweest met het bestuur en de werkgroep die op dat moment bestond uit de leden: J.M.Jorna-Hansman, D.v.d.Klippe, H.J.A.Overkamp, J.Peters, J.Pruim-Reinders, W.Schuring J.Tijhuis en H.J.Wessels. Er is toen besloten om geen boekje uit te geven met alleen maar veldnamen, maar te gaan werken aan een uitgave met boerderijbeschrijvingen waar enkelen al mee bezig waren.

Sindsdien is er een nieuwe werkgroep Geschiedenis samengesteld waarvan de huidige leden zijn: Jan Jonge Poerink, Geerlig Nijland, Herman Overkamp, Jan Peters en Edgar Stapelveld. Deze werkgroep heeft besloten om boeken in delen uit te geven. Hierin zijn de gegevens van de veldnamen, Kadastrale Atlas 1832 Heino, bevolkingsregisters en de beschrijvingen uit het archief aan elkaar gekoppeld. Daarnaast hebben recente nasporingen tot interessante, maar nog nooit eerder gepubliceerde, gegevens geleid. Van alle boerderijen is ook nog eens uitgezocht welke grond daar in 1832 bij hoorde. Het archief van de vereniging beschikt nu dus over veel informatie van boerderijen uit de toenmalige situatie.

Gekozen is voor een indeling van deelgebieden op basis van de historische ontstaansgeschiedenis van de buurtschappen. De namen van de deelgebieden zijn - alhoewel soms door de bewoners in de vergetelheid geraakt - historisch verantwoord benoemd. Soms is er sprake van een samenvoeging, zoals bij de Kloosterhoek, wat een samentrekking is geworden van de drie kleine deelgebieden Schoolhoek, Kloosterhoek en Kluinhaarsmaat. Voor de begrenzing zijn zoveel mogelijk de wegen, waterlopen en gemeentegrenzen gevolgd en daar waar dit niet helemaal mogelijk bleek is de grens getrokken door een open gebied.

De cartografie en fotografie in dit boek zijn van de hand van Edgar Stapelveld. Er is ook gebruik gemaakt van fotomateriaal uit het archief van Omheining. Tenslotte is zorgvuldigheid betracht met het verkrijgen van instemming van betrokkenen voor woord en beeld.

Deelgebieden in de voormalige gemeente Heino (en directe omgeving)

In de voormalige gemeente Heino

- 1 Delmte-Nieuwstad
- 2 Het Moer
- 3 Blankenfoort-Zuid Lenthe
- 4 De Kloosterhoek
- 5 De Stoeven en Dalmsholte
- 6 Oude en Nieuwe Veldhoek van Lenthe
- 7 Oostelijke Veldhoek van Heino
- 8 Westelijke Veldhoek van Heino
- 9 Kleine Hagen en de Gunne
- 10 De Grote Hagen
- 11 Sekdoorn
- 12 Het Molenbroek
- 13 Lierderbroek van Heino
- 14 De Heerenbrink en Molenerven
- 15 De Zandsteeg met de Bredenhorst
- 16 De Kolkhof en Den Alerdinck
- 17 Laag Zuthem
- 18 Dorpsgenoegen en Westerlanden
- 19 Het Heinose Veld
- 20 Heino en dorpsboerderijen

In de directe omgeving van Heino

- 21 De Jerte (gemeente Dalfsen)
- 22 Doevelerhoek (gemeente Dalfsen)
- 23 Dalmsholte en Hooge Haar (Dalfsen)
- 24 De Strenkhaar (gemeente Dalfsen)
- 25 De Grote Aaft (gemeente Raalte)
- 26 Het Relaer (gemeente Raalte)
- 27 De Velner (gemeente Raalte)
- 28 Het Nijenhuis (gemeente Wijhe)
- 29 Wechterholt (gemeente Wijhe)
- 30 Lierderbroek (gemeente Wijhe)

Als oriënteringspunten zijn de kerken op de kaart in het gebied met een rood cirkeltje aangeduid: De letter H voor Heino, de L voor Lierderholthuis, de Z voor Laag Zuthem en de LV voor Lemelerveld. De grotere, grijze cirkel met de aanduiding St geeft de plaats van het Station Heino aan.

Algemene beschrijving

Het ontstaan van de bodem.

De eerste bewoners van het gebied rond Heino waren boeren die zich op hogere gronden in het landschap gevestigd hadden. Dit landschap zag er toen heel anders uit dan thans. Er was heel veel lage grond met uitgestrekte moerassen. Alleen de hogere gronden waren droog genoeg om er te wonen en gewassen te verbouwen.

Om een antwoord te geven op de vraag hoe die hogere gronden in het verleden zijn gevormd moeten we een haast onvoorstelbare tijd teruggaan. Zo'n 200.000 tot 130.000 jaar geleden was hier de 'Saale'-ijstijd. Gletsjers van soms wel 200 meter dikte drukten met enorme kracht grote delen van ons land opzij. Deze ondergrond was aangevoerd door de rivieren vanaf het Alpengebied. Hierdoor zijn onder andere de stuwwallen van de Overijsselse heuvelrug en de Veluwe ontstaan. De dalen tussen deze stuwwallen vulden zich tijdens een warmere periode in de 'Eem'-tijd, zo'n 130.000 tot 120.000 jaar geleden. Daarvoor zorgde het smeltwater en het water uit de rivieren, de 'oer'IJssel en de 'oer'Vecht.

Duizenden jaren later in de 'Weichsel'-ijstijd, zo'n 120.000 tot 11.000 jaar geleden, daalden de temperaturen weer. Het landijs bereikte ons land niet. Wel verdween vrijwel alle begroeiing. Door de kale bodem konden zandstormen ontstaan. Enorme hoeveelheden zand (dekzand genoemd) konden zich verplaatsen. Het fijnkorrelige zand verspreidde zich over het hele gebied van Salland en vormde een laag van löss en leem. Deze leem en kalkhoudende grond zorgde voor een redelijk vruchtbare bodem. Echter alleen op die plaatsen waar de waterhuishouding (water aan- en afvoer) goed was. Het grofkorrelige zand, dat minder vruchtbaar is, stoof niet zover weg en vormde dekzandruggen en paraboolachtige duinen (in een halve cirkelvorm).

Langgerekte zandruggen liggen vanaf Zuthem tot de Strenkhaar, vanaf Lierderholthuis tot voorbij de Wolthaarshoek en de rug waarop de Twentseweg ligt. De (parabool) duinen vinden we het meest in het Lierderbroek, Delmte en in Dalmsholte. Na de laatste ijstijd werd het klimaat weer warmer en natter. Langs de rivieren IJssel en Vecht kon aanvankelijk weinig begroeiing ontstaan. Door zandverstuiving ontstonden aanzienlijke oeverwallen. Door de oeverwallen en de vele dekzandruggen werd de afvoer van water geblokkeerd. Het water kon niet weg en door het geringe hoogteverschil ontstonden er geen beken. Hier en daar vormden zich in de winter een paar stroomgeulen. Zodoende kreeg men in de lagere delen uitgestrekte moerassen.

Die moerassen waren er ook in alle dalen van de latere Sallandse vloedgravens. In de loop der eeuwen vormden zich veenlagen in deze moerasgebieden. Soms waren dit dunne lagen wanneer de ondergrond erg doorlatend was. Zoals in het Heinose vloedgravendal en het Hagengebied. Dikkere veenlagen ontstonden in het Lierderbroek, bij het Moer, de Kluinhaar, bij Kijk in 't Veen en bij Duyvelshuis (Oude Rozeboomseweg).

Vlak na het begin van onze jaartelling kreeg de IJssel veel meer water te verwerken doordat

deze door de Romeinen met de Rijn werd verbonden. De IJssel overstroomde veelvuldig. Achter de oeverwallen, onder andere in het Lierderbroek, liet het water een kleilaag achter boven de al gevormde veenlaag.

Verschillende grondsoorten en gebruiksmogelijkheden.

Aanvankelijk groeide er op de zandruggen veel loofbos. Het wild zorgde er voor dat er open gedeelten ontstonden. Zo vormde zich een gevarieerd landschap. De mensen hebben hier in het begin weinig aan veranderd. Dit waren jagers die van de ene plek naar de andere trokken. Of zich voor 900 hier al mensen gevestigd hebben is niet bekend. Voor de middeleeuwen maakten de boeren meest vierkante akkertjes (celtic fields). Al vanaf het begin der jaartelling is in Salland veel bos gekapt voor het gebruik in ijzerovens en daarna 't meest voor gebruik op de boerderijen. In de middeleeuwen kwamen er voor de mestwinning voor het bouwland veel schapen. Hierdoor ontstonden er grote heidevelden, ook op de wat lagere gronden. Voor de plaggenwinning in de potstallen werd de heide regelmatig afgeplagd. Het gevolg was dat er op de hoogste delen stuifzanden ontstonden wanneer er ook nog eens overbeweiding was. Deze stuifzanden waren in het Stoevengebied, bij de Schoolbosweg en langs de gehele grens met het Raalterwoold (gemeentegrens Raalte).

Op een deel van de hoge gronden zijn bouwlanden (kampen) gemaakt waar een laag zwarte grond door de eeuwenlange plaggenbemesting ontstond. Op de hoogste schrale gronden is later weer veel bos ingeplant. De overige schrale gronden en lagere gebieden zijn met behulp van vooral kunstmest (na 1900) in goede cultuurgrond veranderd. Voor de lage gronden zijn verschillende benamingen als veen-, goor-, broek-, mars- en lage veldgrond. Ze verschillen nogal van elkaar. Voor een buitenstaander is dit veelal niet te onderscheiden. Door de huidige goede afwatering zijn die verschillen nauwelijks te zien.

Veengronden waren vroeger heel erg nat en alleen in droge periodes in de zomer te gebruiken, meest als hooiland. Met een goede afwatering was er in de zomer ook boekweitteelt mogelijk op het veen. (brandteelt op afgebrand veen). Voor goorgronden geldt hetzelfde als voor veengrond. Hier is echter het veen verdwenen. De bruikbaarheid verschilt met de mate van regenval in de zomer, weide of hooiland. Broekgronden waren in de zomer goed als hooi- en weiland te gebruiken mits het niet te nat werd door veel regenval.

Maatgronden waren beter ontwaterd en stonden in de zomer zelden onder water.

Marsgronden waren grotendeels lage gronden, vergelijkbaar met broekgronden. Hier zaten hogere delen in en bevatten meer leem. Die waren dus vruchtbaarder en het vee kon hier de hele zomer blijven. Lage veldgronden waren in droge periodes goed te beweiden (door de schapen). Die grond was echter zo schraal dat hierin veel heide voorkwam. Alle hiervoor genoemde grondsoorten kwamen in Heino voor, evenals de bouwkampen op de dekzandruggen, met daarnaast hoge veldgronden en stuifzanden. Klei op veengrond lag er in het Lierderbroek. Veengrond in alle lage delen. Dit is vrijwel overal verdwenen door afgraving (voor 1800) en mineralisatie (natuurlijke omzetting na ontwatering). Goorgrond was er tussen de Rozendaelseweg en Molenweg, broekgrond in het Lierderbroek. Maatgrond was er ten zuidwesten van de dorpskern en rond Delmte. Marsgrond lag rond de Paalweg en

Boerderij Kaleveld Veldhoekerweg 1

Boerderij Kleine Kappe Twentseweg 7

ten noordwesten van de Stoeven. Het grootste gedeelte van het gebied rond Heino bestond echter uit veen- en en lage veldgrond met vroeger een dunne veenlaag.

Vanaf de stichting van de eerste boerderijen heeft men geprobeerd het bouwland te vergroten. Daarvoor was het bemestingssysteem de beperkende factor. Men moest voldoende mest hebben om enige opbrengst te krijgen van de van nature schrale gronden. De bemesting geschiedde met plaggenmest van vooral schapen en van enkele koeien. Deze dieren werden overdag op de velden gedreven en 's nachts gestald. Er werd steeds een nieuwe laag heideplaggen in het schaapschot (kooi) en de potstal gebracht. Enkele keren per jaar werd die potstalmest naar het bouwland gebracht. In de loop der eeuwen werden de bouwlanden daardoor steeds hoger en door verstuiwingen ook breder. De oppervlakte bouwland werd dan geleidelijk vergroot. De noodzakelijke extra mest werd verkregen door een grotere veestapel die geweid werd op de ontgonnen lagere gronden.

Deze voorheen onbruikbare moeras/veengronden probeerde men steeds beter te benutten. Dit deed men door van de lage veengronden eerst het veen af te halen. Dit waren schadden (de bovenlaag van het veen), de honden (losse turf) en op enkele plaatsen kluinveen (harde turf). Men ging afwateringssloten graven die men met elkaar verbond. Dit werd een Vloedgraven. Hierdoor kwam er meer weidegrond voor de schapen en de koeien plus meer hooiland. Naarmate er meer Vloedgraven kwamen, werd de afvoer van water een probleem. Men ging daarom weteringen graven (in de 14e en 15e eeuw) die door de boeren op diepte gehouden moesten worden. De huidige naam hiervoor is schouw maken. Vroeger noemde men dit "onraad".

Het bevolken van het oude boerenland.

Uit schriftelijke bronnen is bekend dat er rond 900 al boeren waren in het gebied van de Ierte, gelegen ten noorden van de Hagenweg. Of er daarvoor al boeren gevestigd waren is niet bekend. Vanuit dit gebied hebben zich meerdere boeren op de zandruggen gevestigd langs de Hagenweg, Zwolseweg (Davenschot, ter Haar = Borgman- 832) en Twentseweg. In 1300 waren er ook al boerderijen langs de Zandsteeg. Dit is nu de Kolkweg, Zuthemerweg, Zwolseweg, van der Capellenweg en Lemelerveldseweg. Ook in de omgeving van het huidige Rozendaal waren er boerderijen.

Rond 1300 is het Lierderbroek ontgonnen. De meeste boerderijen zullen rond die tijd ontstaan zijn op de zandopduiking in het veen. (de oude paraboolduinen). Door die ontginning zakte de veenbodem. Men kreeg problemen met de waterafvoer en de toestroom van water uit de vloedgraven, die dat aanvoerden uit de zandgebieden. In de 14e eeuw heeft men daarom weteringen gegraven. Doordat de zandruggen vrij smal waren, zien we in de omgeving van Heino geen essen (enken) ontstaan. De ruimte was er gewoon niet. In de middeleeuwen (500 tot 1500) kwam het gebruik van ossen als trekkracht voor de ploeg algemeen in gebruik. Er werden lange en smalle akkerbouwkampen gemaakt. Die vorm was voor de moeilijke wendbaarheid van de ossen het meest geschikt. Naarmate er door de betere

afwatering meer lage grond ontgonnen werd, kon er meer vee gehouden worden. (schapen en wat koeien). Veel erven konden gebruik maken van de grond in het Lierderbroek. Er kwam meer mest voor het bouwland beschikbaar. Hierdoor konden de meeste kampen wat breder gemaakt worden. Veel bouwkampen werden gesplitst zodat er nieuwe boerderijen konden komen. Dit waren soms katersteden (kleine boerderijen) maar vaak ook erven (grote boerderijen). Bij de splitsing kwam nogal eens het voorvoegsel Groot en Klein voor. Bijvoorbeeld Groot Eijsink en Klein Eijsink.

Vaak zijn in de loop der eeuwen boerderijnamen veranderd. Het grote erf was soms maar iets groter dan het kleinere afgesplitste erf. Veel erven die in de middeleeuwen al gesplitst waren, werden halve erven genoemd. Splitsingen zijn in de loop van de tijd steeds doorgegaan. Meer boerderijen betekende ook : meer pachtinkomen voor de verpachter. Het overgrote deel der boerderijen in deze streek waren tot ± 1700 pachtboerderijen. Mede door die inkomsten konden er veel landgoederen ontstaan. Rond Heino zijn er tussen 1850 en 1950 door die vele splitsingen heel veel, en vaak kleine, boerderijen bijgekomen.

Het leenstelsel en de Marke

Alle gronden waren oorspronkelijk in bezit van de landsheer. Dat was hier de bisschop van Utrecht. Om de boerderijen te beheren en tevens voor de bescherming van de bisschop in roerige tijden, waren de boerderijen in leen uitgegeven aan de leenmannen, de ridders. Een klein deel werd uitgegeven aan de kerken en kloosters. In de loop der eeuwen kwam een groter deel, door schenking en vererving, aan de kerken en kloosters. Na de reformatie kwamen de leengoederen aan de provincie Overijssel. Er werd echter zo weinig aan de provincie betaald, dat de leenmannen zich vrijwel als eigenaar konden gedragen. De kerkelijke en kloostergoederen kwamen in het bezit van de stadsbesturen, kerkelijke instellingen, zoals gestichten, ziekenhuizen en weeshuizen of werden verkocht. De gemeenschappelijke zo geheten ‘woeste gronden’ waren in gebruik bij de boeren. Veel van die gronden waren door hun lage ligging nauwelijks bruikbaar.

Voor het beheer van die gronden vormden de eigenaren van de boerderijen per buurtschap een marke. Ten zuiden van de Zandsteeg (zie hiervoor) was dit de marke Heino. Ten noorden daarvan was de marke Lenthe. Het gebied Dalmsholte, waar toen geen enkele (grote) boerderij stond, vormde een aparte marke. Ook het Lierderbroek werd oorspronkelijk apart beheerd. Later is dit verdeeld onder de marken Heino, Herxen en Wechterholt. De eigenaren van de marke, de ‘erfgenamen’, kwamen af en toe bij elkaar. Meestal een keer per jaar. Oorspronkelijk in de open lucht onder geboomte op de zo genoemde ‘holting’. Later gingen men naar een herberg of een boerderij. Uit de erfgenamen werd een markebestuur gevormd. Dit waren meest leenmannen uit de adellijke families, rijke stadsbestuurders of vertegenwoordigers van stedelijke instellingen. Het aantal boerderijen in eigen bezit was gering in deze streek. De leenmannen gedroegen zich als eigenaren. Vooral in de 17e en 18e eeuw verwaterde het leenstelsel. Veel boerderijen werden door de leenmannen gekocht en daarna soms weer verhandeld.

Boerderij Smitshuis of Kleine Moer, Twentseweg 11

Achterzijde Twentseweg 11

De boerderijen werden vanaf het begin verpacht. Deze pacht moest in natura aan de leenman worden geleverd. Veel geld was er vroeger niet in omloop en er waren veel verschillende geldsoorten. De pacht moest geleverd worden in mudden rogge (1 mud = 70 kg) van de hoge grond en soms in mudden haver van de wat lagere grond. Alleen van de weidegrond werd geldpacht gevraagd. Naast de pacht moesten er tienden betaald worden. Dit was 10% van de opbrengst als een soort belasting voor de bisschop. Deze tienden werden apart geïnd. Aanvankelijk door dezelfde leenman. Later kwamen deze tienden van de leenmannen bij vererving vaak in andere handen of werden verhandeld nadat de afdracht aan de bisschop was afgekocht.

De boerderijen en de marke

Iedere boer die gebruik mocht maken van de gemeenschappelijke markegronden was een gewaarde boer. Men had een volle waar of een deel van een waar in de marke. Daarmee had men recht om vee te weiden, plaggen, schadden en turf te steken, heide te maaien en hout te kappen op de markegronden. De hoeveelheden waarop men recht had waren afhankelijk van de omvang van de waren en de afspraken die daarover waren vastgelegd. Het recht op de waren in de marke was aanvankelijk nog niet schriftelijk vastgelegd. Rond 1300 is men dit gaan beschrijven in de Sallandse hoevenlijst. Werd er een boerderij, die men ook wel erf noemde, gesplitst, dan hadden beide een halve waar in de marke.

Rond 1700 waren de meeste boerderijen in deze omgeving “halve erven” met een halve waar in de marke. Was het een hele waar dan was het een “vol erf”. Later waren er ook erven met $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ waar. Zelfs met $\frac{1}{8}$ waar kwam voor. Om naast de pacht en de tienden nog voldoende te hebben om met 2 gezinnen (veelal jong en oud) van te leven, was minimaal 4 ha bouwland nodig. Doordat alles handwerk was waren er in drukke perioden onvoldoende arbeidskrachten. De arbeid kon aangevuld worden met mensen die op een katerstede (kleine boerderij) woonden. Als de oppervlakte bouwland groter was, of vergroot kon worden boven die ongeveer 4 ha, dan werd daarvan ± 2 ha bouwland afgesplitst. Daarbij kon dan een nieuwe katerstede gebouwd worden. Van die katerstede hoefde geen aparte pacht betaald te worden. De bewoners konden daar veelal van leven. Wel werkten de bewoners in drukke tijden mee op de grote boerderij waarvoor zij soms enige extra opbrengst in natura ontvingen. Hun schapen, nodig voor de bemesting, konden met het koppel van de grote boerderij mee het veld in. De bouwlanden kon men steeds vergroten doordat deze door de plaggenmest opgehoogd werden. Een deel van het zand uit die plaggen verstoof naar de randen van de akkers. Hierdoor kon men veelal de akker breder maken door er steeds enkele voren bij te ploegen. De marke had hier meestal geen bezwaren tegen. Door de grotere (akker) bouwkamp door midden te delen, kon men een nieuwe boerderij stichten. Beide boerderijen moesten dan de waar delen, zodat er geen aanspraak op meer markegrond ontstond. De nieuw gestichte boerderijen dienden de “novale” (nieuwe) tienden nog wel af te

dragen. In latere tijden kwamen de extra opbrengsten alleen aan de leenman toe. Veel tienden waren afgekocht en werden onderwerp van vererving en verhandeling. Bij splitsing van boerderijen viel dan één erf onder het leenstelsel, het andere niet. Die laatste werd nogal eens verkocht. Ook de katersteden werden nogal eens verkocht wanneer er geld nodig was. In de 18e en 19e eeuw werden deze wel eens vergroot tot eenzelfde omvang als een gewaard erf, maar kregen daarmee nog geen waarrechten. Bij het stichten van nieuwe boerderijen kwamen er noodgedwongen nieuwe katersteden bij omdat er meer arbeidskrachten nodig waren.

Omdat er onvoldoende bouwland voorhanden was, ontgonnen zij vaak ± 1 ha grond. Hierop kon net voldoende voedsel verbouwd worden. Deze boerderijtjes noemde men kötterijen of kötters. De bewoners werden vaak keuter of keuterboeren genoemd. De meesten waren dagloners op de grote boerderijen. Daarnaast waren het handwerklieden die zich specialiseerden in een bepaald beroep zoals; timmerman, schoenmaker, klompenmaker, strodekker en slachter. Het ontginnen van de grond door de kotters werd echter niet zo gemakkelijk toegestaan. De ruimte op de veldgrond werd daardoor kleiner, wat nadelig was voor de gewaarde boeren. Door al de hiervoor geschetste ontwikkelingen werd de oppervlakte veld- en heidegrond kleiner. Men moest de waren splitsen.

Tot ± 1830 zag men er vrij scherp op toe dat de kotters, de keuterboertjes, op de markegrond geen stukjes gingen ontginnen. Men noemde dit aangraven. Werd dit geconstateerd, dan moest men dit weer “insmijten”. Dit is ongedaan maken. De marke had nogal eens geldgebrek. In dat geval werd het aangraven nog wel eens toegestaan. Dit bracht dan jaarlijks pacht op of het boerderijtje werd verkocht. We zien dus dat de oppervlakte veldgrond kleiner werd. Het gevolg was dat er overbeweiding ontstond. De heide werd daarnaast veelvuldig afgeplagd voor de mestbereiding. Daardoor ontstonden er zandverstuivingen. Dit kwam voor in het Stoevengebied bij de huidige Stoevenweg, bij de huidige Schoolbosweg en op de grens van de marken Heino en Raalterwoold.

Verdwenen landschappen.

In de gebieden van Blankenfoort, Zuid Lenthe, Delmte Nieuwstad en het Moer kon men een zestal verschillende landschapstypen onderscheiden in een relatief klein gebied.. Dit is vooral ontstaan door de diverse ontginningswijzen. Van die verschillen is, afgezien van enkele glooiingen en een paar lanen, weinig meer terug te vinden.

1 Oude bouwlanden.

Deze zijn in en aantal eeuwen door plaggenmest opgehoogd. Rond die bouwlanden lagen singels met hakhout (akkermaalshout). Deze bevonden zich op de zandrug langs de oude Zandsteeg en een 3- tal kampen bij resp. de Knollesteeg (Moerweg), de Moersteeg bij het Moer en die van Delmte bij de Knollesteeg (Veldhoekerweg). Deze zijn afgegraven bij de Moerweg, het Moer en het bedrijventerrein Blankenfoort. Vrijwel alle singels zijn

verdwenen, uitgezonderd een gedeelte langs de v.d.Capellenweg.

2 Blokontginningslandschap met laanbeplanting.

Na het verwijderen van het veen, waarvoor een blokvormig ontwatering-systeem was gemaakt, heeft men ten behoeve van het landgoed het Moer, naar de mode van die tijd, een lanenstelsel aan gebracht. Hiervan is vrijwel niets meer over. Alleen nog een deel van de Hooge Allee (zie Het Moer).

3 Blokontginningslandschap zonder veel beplanting.

Oostelijk van Blankenfoort is veldgrond wat later ontgonnen dan bij het Moer. Hier bevindt zich vrij lage grond die niet zo vruchtbaar was. Houtgewas kon zich hier niet goed ontwikkelen en dat zou de grond te veel uitputten. Dit gebied, nu ten noorden van de rondweg is daardoor vrij kaal gebleven. Wel kwamen er veel knotwilgen langs de sloten voor. Van het blokpatroon is weinig meer te zien.

4 Slagenlandschap met elzenbeplanting.

Dit landschap kende vrij lange en smalle stroken land (slagen) met langs de sloten voornamelijk elzenbeplanting. Elzen vond men wenselijk vanwege vastlegging van stikstof in de bodem. Dit slagenlandschap bevond zich tussen de gebieden van het Moer en Blankenfoort aan de westzijde en Delmte-Nieuwstad aan de oostzijde.

Aan de zuidzijde liggen de hoge gronden langs de v.d. Capellenweg en aan de noordzijde langs de Twentseweg. Dit gebied is ontgonnen na de eerder genoemde verdeling der markegronden in het begin van de 19e eeuw. Van dit landschap is na de ruilverkaveling Raarhoek-Veldhoek, rond 2000 vrijwel niets meer te herkennen. Dit type landschap vinden we nog wel in Friesland bij Zwaagwesteinde.

5 Bosontginningslandschap met laanbeplanting.

Bij de ontginning van zandgrond werd die vaak eerst ingeplant met houtgewassen; hakhout en/of bomen. Deze leverden naar verloop van jaren financiële middelen op waarmee de grond herontgonnen kon worden tot landbouwgrond. Het landgoed Het Moer heeft ook lanen aangelegd en een sterrebos voor jachtdoeleinden. Bij de herontginning is een deel van die laanbeplanting blijven staan. Dit is in het gebied tussen de Oude Dalfserweg, Veldhoekerweg, Delmterweg en Twentseweg.

6 Bosontginningslandschap.

De ontginningen kwamen op dezelfde manier tot stand als in het voorgaande landschap. Het

verschil is dat hier meest dennenbos werd aangeplant met wel eikenbeplanting langs de randen der percelen, maar geen lanen. In het gebied tussen de voormalige Verversteeg, het Kiekebosweggetje, de Veldhoekerweg, Delmterweg en Oude Dalfserweg vinden we nog een heel klein deel van de eikenbeplanting terug. Deze bossen, die in een periode daarvoor ook aan de westzijde van de Oude Dalfserweg voorkwamen, zijn geheel verdwenen.

Het Ansepad, dat het overblijfsel is van de Groote Steeren aan de Delmterweg.
De twee inliggende afbeeldingen zijn van de Lange Wandeling bij Het Moer

Delmte Nieuwstad

Het gebied Delmte.

Wanneer we vanuit Heino de Lemelerveldseweg nemen en vervolgens linksaf de Oude Dalfserweg, ingaan komen we na 1 km bij een splitsing op de Delmterweg. Voor ons ligt een hoger gedeelte in het landschap. Dit is de voormalige bouwkamp (akkerland) van Delmte. In het verpondingsregister (belasting) van 1520 wordt Delmathe of Delmit vermeld. Van 1700 tot 1750 werd dit ook wel de Belt in de Veldhoek genoemd. Waar komt die naam Delmte vandaan? Een Del is een duinvallei, hier een laagte bij hogere grond van de Belt. Een maat is vlakke lage grond, die in de winter vaak onder water staat en in de zomer doorgaans droog is. We zouden het kunnen vertalen als maatgrond bij een duin. Die maatgrond vinden we aan de zuidkant en voor een klein deel aan de noordkant van de Delmater bouwkamp. In 1520 moest Egbert op Hondewijk (bij Heino) voor een stuk land acht pond (geldeenheid) in de verponding betalen. *“Gerijt Woltersen voor 1 morgen (1,23 ha) land 3 pond en Gerijt op Nijlant 1 pond”*. Als er geldbedragen vermeld werden, ging dit altijd over weiland of laag gelegen haverland.

Voor het jaar 1900 was het bouwland voor de boeren het belangrijkste. De oorspronkelijke bouwkamp van Delmte had een omvang van ± 9 ha inclusief de later afgesplitste boerderijen. Het was toen maar een zogenoemd half gewaard erf. In 1520 vinden we onder de lijst van halve erven in de Marke Lenthe *‘Derick in die Delmathe, toebehorende Boldewijn van den Horst, toe pachte gheseat op 3 mudden roggen, 5 mudden haveren ende 8 herenpond’*. Dit erf is later in het bezit gekomen van de eigenaren van het buitengoed het Moer. Er zijn nieuwe boerderijen gesticht en de bouwkamp is enigszins verdeeld.

De oostelijke helft van de bouwkamp behoorde in 1832 bij het erf Kaleveld (nu familie Niens). Die was in 1815 aangekocht van 't Moer. De andere helft was van Beltsnijders (nu familie Dijk). Waar dit deel bij gehoord heeft is nog niet duidelijk. De 2 ha grote bouwkamp van Ekkelenkamp behoorde vroeger, evenals de Knolle en de boerderijen Bosman, bij de buitenplaats de Gunne. De Ekkelenkamp was in 1832 al verkocht aan de bewoners. Het erf Gruwel behoorde aan de stad Zwolle. Over de boerderijen volgen later in dit artikel meer gegevens.

Nieuwstad

De eigenaren van de buitenplaatsen het Moer en de Gunne en van de stad Zwolle hebben dit gebied laten ontginnen. Eerst is het Moer ontgonnen. Later – in de 18e eeuw – volgde het gebied rond Delmte. Hierdoor konden nieuwe boerderijen gesticht worden. Bij die ontginningen is men begonnen met het verder graven van de Kolkwetering vanuit het Moergebied. Dit zal eerst een vloedgraven geweest zijn met een zijtak aan de noordzijde van de Knollensteeg; nu Veldhoekerweg. Later is het zuidelijk deel verbreed tot wetering.

Door het bezit van het grootste deel van de Delmater bouwkamp, hadden de eigenaren van 't buitengoed 't Moer (waar)rechten op het gebruik van de heide en de veldgronden. De lage, en daardoor de slechtste veldgrond, was voor de boeren niet erg bruikbaar. Ontginning hiervan kon extra opbrengst geven. Daarom werd dit door de marke wel toegestaan. Van die rechten is gebruik gemaakt door de eigenaren van 't Moer om te gaan ontginnen aan de noordzijde van de Delmater bouwkamp. Aan de zuid- en zuidoostzijde deden dit de eigenaren van 't buitengoed de Gunne. Deze hadden bij hun eigen boerderijen weinig veldgrond liggen. Aan de westzijde was het de stad Zwolle wegens het bezit van de erven Grote en Kleine Beukelaar. Vanwege de vele nieuwe boerderijen en katersteden (kleine boerderijen) werd het hele gebied Nieuwstad (Nieuw-stede) genoemd.

Bosaanleg.

Bij de ontginningen van voor 1850 werden vaak eerst bossen met hakhout aangelegd. Hierlangs kwamen bomenlanen. Ook bossen met dennen en eiken werden aangelegd al naar gelang de bodemgesteldheid. De houtaanplant kon na 10 jaar al opbrengst geven van het hakhout en in latere jaren van de bomen.

Hout was in die tijd schaars en veel bast van eikenhout werd gebruikt als eekhout voor het looien van leer. De opbrengsten waren een goede financiële start om de bosgrond tot landbouwgrond te herontginnen. In dit gebied waren in 1832 de bosontginningen (eerst bosaanplant, die later weer tot landbouwgrond ontgonnen werd) nog duidelijk aanwezig. Er waren nog verschillende bossen. De naam Bosman van een boerderij is veelzeggend. De Nieuwe Allee (nu een deel van de oude Dalfserweg), de Dalmsholterweg en de alleeën van de Groote Steeren zijn thans nog overblijfselen van de houtproductie en de jacht. Een belangrijke bezigheid van de bezitters van de buitenplaatsen was het beoefenen van de jacht. Daarvoor werden sterrenbossen aangelegd. Hier was dit de Groote Steeren. De lanen er omheen zijn het huidige Ansepad, een deel van de Dalmsholterweg en het Blispad, gelegen naast de Delmterweg. Er was nog een ander klein sterrenbos dat dicht bij het Moer was gelegen. Vandaar de naam hier Groote Steeren. Ten zuiden van Delmte tot aan de Verversweg zijn van de bossen geen zichtbare overblijfselen meer te vinden.

De 'kotters' op de heide

Ten noorden van de Knollesteeg (Veldhoekerweg) in de richting van de Stoeven lag in 1832 een heideveld van 18 ha van de marke Lenthe als gemeenschappelijk bezit. Nadien is dit veld verdeeld. Op de heide stonden vrijwel alleen daglonerboerderijtjes. Wel stonden toen al twee bewoners vermeld als landbouwer, vanwege de ontginningen. Men probeerde nadien de boerderijtjes uit te bouwen tot een boerderij waarvan men kon leven (katerstede). Velen is dit met hard werken gelukt. Ook de komst van de kunstmest in latere jaren, heeft hier aan

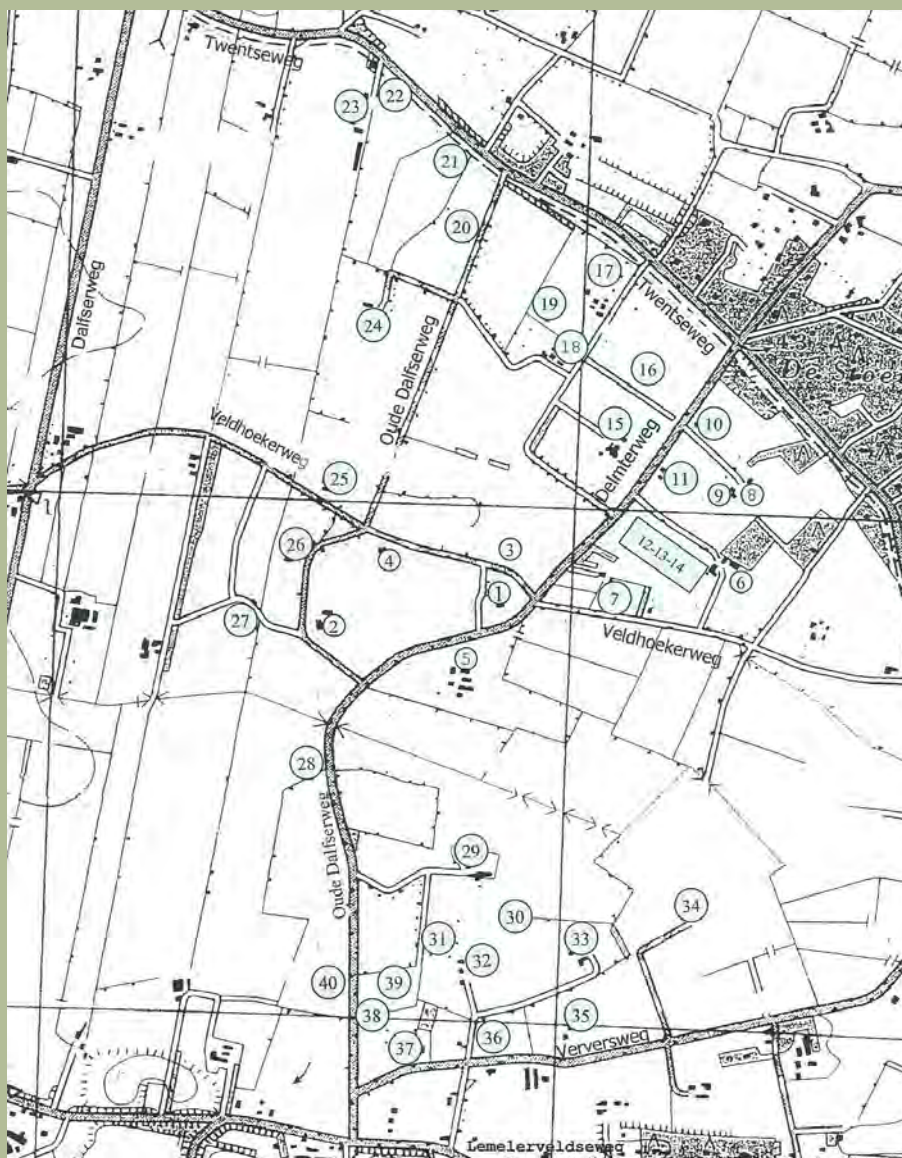
bijgedragen. Door te werken op de grotere bedrijven of door wat ambachtelijke bijverdiensten en met de verkoop van eigen gemaakte producten, kon men met veel kunst en vliegwerk een gezin onderhouden.

Het was geen vetpot maar men redde zich omdat er vroeger veel burenhulp was. Rond de bouwkamp van Delmte waren er in 1832 totaal 11 daglonerbedrijfjes, waarvan sommigen door meerdere gezinnen werden bewoond. In het Stoevengebied, aan de andere kant van de Twentseweg, was het anders. Daar waren nogal wat arme behoeftige gezinnen, die het zonder hulp van onder andere de diaconieën niet konden redden. Deze mensen was een plaats in het veld aangewezen om een huisje (hutje) te bouwen op de grens van het markegebied.

De wegen rond Delmte

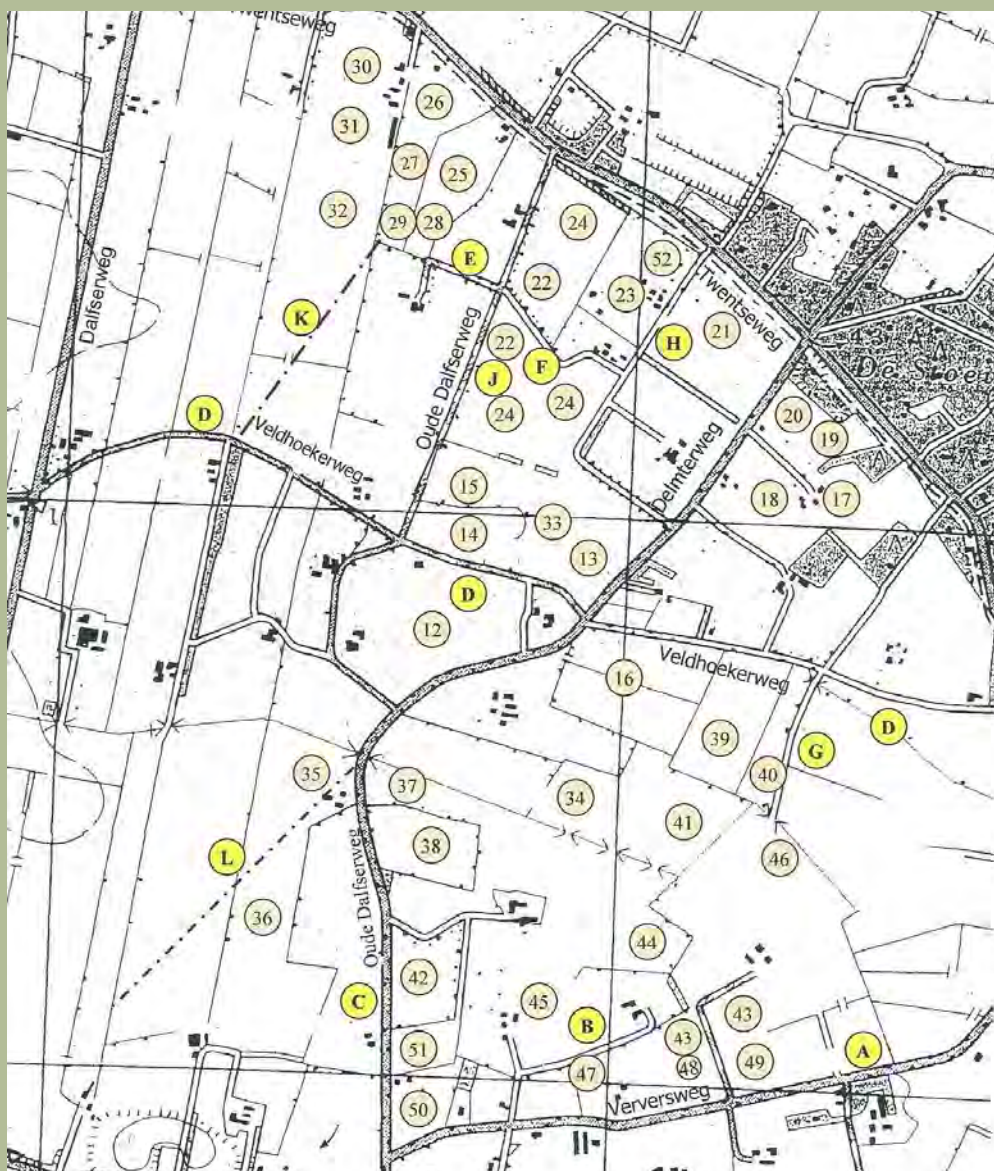
De belangrijkste toegangsweg tot Delmte is de Oude Dalfserweg. Deze weg begon vroeger op de kruising met de v.d.Capellenweg, Lemelerveldseweg en de Vlaminckhorstweg bij de voormalige winkel van Blanke. Bij het begin van de huidige Verversweg maakte deze weg een haakse bocht en volgde het huidige tracé. De toen rechtdoor lopende zandweg (Verversweg) had de naam de Hoge Weg. Dit duidt er op dat er ook een lagere weg was, de Verversteeg. Die lage weg was langs de latere boerderijen van Grotenhuis en Bakker. Deze weg vormde de zuidgrens van het gebied Nieuwstad. (zie kaart). Terug naar de Oude Dalfserweg. Deze had in 1832 tot aan de Knollesteeg de naam Heino'sweg. In latere jaren werd die weg ook wel Zwarteweg genoemd, nadat deze van zwarte sintels was voorzien. Het gedeelte vanaf de Knollesteeg tot aan de Twentseweg had in 1832 de naam Nieuwe Allee. Een deel hiervan lag erg laag. Het is daarom onwaarschijnlijk dat dit de oudste weg naar Dalfsen is. Die laatste liep eerder via het Moer. De Oude Dalfserweg heeft ook een gewijzigd tracé. Bij de overgang van de Kolkwetering liep deze, hoewel wat kronkelend, rechtdoor. De Delmterweg boog bij de Kolkwetering in oostelijke richting af, zoals het huidige tracé van de Oude Dalfserweg is.

Zowel de Delmterweg als de Oude Dalfserweg kruist de Veldhoekerweg. Deze weg, vroeger Knollesteeg geheten, liep vanaf de Twentseweg noordelijk langs de Delmater bouwkamp en langs boerderij de Knolle naar de Moersteeg, nu Moerweg. De Knolle lag, op de plek van de in 2005 afgebrande en inmiddels herbouwde boerderij, in de bocht van de Dalfserweg. Een beschrijving van deze boerderij, gemaakt door Riet Jorna-Hansman, is te vinden in Omheining 2003 nr.1. De Knollesteeg bleek in de winter, door de lage ligging, moeilijk begaanbaar. Er werd dan gebruik gemaakt van de noordelijker gelegen, nu vervallen Wintersteeg. Deze begon bij de huidige kruising Delmterweg-Veldhoekerweg als Veldweg schuin lopend naar de huidige Dalmsholterweg en vervolgens over de huidige uitweg van voorheen Onderdijk naar de Nieuwe Allee (nu oude Dalfserweg). Hier werd deze weg gekruist en liep enigszins kronkelend naar het Moer. Alleen een stukje van de uitweg van voorheen Hofland en van ten Broeke bij de Dalfserweg zijn hier nog van over. De oostgrens van het gebied wordt gevormd door het nog bestaande Kiekebos-weggetje.

De boerderijen

1 Kaleveld	11 Delmterweg 4	21 't Varkenshoofd
of Plaskamp	30 Kleine Bosman
2 Beltsnijders	12 Niet gelokaliseerd	22 't Wambuis	31 't Hoekje
3 Dubbel bewoond	13 Niet gelokaliseerd	Nieuwe Slikkebaard	32 Verversweg 5
4 Dellenberend	14 Pasop. Niet gelok.	23 Tuten of Op de Plas	33 Verversweg 9
5 Conde	15 De groote Steeren	24 't Krakelingshuis	34 Verversweg 11
6 Kleine Siep	16 De Siep	25 De Knobbe	35 Verversweg 7
7 Velhoekerweg 10	17 Dalmsholterweg 5	26 Ekkelenkamp	36 Verversweg 3
8 Veldhuis of Pookwever	18 Dalmsholterweg 1	27 Gruwel	37 Verversweg 1
9 Pookwever	19 Dalmsholterweg 3	28 Wiethen	38 Oude Dalfserweg 2
10 Delmterweg 8	20 De Bril of Brillemans	29 Bosman	39 Oude Dalfserweg 4
			40 Oude dalfserweg 1

Wegen

A Hogeweg
 B Verversteeg
 C Heinoseweg/Zwarteweg
 D Knollensteeg
 E Wintersteeg
 F Veldweg
 G Kiekebosweggetje
 H Dalmsholterweg
 J Nieuwe Allee
 K Kerkpad
 L Kerkpad

Veldnamen

12 De Kamp
 13 Kalverlaentie
 14't Gaenke
 15't Hoge Stuk
 16 Kiekenbos
 17 Het Armenbosje
 18 Slikkeboardsveld
 19 Slikkeboardsbos
 20 bospercelen
 21 Siep of Nas
 22 Het heideveld
 23 Nieuwe Dennenkamp
 24 't Veld
 25 Doktersland
 26 't Koeland
 27 Wambuisland
 28 Slikkeboardsbos
 29 In 't Bos
 30 't Koeland
 31 De Kamp
 32 De Stege
 33 Land voor Snel
 34 Land van Hofmeijer
 35 De Kamp
 36 Koeland
 37 De Overkant
 38 Oude Koeland
 39 Achterkamp-Reimink
 40 't Laentie
 41 Land achter de waterleiding
 42 Nieuwe Aanleg
 43 Het Beukelerveld
 44 Swingelskamp
 45 Bosmansland
 46 Kiekenbos
 47 Kroepanveld
 48 Koeland
 49 Perceel Nep
 50 Beums Laantie
 51 Veltien
 52 Klaverhoek

Deze loopt vanaf de Veldhoekerweg naar het vroegere land van Kiekebosch tot bij Bakker aan de voormalige Verversteeg. Aan de noordzijde van de Veldhoekerweg loopt de aansluitende weg (nu een pad) langs de blokhut van de scouting Zwolle en kruist de Twentseweg. Dit was een toegangsweg naar de boerderij de Klumper in het Stoevengebied. De huidige Dalmsholterweg, beginnend bij de Twentseweg, maakt een haakse bocht en komt over het huidige Ansepad uit op de Delmterweg. Vanaf die haakse bocht in de Dalmsholterweg heeft de weg vroeger schuin gelopen over de hiervoor genoemde Veldweg naar de Veldhoekerweg. Vanaf die kruising mede met de Delmterweg liep de weg door langs boerderij Bosman (nu Reuvekamp) naar de weg door de Veldhoek (Verversteeg). Over deze verbinding werd vroeger het vee naar Dalmsholte gedreven.

Er waren nog 2 kerkepaden vanuit Delmte-Nieuwstad die we kunnen vermelden. Vanaf boerderij Wiethen (nu Reimink, Oude Dalfserweg 3) liep er een richting boerderij Huisman (nu v.d.Capellenweg 19 Jonkman). Een tweede kerkpad liep vanaf de vroegere Wintersteeg achter voorheen Hofland (Oude Dalfserweg 9) langs, schuin naar de Knollesteeg om vervolgens richting boerderij Thijshuis (nu Braakman v.d.Capellenweg 13) te gaan. Vanaf de Wintersteeg liep vermoedelijk een weg in noordelijke richting naar de Twentseweg waar die dan bij boerderij Tuten (Twentseweg 17) uit kwam.

De boerderijen- en veldnamen van Delmte/Nieuwstad.

Kaleveld nr. 1 (1752) Adres Veldhoekerweg 1 fam. Niens.

Aan de oostzijde van de Delmater bouwkamp vinden we het erf Kaleveld. De naam kan afgeleid zijn van de kale (heide)velden die er omheen lagen.

In de verponding uit 1520 is de vermelding: ene Derick in die Delmate en eigenaar Boldewijn van der Horst. De pacht was drie mud rogge, 5 mud haver en 8 herenpond (geld). Deze vermelding geeft aan dat dit erf al eerder bestond. De erven uit het verpondingregister bestonden vaak al honderden jaren. In 1583 in het Quohier van bezittingen des koningsvijanden is sprake van 't erf Delmit waar Hendrik Delmit op woont. De aanwezigheid van oude weidegrond kan afgeleid worden uit de pacht die hiervoor gold. Delen van die weidegrond (en bouwland) zijn blijkbaar later weer afgesplitst. In een rekest uit 1609 vinden we 'Erve en goed Delmaet', terwijl we in 1752 de naam Kaelevelt in de doopsregisters tegen komen. Op 9-4-1752 wordt gedoopt Janna, dochter van Hendrik Derks en Griete Gerrits Kaelevelt bij de Stoeve.

In 1850 werden de goederen van buitenplaats het Moer verkocht. Het erve Kaelevelt op den Nieuwstad wordt gekocht door Antony Kaleveld voor f. 1930,-. Bij die boerderij hoorde huurgrond plus weiderechten in de marke Lenthe, waarvoor een jaarlijkse uitgang (pacht) betaald moest worden. Er moest ook onraad (schouw) verricht worden aan de Marswetering. Dit land lag mogelijk in de buurt van de Uithoek (Diezerstraat-Dalmsholterweg, Dalfsen). In 1832 was Kaalveld een boerderijnaam in die buurt.

In 1832 behoorde bij boerderij Kaleveld 7,7 ha grond waarvan 5,5 ha bouwland. De 2,8 ha bouwland op de kamp was goede bouwlandgrond. De rest minder. De waardeklassering van de boerderij was klas 6, een boerderij van wat hogere waarde. Zie kader. Er stond een hooiberg bij. Dit geeft de aanwezigheid van weidegronden aan, waarvan toen maar 1,5 ha in eigendom er bij lag. De schuur, die er later bijgezet is, werd volgens overlevering bewoond door verschillende families.

Als veldnamen vinden we hier de Kamp en Kalverlaentie (kalverlandje). Deze laatste aan de noordzijde van de Delmterweg. Deze veldnamen spreken voor zichzelf. Tot 1907 heeft de familie Kaleveld op deze boerderij gewoond. In dat jaar kwam het gezin G.W.Niens vanuit de Kruzebrink (onder de Gunne) op dit erf.

Bewoners: 1752 Hendrik Derks, 1795 Gerrit Hendriks, 1804 A.Kaleveld, 1840 B 283 + T. Ruiter, 1850 Wed. G.Kaleveld, 1860 B 326 + W.Koenjer, 1880 Wed. G.Kaleveld, 1890 I 374 + G.W.Niens, 1910 I 410 G.W.Niens, 1925 I 455, 1930 C 346, 1930 -1940, 1940 C 353 ±1940 G.W. Niens, 1948 A.J. Niens, 1970 Veldhoekerweg 1 A.J. Niens.

Beltsnijders (1832) Oude Dalfserweg 8 fam. Dijk. Beltsnijders nr. 2. (1675) Oude Dalfserweg 8 fam. Dijk.

De boerderij Beltsnijders had de andere helft van de Delmater bouwkamp. De naam kan verklaard worden als snijder op de belt. Een snijder was een kleermaker. Oorspronkelijk zal dit een katerstede (kleine boerderij) geweest zijn. Het is wel oud, want in het doopboek vinden we gedoopt Janna 10-4-1707 van Jan Hansen op den Belt in de Veldhoek. In 1832 was eigenaar Lambertus Beltsnijders, landbouwer te Heino. Er was 7 ha grond bij waarvan 3,4 ha goede akkerbouwgrond en ruim 2 ha weiland. Waardeklassering van de boerderij: klas 7 (normaal). Bij deze boerderij stond een schuur en een hooiberg. Er zal dus meer weidegrond in gebruik geweest zijn. De boerderij is in 1848 verkocht en in 1853 door A. Nymeyer overgenomen.

Bewoners: 1675 + 1682 Derk Snijder, 1707 Jan Hansen, 1730 Jan Thijzen, 1784 Hendrik Cornelis, 1795 Engbertus Teunis, 1832 L.Beltsnijders, 1840 B 279+ J.Boerman, 1850 A. Nimeyer, B.J.Brouwers, J.Siebelt, 1860 B 314 A.Westerbeek, 1890 I 385, 1910 I 421 W.J. Westerbeek, H.Nijboer, 1925 I 466 H.Nijboer, 1930 C 363, 1940 C 370, 1948 G.Dijk, 1970 Oude Dalfserweg 8 G.Dijk.

Dubbele bewoning nr. 3 omgeving Knollesteeg (1850).

Bij het adres van boerderij Beltsnijders is na 1850 een A nr. toegevoegd. Later werd dit een apart huisnummer. Dit kan ook een dubbele bewoning van boerderij Kaleveld, Condé of boerderij nr. 1 zijn.

Bewoners: 1850 B 279A, H.Krusebrink, H.Bannink (tijdelijk naar Pookwever). G.J. van der Kolk, W.Gruwel (strodekker), J Dikkers, 1860 LB 341 W.Gruwel, J.Dikkers, W.van Langen, A.Grotenhuis, J.Bannink, W. Huisman, W. de Boone, 1880 L.van der Kamp, 18890 I 373 L.

van der Kamp, G.J Maurits, J.Reefman, 1910 I 410 J.Dikkers.

Dellenberend nr.4 (1675) of Klein Delmte (1730) Veldhoekerweg 3. fam. Veltkamp voorheen fam. Valkenaars.

De naam van dit oude boerderijtje gebouwd rond 1663 zal afgeleid zijn van Berend, wonende in de del (duinvallei; delle = laagte). Dit daglonerboerderijtje was in 1832 van Dirk Gruwel, landbouwer te Heino. Het bedrijfje had een omvang van 3,2 ha waarvan 2,5 ha bouwland. Boerderij klas 7. De boerderij was wel tegen de Delmaterbouwkamp gebouwd maar het bouwland was ontginningsgrond. Ten noorden van de Veldhoekerweg ligt de veldnaam 't Gaenke (de betekenis hiervan is niet duidelijk) en 't Hoge Stuk er weer ten noorden van, dus hoger gelegen.

Bewoners: 1675 Herman Willems, 1682 + 1732 Derk Hermen, 1734 Gerrit Jansen, 1763 Jan Gerrits, 1778 + 1798 Arend Jans, 1820 Arent Wolters, 1832 D.Gruwel, 1840 B 282 D. Gruwel, 1850 + W.Huisman (klompenmaker), W.Gruwel, 1860 B 311 D.Gruwel, A.J. Dellenberend, 1890 I 375 + W.Lindeboom, 1910 I 412 + R.Brink, 1925 I 456, 1930 C 361, 1940 C 368 R.Brink, 1948 R.Brink, 1970 Veldhoekerweg 3 R.Brink.

Condé nr. 5 (1791) Delmterweg 2 fam. Bosch.

Dit boerderijtje aan de zuidzijde van de bouwkamp, schijnt in 1791 gesticht te zijn door Willem Gerrits Slotman. Hij kwam van de oude Condé Veldhoekerweg 12. Deze boerderij werd daarom eerst de Nieuwe Condé genoemd. Nadat de Oude Condé in 1795 is afgebrand en de bewoners daarvan vertrokken werd de Nieuwe Condé aangeduid alleen met de naam Condé. De Oude Condé is wel herbouwd maar hierop kwamen andere bewoners en werd de naam het Knobben. De boerderij Condé was een daglonersbedrijfje geheel op ontginningsgrond. Boerderij klas 7 in 1832. Eigenaar was Willem Slotman, schoenmaker. Het bedrijfje was 4ha groot, waarvan 2,4 ha bouwland. Deze boerderij is naderhand altijd in de familie gebleven. De familie Slotman was een schoenmakersfamilie die ook personeel in dienst had. De naam Condé is moeilijk verklaarbaar. Aan de oostzijde vinden we de veldnaam Kiekenbos. Dit zal het land van Kiekebosc geweest zijn. Later was dit land van Horstman.

Bewoners: 1791+ 1795 + 1832 Willem Gerrits Slotman 1840 B 284 G.Slotman, 1850 Wed. Slotman- Askamp (+ schoenmakerspersoneel), 1860 B 325 J.Slotman, 1890 I 386, 1910 I 422 G. Eilander, 1920 I 467, 1925 C 345, 1930 + 1848 C352 G.W. Slotman ,C.Bosch, 1970 Delmterweg 2.

Kleine Siep nr. 6 (1798) Veldhoekerweg 8 – 6 fam. Gerritsen.

Ten noorden van de Knollesteeg (Veldhoekerweg) vinden we in 1832 het boerderijtje de Kleine Siep op het heideveld. In het markeboek van Lenthe vinden we in 1798 de volgende vermelding: “ook *Hendrik Siep vraagt een stukje grond voor een huisje – ook dit is accoord- 200 roeden 6 jaar pacht à 6 stuiver*”. In 1832 was het eigendom van Theunis op 't Zand, landbouwer. Boerderij klas 9, een boerderijtje van zeer weinig waarde. Er lag 2,9 ha land bij

Schilderij van de Conde Delmterweg 2 in de oorlog gemaakt door een onderduiker

Jaartallen

Achter de oude boerderijnamen staat het jaartal vermeld waarin deze voor het eerst in de archieven, die in het bezit zijn van "Omheining", voorkomen. Een enkele boerderij draagt een oude veldnaam. Dit is dan niet het ontstaansjaar van die boerderij. Alle boerderijen en woningen hebben cijfers 1,2, 3, enz. Deze zijn te vinden op de kaart van de boerderijen met de bijbehorende lijst met boerderijnamen.

Waardeklassering voor gebouwen in 1832.

Voor alle opstallen moest belasting betaald worden naar de waarde gerelateerd aan de belastbare opbrengst. Hiervoor had men voor woningen en boerderijen met de opstallen een klassering gemaakt van klas 1 t/m 10. Voor buitenplaatsen gold een aparte klassering. Voor deze klasseringen had men voorbeeldobjecten aangewezen. De hoogste klasse was 1 en de laagste was 10. In klas 10 vielen de z.g. hutten. Deze hadden vaak nog wel houten gebinten. Soms een houten voorgevel, wanden van rijshout en stro, bepleisterd met een mengsel van leem, haksel en koemest: de zogeheten dorrewanden. In klas 9 vielen boerderijtjes of woningen die erg vervallen waren. In klas 8 vielen de boerderijen in niet zo goede staat of kleine boerderijtjes in goede staat. In klas 7 vielen de boerderijen in goede staat of grote boerderijen in minder goede staat. Was het klas 6 dan was het voor die tijd een luxe boerderij of een zeer grote boerderij in goede staat. De klassen 5 t/m 1 kwamen bij boerderijen toen weinig voor. dan waren het zeer grote en luxe boerderijen (of bedrijven). De omvang van het boerenbedrijf bij de boerderij is afgeleid van de hoeveelheid cultuurgrond die er bij hoorde.

Bewonersvermeldingen. Let op !!

De opsomming van de bewoners en adressen komt voornamelijk uit de bevolkingsregisters van Heino. Er zijn verschillende periodes. Gegevens van voor 1840 komen meest uit de Kadastrale Atlas 1832 van Heino en de archieven van "Omheining". Het jaartal geeft het 1e jaar van een periode aan; 1840= 1840 – 1845, 1850= 1850 – 1860, 1860= 1860 – 1880, 1880= 1880 – 1890, 1890= 1890 – 1910, 1910= 1910 – 1920 + 1920 – 1930, 1925= adres 1925 – 1940 + 1920 - 1940, 1940 – 1948-1970 zijn gegevens uit adreslijsten. Overlappingsen komen voor. Bijvoorbeeld: 1860 B 326 + W.Koenjer, 1880 Wed. G.Kaleveld, 1890 I 374 + G.W.Niens, 1910 I 410 G.W.Niens. Dit moet zo worden gelezen dat in 1860 de weduwe G.Kaleveld (die in 1850 vermeld was) de hoofdbewoner was. In de periode 1860 – 1880 woont hier ook een kortere of langere periode de familie W.Koenjer en in de periode 1890 – 1910 komt de familie G.W.Niens (pas in 1907). In 1910 en 1925 is de hoofdbewoner G.W.Niens. In het oude bevolkingsregister van Heino zitten nogal wat hiaten, zodat enkele fouten niet zijn uitgesloten. Voor genealogisch onderzoek is het raadzaam ook de bevolkingsregisters en de registers van de burgerlijke stand van Heino te raadplegen.

waarvan 1,7 ha in eigendom en 1,2 ha van de marke Lenthe. Hiervan was 1,2 ha bouwland. Een normale omvang voor een daglonerbedrijf. Aangezien de eigenaar als landbouwer vermeld staat, geeft dit een aanwijzing dat hij aan het ontginnen was op het heideveld. De naam Kleine Siep geeft aan dat de eerste bewoner van boerderij de Siep aan de Twentseweg kwam.

Bewoners: 1798 Hendrik Siep, 1832 Th v 't Zand, 1837 J. de Ruiter, 1840 B 272, , 1850 H. van der Kolk, A de Ruiter, 1860 LB 336 Wed. de Ruiter, A. de Ruiter B.J. de Ruiter, 1890 I 369, 1910 I 408 +D.J. Schuurman, 1925 I451, 1930 C 351, 1940 C 358 B.J. de Ruiter + C 358a J.H.Schuurman, 1948 nr. 8 K.Gerritsen, 1970 Veldhoekerweg 8. K.Gerritsen + D.J. Linthorst.nr. 6 1948 J.H.Schuurman, 1970 Veldhoekerweg 6 D. van der Beek.

Boerderij nr. 7 (1850) Veldhoekerweg 10 fam. Lindeboom.

Op de hoek van de Veldhoekerweg en de Delmterweg vinden we het boerderijtje van J. van Beek. In 1832 was dit bouwland van Dirk Gruwel, landbouwer te Heino, 1,25 ha groot. Er stond nog geen huis op.

Bewoners: 1850 B 282a D.Bannink, W.de Boone, 1860 B 342 H.Bannink, W. de Boone, 1890 I 372 W.Bannink, G. van der Kamp, 1910 I 409 C. van der Kamp, G. van der Beek + E. W. van Munster, 1925 I 454 G. van der Beek, 1930 C 347, 1940 C 354, 1948 J. van der Beek, 1964 L.van der Beek, 1970 Veldhoekerweg 10, 1973 A.Appel.

Veldhuis of Pookwever nr. 8 (1823) Delmterweg 6 fam. Dijkslag.

Achter de Kleine Siep, midden op de heide, stond in 1832 een daglonerhutje.

Recht van opstal had hier Gerrit Veldhuis. De grond was van de marke Lenthe, totaal 1,3 ha waarvan 0,6 ha nog heide. De toegangsweg loopt nu naar de Delmterweg en het daar staande huis was van de familie Temmink. In Omheining 1981 nr.2 is een uitvoerige beschrijving door Wim Grootenhuis opgenomen. Hieruit een korte impressie met aanvulling. De vader van Gerrit Veldhuis was Antonie Gerrits. Hij werd Toon of Tone genoemd en was linnenwever. Hij was geboren in 1761 aan het Dollen onder Heino. In die buurt woonden toen meerdere wevers. Het gezin heeft op verschillende adressen gewoond. Eerst in Oene, schoutambt Epe. Hier werd Gerrit geboren. In 1798 wordt er een huis gezet op het veld bij Heino. (de Hoop Stationsweg 7). Hier neemt Tone de naam Veldhuis aan. In 1823 woont zoon Gerrit op het Lentherveld (nu Delmterweg). In 1825 is de boerderij afgebrand. In 1840 koopt hij het boerderijtje, nu met 1,5ha grond van de marke.

Zij krijgen veel tegenslagen te verwerken. Het is zo erg dat Jennigje Loode, huisvrouw van Gerrit Veldhuis in 1840 door de Veldwachter van Wijhe is betrappt op bedelarij. Zij wordt 'opgezonden' naar de Ommerschans (een bedelaarskolonie bij Balkbrug). Hier overlijdt haar tweejarige dochter die bij haar was. Daarvoor waren van haar 10 kinderen er al 4 op jonge leeftijd overleden. In 1851 verkopen zij noodgedwongen hun katerstede Pookwever, nu groot 2,94 ha, aan de diaconie der Hervormde gemeente. Zij blijven er wel wonen. Na het overlijden van Gerrit in 1857 komt er een andere pachter op de boerderij in 1859. Dit is H. Bannink die er maar tijdelijk woonde. In 1872 wordt het boerderijtje gepacht door H. van de

Berg. Tot zover de impressie. Voor de weduwe Veldhuis zal er blijken het verhuurcontract een kamer aan dit huis gebouwd zijn. In de periode 1850-1880 hebben in verschillende delen van dit huis meerdere gezinnen gewoond, o.a. de fam. Boerman. (zie omheining 2009 nr. 3). Later is op het boerderijtje de familie Dijkslag gekomen. De grond was nog altijd van de Hervormde Kerk. Nu de naam.

Het laatste deel van de naam Pookwever is wel duidelijk omdat de vader van Gerrit Veldhuis wever was. Maar waar komt 'pook' vandaan? Met een pook wordt een kachel opgestookt. Pook of poken is ook steken, prikken, stoken of duwen. Kan hierbij gedacht worden aan ontginnen van land, wat hij ook gedaan heeft? Pook of poken kan ook iemand zijn die bluft of opschept. Of een stekelig mannetje? In het Sallands betekent een pook ook iemand die klein maar taai of vlug is. Nog een veldnaam bij dit boerderijtje is: Het armenbosje. Gezien de geschiedenis is dit wel duidelijk.

Bewoners: 1823 +1832 G.Veldhuis, 1840 B 267G. Veldhuis, 1850 W.Hozebos + G.Veldhuis, tijdelijk H.Bannink van B 279A, 1860 B 330 Wed. Veldhuis, 1870 H.Bannink, 1880 W.de Boone, G.Temmink, 1890 I 362 Wed. Jolink, 1910 I 401 M.Dijkslag, 1925 I 450M.Dijkslag, 1930 C 353 , 1940 C 360 M.Dijkslag, 1948 M.Dijkslag, 1970 Delmter weg 6 M.Dijkslag.

Dubbele woningen Pookwever nr.9 (1840) bij Delmterweg 6

Bewoners: 1840 B 267A G.J.Scholten, 1850+ W.Holzebos+ gezin Veldman, 1860 B 331 G.J. Scholten+ F.Temmink+H.Grotenhuis (op 341), H.van den Berg, 1970 Delmterweg 6 A. Temmink. Woninggedeelte Boerman: 1850 LB 267B Wed.H. Veldhuis - ten Brinke, M. Boerman + gezin Boerman, 1860 LB 332 M.Boerman (stoelmatter) x Temmink.

Boerderij nr.10 (1925) Delmterweg 8 fam. Ten Berge.

Op de hoek van de uitweg van Veldhuis (Pookwever) tegen de Delmterweg is later een boerderijtje gebouwd. In 1832 was dit nog heidegrond van de marke Lenthe. Het had de naam Slikkeboardsveld. Het veld waar boerderij Slikkebaard, verderop aan de Twentseweg, rechten had. Nadat het veld bos geworden was, veranderde de naam in Slikkeboardsbos. De eigenaar was G.Jutten, wonende achter Slikkebaard. Meer uitleg volgt in de beschrijving over het gebied de Stoeven.

Bewoners: 1925 I 449b G.E.Maat, 1930C 352 J.Bonhof, 1948 J.Bonhof, 1954 M.Th.

Hoonhorst, 1957 + 1970 J.Klein Boonschate 1970 Delmterweg 8, 1985 J.W. ten Berge.

Tussen dit boerderijtje en de Twentseweg zijn in dit bos daarna nog een zestal zomerhuizen gebouwd met de veldnaam Bospercelen.

Boerderij nr. 11 (1832) Delmterweg 4 fam. Zieleman.

Ten zuiden van de bospercelen stond bij de Delmterweg nog een daglonerhutje van de marke Lenthe met recht van opstal. Het erf van de Wed. van Jochem Dijk met heide was 0,4ha groot. Meer richting de weg is later een boerderijtje gebouwd.

Bewoners: 1832 Wed. J.Dijk, 1840-1850, 1925 C349, 1930 + 1940 C 355 J.v.d.Beek, 1970 Delmterweg 4 H.J.Mars. Welke in de jaren 1840-1930 de bewoners waren, is niet duidelijk.

Er zijn meer woningen afgebroken of dubbel bewoond geweest, zie ook woningen 12,13 en 14

Woning nr. 12 (1850) Omgeving Delmterweg. Niet gelocaliseerd (N.G.).

Bewoners: 1850 B 270 J.Linthorst+ J.Bosch, 1860 B 334, 1880 B 340 J.Marsman + J. Linthorst, 1890 I 370 A. de Ruiter , G.J.Linthorst , 1910 G.J.Linthorst, H.Vonderman.

Woning nr. 13 (1840) Omgeving Delmterweg. N.G.

Bewoners: 1840 T. Arends (x J.Sterrebos) 1850 J.Arends, 1860 LB 329 T.Arends, 1880 H. van den Berg + Wed. Arends + H.Maatman + A.Arends, Th.F.Tangeler (huisslachter), 1890 I 365 H .van den Berg, Huisje van Hendrikus Rientjes afgebroken.

Boerderij Pasop nr. 14 (1663) op de Nieuwstad. N.G.

Bewoners: 1742 Lambert Pasop, 1763 Hendrik Pasop, 1781 Gerrit Jansen, 1889 Wed(?) Dina Jansen.

De Groote Steeren nr. 15 (1815) of 't Boschhuis (1764) Delmterweg 3 (en 1) fam. V.d. Worp.

Aan de westzijde van de Delmterweg tegenover het heideveld van de marke Lenthe dat aan de oostzijde lag, bevond zich vroeger een sterrenbos van de buitenplaats 't Moer. In 1815 is dit verkocht. Dit werd toen de Groote Steeren genoemd omdat er nog een klein sterrenbos bij de buitenplaats lag aan de Hoge Allee aldaar. Het perceel is 4½ morgen (= 4,7ha) groot. Dit bos werd gekocht door Evert Lindeboom en Jan Hendrik Kloosterman voor f 665,-. In 1832 was J.H.Kloosterman de alleeneigenaar van deze grond. Vrijwel tegen het midden stond toen een daglonerboerderijtje (klas 9) waar de Wed. van Derk Bosch recht van opstal op had. Van het bos was 1,2ha omgezet in bouwland, waarbij vanuit het stervormig lanenpatroon men begonnen was met de herontginning. Op deze boerderij heeft wethouder B.J.Snel gewoond. In de 2e helft van de vorige eeuw was hij een bekend persoon in Heino. Ten zuiden van de boerderij vinden we de veldnaam Land voor Snel. Dit geeft duidelijk de ligging aan. Er zijn thans nog restanten van het landgoed 't Moer te vinden rond deze boerderij en iets verderop. Dit zijn de huidige Dalmsholterweg, het Ansepad, de Delmterweg en het Blispad. Deze wegen omsloten het vroegere sterrenbos. Andere restanten in de omgeving zijn de Nieuwe Allee (nu Oude Dalfserweg noordelijk deel) en de singel parallel aan de Twentseweg.

Bewoners: 1764 Teunis Derks, 1794 Egbertus Bosch, 1808 Derk Teunis Bosch 1826 D. Bosch, 1833 Wed. D.Bosch, 1840 B271 H.Bosch, 1850 + J.Bosch, 1860 LB 335 H.Bosch, 1890 I 371 Wed. H.J.Bosch + B.J.Lindeboom, 1910 I 403 B.J. Lindeboom, 1920 I 449, 1930 C 355, 1940 C 362 H.Lindeboom, 1948 Delmterweg 3 B.J.Snel, 1970 Delmterweg 3 B.J. Snel.

Dubbele woning 1920 I 449A B.J.Lindeboom, 1930C354, 1940C 361, 1948 Delmterweg 1 B.J.Lindeboom.

De Siep nr.16 (1737) of Zandhoeve. Afgebroken.

Aan de Twentseweg tussen Delmterweg en Dalmsholterweg, ten noorden van de Groote Steeren en ten zuiden van de Twentseweg lag de Siep.

Op dit boerderijtje woonde in 1748 Hendrik Alberts Zijp (Siep). Hij is in 1798 verhuisd naar een nieuw boerderijtje in het Lentherveld dat aanvankelijk als oude Zijp werd aangeduid en later als Kleine Siep (Veldhoekerweg 6-8)

In de verkoopakte van het Moer in 1815 vinden we als 6e perceel “ Een katerstede genaamd het Sijps liggende op de Nieuwstad aan de Twentseweg en de Cingel met de daarbij liggende akkermaalshout en cingels, ongeveer 4 morgen groot - -“. Het werd gekocht door Gerrit van der Kolk, bouwman in Lenthe, voor f.1015,-. Hij kocht eveneens de Bril (zie hierna). In 1832 is van der Kolk nog steeds eigenaar van de Siep, groot 4,65ha. Hiervan was 2ha bouwland en 2ha hakhout dat tegen de Groote Steeren lag. In 1845 vindt er weer een verkoop plaats van katerstede de Siep, groot 2 bunder. Hieruit blijkt dat het hakhoutperceel niet meer bij het boerderijtje behoorde. De eigenaar en bewoner was toen Hr. Krusebrink. De boerderij is later afgebroken en thans is het geheel weiland.

Waar de naam Siep of Sijps vandaan komt is onduidelijk. Het kan met sippelen van water te maken hebben. Ook kan het de naam van een bewoner van elders geweest zijn. Een deel van het land tegen de Dalmsholterweg heeft de veldnaam Siep of Näs. Bewoners: 1737 Hendrik Alberts Zijp 1744 Hendrik Zijp (Siep). Hij is in 1798 verhuisd naar een nieuw boerderijtje in het Lentherveld dat aanvankelijk als oude Zijp werd aangeduid en later als Kleine Siep (Veldhoekerweg 6-8). Voor 1837 G.Delmt + A.Schutte, 1837 Berend en Jan Willem ten Brinke, 1842 H.Krusebrink, 1843 LB 274 Gerrit Jan van der Kolk, 1880 LB 388, H.Nies, G. Schooten, H.J.van den Berg, 1890 LB 340 H.J. van den Berg, 1894 afgebroken.

Boerderij nr. 17 (1828) Dalmsholterweg 5 fam. Voortman.

Bij de verkoop van 't Moer was het 7e perceel: Het heideveld of de Nieuwe Dennenkamp van 6 morgen = 7,4 ha. Dit is gekocht door Teunis Tuten voor f 455,-. Hiervan is later het oostelijk deel, 4,8ha groot, gekocht door Willem Jolink. Het westelijk deel, 3,6ha, was in 1832 nog in eigendom van Teunis Tuten op boerderij Tuten aan de Twentseweg (zie hierna). In 1832 stond hier een boerderijtje, niet meer dan een hutje of schuur (klas 10). W.Jolink werd wel vermeld als landbouwer. Van de 4,8ha was echter maar 0,35 ha bouwland en 0,75 ha weiland. De rest was heide en bos. (De Nieuwe Dennenkamp). De indruk bestaat dat hij net begonnen was met het ontginnen. Voor een katerstede was minimaal 2 ha bouwland nodig. In Omheining 1994 nr.4 is de genealogie beschreven van deze familie door J.K.Pruim-Reinders. Hierin lezen we dat de vader van W.Jolink uit Zelhem kwam, waar we nog de Jolinksdijk vinden. Een zoon van W.Jolink, M.Jolink, neemt nadien het bedrijf over.

De drie zoons oefenen later het beroep van timmerman uit. Dan komt E.Jolink met de beroepen timmerman, landbouwer en huisslachter. Van de familie E.Jolink zijn foto's geplaatst in Omheining 1985 nr.1 en 2005 nr. 4. Tussen de boerderijen Jolink en Onderdijk staat de naam Klaverhoek. Dit duidt op weiland waarin veel klaver voorkomt. Dit was blijkbaar vruchtbare grond, voormalig bouwland van Jolink.

Bewoners: 1828 J.W.Jolink, 1832 W.Jolink, 1840 B 273, 1860 B 337, 1880 +M.Jolink, 1890 I 363 M.Jolink, 1910 I 400 Wed. Jolink + E.Jolink, 1925 I 447 E.Jolink, 1930 C 357, 1940C 364 E.Jolink, 1948 G.Voortman, 1970 Dalmsholterdijk 5 G.Voortman.

Boerderij nr. 18 (1860) Dalmsholterweg 1 fam. Volkerink.

Een zoon van Willem Jolink, Jan, gaat naar een boerderij die er vlak bij ligt en nieuw is gebouwd. Er zal nieuwe ontgonnen grond bijgevoegd zijn. Het is E.Onderdijk die de boerderij overneemt. De weg die thans uitweg is voor Roebertsen, is een deel van de Veldweg naar de Winterstege. Dit deel liep tussen de Dalmsholterweg en nu Oude Dalfserweg. Ten noorden en ten zuiden van die uitweg vinden we de veldnaam 't Veld. Dit was in 1832 nog veldgrond van Tuten.

Bewoners: 1860 B 337A J. Jolink, 1890 I 361 + J.Onderdijk, 1910 I 402 J.Onderdijk, 1925 I 448, 1930 C 356, 1940 C363 1948 J.Onderdijk, 1970 Dalmsholterweg 1 E.Onderdijk.

Woning nr. 19 (1860) Dalmsholterweg 3 fam.Holterman.

De oudste zoon van W.Jolink op boerderij G, G. Jolink, gaat vlak achter de ouderlijke boerderij wonen. Hij is timmerman. Na hem komt zijn schoonzoon H.Schiphorst op dit huis. De familie Schiphorst blijft hier tot 1976.

Bewoners: 1860 B 337B G.Jolink, 1890 I 360 W.Jolink, 1910 I 399 + H.Schiphorst, 1925 I 446 H.Schiphorst, 1930 C 358 W.Jolink, 1940 C 365 1948 H.Schiphorst, 1970 Wed. M. Schiphorst-Jolink, Dalmsholterweg 3.

De Bril of Brillemans nr. 20 (1795) Oude Dalfserweg 11 fam. Mars.

In de verkoopakte van het Moer in 1815 wordt onder het 8e perceel vermeld; "Het land onder Brillemans of de Bril. Ruim 2 morgen groenland (gras) en Bosch, gelegen op de Nieuwstad tusschen de Twentseweg en de Wintersteeg". (1 morgen = 1,23 ha. Er werd niet zo nauwkeurig gemeten). Het is niet duidelijk of er al een woning op stond. Afgaande op de tekst en de gegevens van de N.H.kerk is dit wel het geval.

Koper werd Gerrit van der Kolk voor f 450,-. Hij kocht eveneens katerstede het Sijps. In 1832 is Albert van der Kolk met een mede-eigenaar, wonend op de Kleine Langeslag (Sekdoorn bij Laag Zuthem), bezitter van de Bril. Recht van opstal had Willem Agteresch, dagloner. Het bedrijfje was 2,8ha groot, waarvan 1,7ha bouwland. Het boerderijtje had weinig waarde (klas 9) en lag aan de Nieuwe Allee. De naam de Bril kan afkomstig zijn van een bewoner van boerderij de Bril aan de Pruimersallee bij de Velner, gemeente Raalte.

Bewoners: 1795 Gerrit Hendriks, 1832 W. Agteres, 1840 B 275 1850 + J. Agteres, 1860 B 309 J.W. Agteres, 1890 I 358 J. Agteres 1910 I 397 J.W. Agteres + H. Zieleman. 1925 I 444 H. Zieleman, 1930 C 359, 1940 C 366 1948 H. Zieleman, 1970 Oude Dalfserweg 11 H. Zieleman + H.J. Zieleman.

't Varkenshoofd. Nr. 21 (1832) of de Plaskamp (1682) Twentseweg 21. fam. Jansen

Dit boerderijtje ligt aan de Twentseweg westelijk van de Oude Dalfserweg. In 1682 werd dit de Plaskamp genoemd. Dit boerderijtje stond blijkbaar bij een akker (kamp) van boerderij de Plas (later Tuten genoemd).

In de verkoopakte van 't Moer wordt als 9e perceel van de Nieuwstad genoemd:

'Twee en een kwart morgen groenland en Bosch het Doktersland gelegen naast Brillemans tussen de Twentseweg en de Wintersteeg'. Bij de verkoop is Antony Kaleveld de hoogste bieder f 530,-. Het werd eerst niet gegund. In 1832 is A. Kaleveld wel eigenaar van dit perceel. Aan de Twentseweg staat dan een boerderijtje met recht van opstal: Jan Ruiter, dagloner. Het groenland en bos is gedeeltelijk omgezet in bouwland. Het boerderijtje is 2, ha groot, waarvan 1 ha bouwland. Het boerderijtje (klas 8) draagt de naam 't Varkenshoofd. De herkomst van die naam is onduidelijk. Een aanknopingspunt kan zijn dat de landmeters in 1832 die naam vermeld hebben vanwege de vorm van dit perceel.

De perceelsnaam is Doktersland. Van welke dokter is een vraag.

Bewoners: 1682 Albert op de Plas, 1763 Gerrit op de Plas, 1779 Gerrit Jansen, 1795 Gerrit Hendriks Noortman, 1820 + 1832 Jan de Ruiter, 1840 B 265 W. Duitelaar, H. Kruzebrink. 1860 J. Wolfkamp, G. Kaleveld, 1860 B 308 G. Kaleveld, F. Vennebouwer. 1880 + H. Hekman, 1890 I 357. 1910 I 396 Wed. H. Hekman. 1925 I 443, 1930 C 379, 1940 C 386 1948 A. Hekman, 1970 Twentseweg 21 G.A. Jansen.

't Wambuis nr. 22. (1832) of katerstede Slikkebaard Twentseweg 19 voorheen fam. v.d. Sligte.

Als 10e perceel bij de verkoop van het Moer in 1815 wordt op de Nieuwstad het akkermaalsbos het Slikkebaardsbos, groot 2½ morgen, genoemd. Dit bos lag tegenover herberg Slikkebaard aan de overzijde van de Twentseweg. Akkermaalshout was meestal hakhout met enkele bomen. Dit bevond zich vaak rond de akkers. In 1832 hoort dit perceel bij boerderij 't Wambuis die tegen dit perceel ligt, 't Wambuis was een herberg en boerderij (klas 6 – hogere waarde) in eigendom van Gerrit Haarleman, landbouwer. Het was bijna 3 ha groot, waarvan 1,3 ha bouwland en 0,95 ha nog hakhout. Bij de naam Wambuis denken we aan een warme jas. De beschutting van een herberg? Er zijn meer herbergen die de naam Wambuis dragen. Als veldnamen zijn bekend 't Koeland achter het huis. Dit is weiland waarin de gehele zomer koeien lopen (volgens het standweidesysteem). Het lag zo hoog dat er in de zomer geen water op stond. Daarachter Wambuisland. Dit was ontginningsbouwland en daar weer achter in 't Bos. Dit is bos geweest.

Bewoners: 1832 G.Haarleman 1840 B 264 G.Haarle, 1860 B.307 J.H.Haarle + H.J. Hoonhorst, 1890 I 356, 1910 I 395 Wed.J.Hoonhorst, 1920 I 442 H.Hoonhorst, 1930 C 378, 1940 C 385, 1948 H.J.v.d.Sligte, 1970 Twentseweg 19 H.J.v.d. Sligte.

Boerderij Tuten nr. 23 (1806) of Op de Plas (1675) Twentseweg 17 fam. Brilman.

Deze boerderij werd in 1675 vermeld als Op de Plas. Kennelijk lag deze bij een waterplas, die later bij de ontginningen verdwenen is. De naam Tuten of Tuiten kan meerdere betekenissen hebben. Een scherpe hoek is een tuit en een puntzak wordt zo genoemd. De boerderij ligt thans niet bij de hoek van een weg. Het kan een aanwijzing zijn dat de oudste weg richting Dalfsen hier met een scherpe punt op de Twentseweg uitkwam vanaf de Wintersteeg.

In 1832 was het een volwaardige boerderij met 13,3 ha grond en bijna 4 ha bouwland op ontginningsgrond. Aan de overzijde van de Twentseweg, bij Hillebrand, lag nog 0,5ha bouwland. Er hoorde 7,4ha bos en heide bij.

In 1815 werd perceel 7,groot 7,4ha, van 't Moer-Nieuwstad gekocht door Theunis Tuten. In 1832 was hiervan de helft verkocht aan Willem Jolink. De overige 3,6ha heide en bos aan de Nieuwe Allee was nog in het bezit van Tuten. Bij boerderij Tuten lag nog ruim 1ha hakhout, wat duidt op het oorspronkelijk boscomplex van de landeigenaar. Aan de Berkendijk in de Veldhoek bij de Zomerij lag 2,6ha heide van Tuten. De boerderij werd geklasseerd op hogere waarde (klas 6). Langs de Twentseweg komen we de veldnamen 't Koeland en daarachter de Kamp tegen. Achteraan het land is de Stege. Door dit deel van het land heeft vroeger de Wintersteeg gelopen.

Over de fam. Tuten is een beschrijving opgenomen in "Omheining"2008 nr. 1 van J.K. Pruim-Reinders en een opstel van J.W.Tuten uit 1914.

Bewoners: 1675 Jan Thijsen, 1682 Wed. Cornelis Derks, 1730 Jan Thijsen, 1778 Berent Cornelis, Jan Cornelis 1785, 1795 Teunis Vrieling, 1806 Teunis Tuten, 1841 B 263 H.Tuten 1860 M.van Munster + A.Tuten, 1890 I 355 A.Tuten, 1910 I 394 + B.J.Wienen, 1920 I 441 B.J.Wienen 1930 C 377, 1940 C 384, 1948 B.J.Wienen, 1970 Twentseweg 17 J.Brilman.

't Krakelingshuis nr. 24 (1817) Oude Dalfserweg 9 voorheen fam. Hofland

De grond van het Krakelingshuis aan de Oude Dalfserweg is in 1815 verkocht door 't Moer. Er stond toen blijkbaar nog geen huis op. Het is verkocht als 1e perceel: "Een stuk bouwland en akkermaalshout groot 3 morgen ($\pm$ 3,7ha) liggende op de Nieuwstad aan de Wintersteeg (huidige toegangsweg) in huur bij Dirk Ekkelenkamp---". Koper was Geerlig Huisman voor f 600,-. In 1832 was Geerlig Huisman, landbouwer te Heino, nog eigenaar van 2,9ha grond waarvan 1,65ha bouwland en 0,75ha hakhout. Het boerderijtje was klas 8. Normaal voor dit soort opstallen. De naam Krakelingshuis kan op een beroep duiden. Misschien was er een bakkerij. Er waren een paar percelen akkermaalshout bij. Tussen dit perceel en de Nieuwe Allee lag nog 3 morgen akkermaalshout van molenaar Lindeboom. Deze kon meel en extra hakhout leveren voor een bakkersoven.

Of de naam op een bakkerij duidt is niet duidelijk. De hiervoor genoemde 3 morgen akkermaalshout werd in 1815 door 't Moer verkocht als 2e perceel aan Evert Lindeboom en Hendrik Kloosterman voor f 510,-. In 1832 was dit perceel alleen van Evert Lindeboom, molenaar. Er liep toen een weg van de Nieuwe Allee over deze grond naar het Krakelingshuis.

Bewoners: 1817 + 1832 G.Huisman, 1840 B 261, 1850 + H.Slotman, 1860 B 327 H. Slotman+ W.Askamp, 1880 G.Slotman, 1890 I 359 W.Askamp, 1910 I 398 + W.Hekman, 1920 I 445, 1930 C 360 W.Hekman, 1940 C 367, 1948 R.Dijk, 1970 Oude Dalfserweg 9 R. Dijk.

De Knobbe nr.25 (1798) of Oude Condé (1708) Veldhoekerweg 12 fam. Roeke.

Op de hoek van de Knollesteeg (Veldhoekerweg) en de Nieuwe Allee (Oude Dalfserweg) stond in 1832 boerderij de Knobbe. Deze werd echter in 1707 de Oude Condé genoemd, terwijl in 1693 al sprake was van de naam Gijsberts. Het is ook mogelijk dat dit de oudste naam van deze boerderij is. In 1795 is de boerderij afgebrand. Uit armoede heeft toen de wed. Willemina Hendriks van Jan Giesebergs aan het markebestuur van Lenthe toestemming gevraagd en gekregen om op markegrond een onderkomen te bouwen. In 1798 en 1805 vinden we haar met haar gezin terug in de kerkelijke registers (NH) wonende op het Lentherveld. Dit bevindt zich in de omgeving van de Delmterweg en Veldhoekerweg, oostelijk deel. Deze plek is niet gelokaliseerd. Mogelijk is zij later naar de nieuwe Condé vertrokken (Delmterweg 2). Na 1795 is er een nieuwe boerderij op de Oude Condé gebouwd waar in 1815 Gerrit Jan Knobben woonde. De naam is toen veranderd in de Knobbe. In 1815 wordt als 3e perceel van het Moer verkocht: "Koterstede de Knobbe groot twee drievierde morgen met het daarop staande getimmerte, uitgezonderd de berg en het varkensshot als behorende van de meier. Dit perceel is bezwaard met het onderhoud der wetering tegen de Looweide van Bergman en van de wetering tegen Haverink zijn koeland". Dit boerderijtje werd gekocht door de pachter Jan Knobben voor f 885,-. Het onderhoud van de weteringen slaat deels op pachtgrond elders. We zien in het Lierderbroek, bij de Netelhorst, het Knobbenland. In die buurt ligt ook het Loo(bos). De wetering tegen Haverink is de Marswetering onder de Aalshorst (Dalfsen). In 1832 is Jan Knobben, landbouwer, eigenaar van de Knobbe. Het bedrijfje was toen 2,65ha groot waarvan 1,8ha goed bouwland en 0,7ha hakhout. Waardering boerderij klas 7, normaal. Langs de noordzijde van de Knollesteeg liep een Vloedgraven die eindigde bij de Nieuwe Allee.

Bewoners: 1708 + 1731 Derik Gerrits Condé, 1763 Jan Herms Condé, 1773 + 1787 Teunis Hendriks, 1789 Gerrit Roelofs 1795 Wed. Willemiene Hendriks van Jan Gijsberts, 1798 Gerrit Jans Knobben, 1811 + 1832 J.Knobben, 1840 B 276 Wed.Knobben + G.Knobben. 1860 LB 310 H.Huisman + D. Slotman, 1890 I 377 H.Huisman + H.J.ter Horst, 1910 I 414 + E.H. ter Horst, 1920 I 458 H.J. ter Horst, 1930 C365 1940 C 372, 1948 E.H. ter Horst, 1970 Veldhoekerweg 2 A.Dijkslag. Dubbele bewoning 1683 Gijsberts bij de Condée, 1735

Harmen Reiners, 1763 Hermen Giesebert, 1769 + 1782 Jan Jansen Gijsberts.

Boerderij Ekkelenkamp nr. 26 (1752) Oude Dalfserweg 7 fam. Hofmeyer.

De boerderij Ekkelenkamp is aan de Oude Dalfserweg gelegen tegenover de Knobbe aan de Knollesteeg (Veldhoekerweg). Er was een kamp van 2ha goede oude bouwlandgrond bij van de Delmater bouwkamp. Oorspronkelijk zal deze boerderij een katerstede geweest zijn van de stad Zwolle of de Gunne. De naam doet ons denken aan het telen van eikenplantjes. Bij de buitenplaatsen en op de ontginningsgronden is vooral rond 1700 heel veel houtgewas aangeplant. Dit moet ergens opgekweekt zijn. Deze plaats komt hier wel voor in aanmerking.

De eerste vermelding komen we tegen in het doopboek van Heino bij de doop van Albertha, dochter van Willem Jansen en Machteld Alberts op de Eckelenkamp op 27-2-1752. Als we de genealogie volgen, zien we dat de boerderijopvolging steeds in vrouwelijke lijn verder gaat doordat een schoonzoon die de boerderij overneemt, er bij in trouwt. In 1778 trouwt J.L. Dwars er bij in. Later trouwt Zwier Dijk met hun dochter. In 1855 zet H.J.Gansekuil deze traditie voort. Daarna volgt de kleindochter van Zwier Dijk zijn oom in deze traditie van introuwen voort door te trouwen met Gerrit Jan Lindeboom. Tenslotte besluit hun dochter Asseline de traditie in 1921 door te trouwen met Albert Hofmeyer. Deze Albert was in zijn jaren een bekend persoon in Heino. Hij was onder andere wethouder, waarnemend burgemeester, bestuurslid van diverse organisaties, verzekeringsagent en daarnaast ook nog landbouwer. In 1953 verkoopt hij het bedrijf aan zijn neef L.J.Hofmeyer. Zijn zoon Gerrit volgde zijn vader later wel op, maar vertrok naar een boerderij in Drente. In 1992 is een groot deel van het land verkocht.

Weer terug naar het verleden. Bij de verkoop van het Moer in 1815 was Dirk Ekkelenkamp pachter van 3 morgen bouwland en akkermaalsbos waarop later het Krakelingshuis is gebouwd. Hij heeft toen die grond niet teruggekregen maar in 1832 had zijn opvolger Zwier Dijk 2,5 ha heidegrond te zuiden van de grond van Jolink en Tuten, die ontgonnen was tot bouwland, in bezit. In 1832 was het al een grotere boerderij met in totaal 13,4 ha grond. Hiervan was 4,6 ha bouwland en 5,7 ha weiland. De oude maatgronden aan de overzijde van de weg bij Condé behoorden hierbij evenals het perceel met de veldnaam Achterkamp-Reimink. (zie bij Wiethen). Dit land lag wat hoger dan de maatgronden. Daar vinden we de veldnaam Land van Hofmeyer. De herkomst is duidelijk. Er was ook 3ha heide. Hiervan is 1,8ha ontgonnen. De andere 1,2ha lag aan de Berkendijk en is tot de bossen van 't Relaeër gaan behoren. De boerderij had een wat hogere waarde (klas 6). Voor een deel was het vruchtbare grond. Het bedrijf is nog vergroot door de aankoop van weiland in de Marshoek – Emmen, gemeente Dalfsen. Bij het overlijden van H.J.Gansekuile in 1885 was de oppervlakte 16ha.

Bewoners: 1752 Willem Jansen Ekkelenkamp, 1778 J.L.Dwars, 1795 Derk Willems ±1818 Z. Dijk, 1840 B 278, 1850 + H.J.Gansekuile, 1860 LB 312, 1890 I 376 E.Dijk + G.J. Lindeboom, 1910 I 413 G.J.Lindeboom + A. Hofmeyer, 1920 I 457 A. Hofmeyer, 1930C 362, 1940C 369 A.Hofmeyer, 1948 Oude Dalfserweg 7 – 1970 L.J.Hofmeyer.

Boerderij Gruwel nr. 27 (1675) of Den Grouwel (1703) Oude Dalfserweg 5 fam. Horstman

Boerderij Gruwel aan de Oude Dalfserweg zal oorspronkelijk een katerstede, behorende bij het erf Beukelaar (dichter bij Heino), geweest zijn. Deze was, evenals die hoeve, in 1832 van de stad Zwolle. De grond was vrijwel allemaal ontginningsgrond. Het perceel aan de noordzijde van de Knollesteege was wel van de stad Zwolle maar lag in het Moergebied. Waar de naam Gruwel of, Grouwel de eerste vermelding, vandaan komt is niet bekend. [Van grauwe slechte gronden?] In de registers vinden we de naam Grouwel in het doopboek van Heino. Gerrit Hendriks op den Grouwel laat op 18-2-1703 dopen Jan Berentsen. Tot 1721 is de naam (den) Grouwel, daarna Gruiwel en Gruwel. In 1795 neemt Jacob Gruwel van de kinderen van Wolter Derks op den Gruwel een deel van 8 morgen van het Knobbenland in de Broekslanden in het Lierderbroek over voor f 140,-. Dit is het latere perceel E 81 tussen de Netelhorst en de Zemelenberg. In 1807 trouwt Jan Hartkamp (van de overweg te Ramele) met Hendrika Gruwel. Hij trouwt er, zo geheten, bij in. In 1832 hoort bij deze boerderij 5,25 ha redelijk goed bouwland. Van het (akker)bouwland moesten vroeger de opbrengsten komen. Het was een volwaardig erf geworden, doordat de Kolkwetering tot aan de Oude Dalfserweg was gegraven, was er een goede afwatering en, kon dit wat lager gelegen bouwland toch goede opbrengsten leveren. Voor de verbeterde afwatering was dit niet geschikt als bouwland. Er was 9,5ha weiland waarvan 7,5ha aan de noordzijde van de Knollesteege tegen de grond van Tuten. Men bezat ook nog 1ha hakhout. In totaal 15,8ha grond. De boerderij had een vrij hoge waardering (klas 6). We zien dat Jacob Gruwel in 1832 4ha weiland bezat ten zuiden van de Knollesteege tegenover Kleine Siep met de veldnaam Kiekenbos (zie bij boerderij Condé). De gronden van Jacob Gruwel behoorden oorspronkelijk bij het erf Gruwel. Daarna bij boerderij Kiekebosch (Oude Dalfserweg 7). In 1842 koopt pachter Jan Hartkamp de boerderij met grond voor f 2205,-. Daarna is deze in de familie gebleven. Eerst was het schoonzoon J.Wienen, later H.Wienen. Daarna was het T.C. Horstman die op de inmiddels 20ha grote boerderij boert. Teunis Horstman, geboren in 1880 op boerderij Topvoorts, is in Heino geen onbekende. Van verschillende landbouworganisaties is hij bestuurslid geweest en tot op 80-jarige leeftijd taxateur van de Grondbank.

Bewoners: 1675 + 1682 Hendrik Gerrits, 1703 Gerrit Hendriks, 1730 Gerrit Gruwel, 1778 Wolter Derks, 1788 + 1795 Jacob Harms, J.Gruwel, 1807 J.Hartkamp + J.Gruwel, 1840 B 280 J.Hartkamp, 1850 + J.Frielink, 1860 B 313 J.Hartkamp+ H. Wienen, 1890 I 384 H.Wienen, 1910 I 420 + T.K.Horstman, 1920 I 465, 1930 C 364, 1940 C 371, 1948 K. Horstman, 1970 Oude Dalfserweg 5 K.Horstman.

Boerderij Wiethen nr. 28 (1730) Oude Dalfserweg 3 fam. Reimink.

Boerderij Wiethen aan de Oude Dalfserweg is heel lang geleden een katerstede geweest. Mogelijk gerelateerd aan het erf (Kleine) Beukelaar. Oude gegevens hierover zijn schaars. De naam Wiethen kan van de naam Wythen komen. Die door de landmeters als Wieten is

verstaan. Als familienaam is Wijthen hier bekend en in het Sallands dialect wordt dit Wiethen. Wijthen kan afgeleid zijn van de boekweitteelt. Wietkwekerijen kwamen in die tijd niet voor. In dit gebied heeft voor de ontginningen veel meer veen gelegen dan we denken. Op het veen werd veel boekweit geteeld. In 1832 is Jan Assies Wiethen, landbouwer, eigenaar van de boerderij (klasse 7 – normaal). Er hoorde 12,4ha grond bij waarvan 4,4ha bouwland, bijna 6ha weiland en ongeveer 2ha heide. De heide was men nog tot cultuurgrond aan het ontginnen. Het was wel een volwaardige boerderij, want daarvoor was minimaal 4ha bouwland nodig. In 1841 is er verkoop van het erf Wiethen. Ongeveer 12,4ha gelegen in Heino met de helft van een stuk weiland de Dieselbrink (Distelbrink, wat hoger gelegen weiland) in de Marshoek aan de Marshoekersteeg (de Hoeven gemeente Dalfsen) perceel I 10, groot 3,5ha. De andere helft was van Derk Ekkelenkamp, landbouwer te Heino. Deze kwamen we al eerder tegen als pachter van grond aan de Nieuwe Allee. (Oude Dalfserweg) [Wie de koper was is nog niet uitgezocht].

Als bewoner van boerderij Wiethen komen we eerst J.Pijnappel en later J.W.v.d.Belt tegen. Ook zijn er mensen in Heino geweest die de naam Wijthen dragen. Veldnamen vinden we achter de boerderij: de Kamp op een wat hoger gelegen perceel en zuidelijk daarvan Koeland op goed ontwaterde grond.

Tussen de boerderij Gruwel en Wiethen loopt de Kolkwetering. Deze had hier vrij veel bochten. Dit wijst er op dat deze eerst als een vloedgraven gefungeerd heeft. Later verbreed is ten behoeve van de ontginning van het gebied Nieuwstad-zuid, daterend rond 1700.

Aan de andere zijde, de oostzijde van de Oude Dalfserweg tegenover Wiethen en tegen de huidige wetering vinden we een weiland van Wiethen met de naam De Overkant. Daarnaast Oude Koeland. Dit weiland ligt iets hoger. Men hanteerde het standweidesysteem. Het hele zomerseizoen liepen daar de koeien. In de nazomer kregen die de naweide van het hooiland bij toerbeurt er bij.

Aan de Veldhoekerweg tegenover Kleine Siep is een veldnaam Achterkamp-Reimink. Dit was bouwland van het erf Gruwel in 1832. Daarna is dit blijkbaar bij de boerderij van Wiethen gekomen. Van daar uit gezien lag die grond als achteraanliggend. Naast dit perceel en het Kiekeboschweggetje vinden we 't Laentie (het landje). Een kleiner stukje land.

Bewoners: 1730 Jan Derksen, 1795 Gerrit Jansen, 1832 J.A. Wiethen, 1840 B 281 D.Wieten, 1850 J.Westerbeek, 1860 B 315 + H.Westerbeek, 1890 I 387 + A.J.Groten + J.Pijnappel, 1910 I 423, 1920 I 468 J.Jansen, 1930 C 343, 1940 C 351 J.Jansen, 1920 I 486 J.Pijnappel, 1930C 344, 1940 C351 J.Pijnappel, 1948 J.W. v.d.Belt, + 1970 Oude Dalfserweg 3 + J.H.L. Reimink.

Boerderij Bosman nr. 29 (1760) Oude Dalfserweg 6 fam. Reuvekamp.

Een eindje vanaf de Oude Dalfserweg vinden we aan de oostzijde van die weg de boerderij Bosman. De naam kan gemakkelijk verklaard worden omdat aan de zuid en oostzijde dennenbossen aangeplant waren bij het ontginnen. Op de Hottingerkaart van 1783 is deze boerderij (aangetimmerd = gebouwd in 1760) aangegeven. Deze is zover achteruit getekend, dat dit de Kleine Bosman kan zijn. De bossen zijn niet op die kaart aangegeven. Deze lagen

Singel van het verdwenen slagenlandschap aan de Veldhoekerweg

Boerderij Wiethen Oude Dalfserweg 3

zover oostelijk van de oude Dalfserweg af dat die kennelijk niet van militair strategisch belang waren. Dit gebied is rond 1775 genoemd het Beukelerveld. Dit was het veld waarop rechten lagen van de boerderijen Grote en Kleine Beukelaar liggend aan de westzijde van de Oude Dalfserweg. De dennenbossen en akkermaalshout aan de westzijde van die weg en er dicht tegenaan liggend, zijn wel op die kaart aangegeven. Eigenaar van boerderij Bosman was de Wed. van Gerhardus van Sonsbeek uit Zwolle. Ook was zij eigenaar van de buitenplaats de Gunne. De boerderij was bijna 9ha groot waarvan 4,7ha bouwland en krap 3ha weiland met daarbij wat hakhout. Boerderij klas 7 (normaal). Als veldnaam bij de Oude Dalfserweg is bekend de Nieuwe Aanleg, ten zuiden van de huidige toegangsweg. Dit wijst op een nieuwe ontginning. Achter het bouwland vinden we Land achter de Waterleiding . Hier is na 1832 de Kolkwetering doorheen gegraven zodat het land achter die watergang kwam te liggen.

Bewoners: 1763 Jan Bosman, 1832 J.Bosman, 1840 B285 G.Bosman, 1860 B 324 Wed. Bosman + J.Bosman, 1890 I 388 + G.Bosman + G.J.Hagevoort, 1910 I424 G.J.Hagevoort + A.F.J. Reuvekamp, 1920 I 469, 1930C342, 1940 C 349,1948 A.F.J. Reuvekamp, 1970 Oude Dalfserweg 6 J.A.Reuvekamp.

Boerderij Kleine Bosman nr. 30 (1775) afgebroken, achter Verversweg 9 fam. Grotenhuis.

Dit oorspronkelijk kleine daglonerboerderijtje is afgebroken en lag ten zuidoosten van boerderij Bosman. In tegenstelling tot veel boerderijen met het voorvoegsel klein, is dit geen gesplitst erf van Bosman. De naam is gegeven omdat dit boerderijtje op de bouwkamp stond van de latere veel grotere boerderij Bosman gelegen tegen de dennenbossen. Dit boerderijtje kan ouder zijn dan boerderij Bosman. In 1775 komt er een vermelding in de armenzorg van Heino voor: “—de Wed van Reindert Dekker hebbende weleer gewoond op een klein katerstede ’t Bosmans, genoemd op ’t Beukelerveld behorende den Here Sonsbeek —“. Verdere gegevens ontbreken. In 1832 was de wed Sonsbeek nog eigenaar. Recht van opstal had toen Lambert Bloemen. Lambertus Bloemen was de zoon van Gerrit Bloemen op ’t Hoekje (zie hierna). Bij het overlijden van zijn 2e echtgenote in 1872 was Lambert van beroep bezembinder. Het boerderijtje was 3,5 ha groot waarvan 0,9 ha bouwland en 2 ha weiland. Alles was ontginningsgrond. Boerderij klas 8, voor deze omvang normaal. Het perceel ten zuidoosten van het erf draagt de naam Swingelskamp. Het bouwland van Swingel (s). Mogelijk afgeleid van Zwingel. Dit is een stok die gebruikt werd bij het braken (kneuzen of breken) van vlas. Vroeger werd op de boerderijen vlas verbouwd dat verwerkt werd door de wevers.

Bewoners: Voor 1775 Wed. R.Dekker, 1832 L.Bloemen, 1840 B 287 L.Bloemen, 1850 L.Bloemen + A. Wesseling, 1860 B 323 L.Bloemen 1886 verplaatst naar Veldhuis (boerderij nr.32).

Boerderij ’t Hoekje nr. 31 (1801) afgebroken bij Oude Dalfserweg 6 fam. Reuvekamp.

Zuidelijk van Bosman en noordelijk van Veldhuis heeft nog een daglonerboerderijtje gestaan

op het hoekje van de kamp van Bosman. Dit was in 1832 ook van de Wed van Sonsbeek van de Gunne. Het boerderijtje was 1,7ha groot waarvan 0,8ha bouwland, 0,2ha hakhout en 0,7ha heide. Boerderijtje klas 9 (van weinig waarde). Omstreeks 1808 heeft hier Gerrit Bloemen gewoond want, in het begraafboek van Heino staat vermeld dat Gerrit op het Hoekje in Delmte, is begraven in 1809. Hij was geboren te Olst. Hij heeft gewoond (1798) aan het Ketelgat te Overwetering in Olst. Van 1801 – 1803 boerde hij op het boerderijtje de Grond aan de Grondsteeg, nu Nieuwe Wetering 2 in Heino en in 1805 op boerderij Wessels aan de Rozendaelseweg. Zuidwestelijk van het boerderijtje treffen we de veldnaam Bosmansland aan.

Bewoners: 1801 G.Bloemen, 1840 LB 286 G.J.Bosman, 1850 huisnummer verplaatst naar Hansman (boerderij nr. 38).

Boerderij nr. 32 (1880) Verversweg 5 fam Veldhuis

Ten zuiden van het Hoekje vinden we thans boerderij Veldhuis. In 1832 was dit nog een dennenbos. Na de herontginning is hier een boerderijtje gebouwd. Halverwege de uitweg is de toegangsweg naar Grotenhuis. Dit is een restant van de Ververssteeg. Deze is met de verharding van de Verversweg vervallen als verbinding. Voorbij boerderij Bakker kwam ook het Kiekebosweggetje er op uit.

Bewoners: 1880 B 323 H.Schipper, 1890 I 389 H.Schipper, H.van der Vegte, H.Kosters, G. W.Wijnhout, C.Kruisdijk, J.A.Bosch, 1910 I 425 J.Bonhof, 1920 I 470 C.Kruisdijk, 1930 C 341, 1940 C348, 1948 J.Bonhof, Veldhuis, 1970 Verversweg 5 A.J.Velthuis.

Boerderij nr.33 (1880) Verversweg 9 fam. Grotenhuis.

In 1832 lag hier nog een dennenbos van Van Sonsbeek van de Gunne. De grond is later herontgonnen.

Bewoners: 1880 B 324A H.Boerrichter, 1890 K 422, 1910 K 465 H.J.Winkelman, 1920 K 510 verplaatst 1910 K 461 H.Boerrichter, 1920 K 507

F.J. Boerrichter, 1930 C 334, 1940 F.J. Boerrichter, 1948 G.H. Grotenhuis + 1970 G.H. Grotenhuis.

Boerderij nr. 34 (1920) Verversweg 11 fam. Bakker.

Voor boerderij Bakker geldt eveneens dat het hier in 1832 nog dennenbos was.

De Gebr. Bakker hadden naast hun boerderij een loonbedrijf. Zij gingen met trekkers en landbouwwerktuigen bij de boeren werkzaamheden verrichten. Dit gebeurde voordat er tractoren waren met paarden. Men noemde dit beroep toen sleper. Deze familie heeft overigens niet met de paarden gewerkt.

Een eind achter deze boerderij vinden we de veldnaam Kiekenbos. Dit was tot voor kort nog het land van de fam. Kiekebosc Veldhoekerweg 7

Bewoners: 1920 I 469A H.Pronk, 1930 C 333(van 319) K.Bakker, 1940 C 340, 1948 K. Bakker 1970 Verversweg 11 K.Bakker + J.Bakker.

Boerderij nr. 35 (1910) Verversweg 7 fam. Westerbeek.

Aan de Verversweg tegenover Vrolijken en vroeger Endeman stond vroeger een boerderij. In 1832 was hier heide in eigendom van de Stad Zwolle. Deze heide op het Beukelveld, waarop de boerderijen Grote Beukelaar en Kleine Beukelaar –eigendom van de stad Zwolle – rechten hadden, was verdeeld bij de verdeling van de markegronden. Dit was wegens het bezit van meerdere boerderijen in het gebied Lenthe-Zuid aan de Stad Zwolle toegewezen. Na de ontginningen is rond 1910 hier een boerderij gebouwd door de familie Westerbeek. De veldnaam westelijk van dit huis is Kroepanveld. Die naam verwijst naar het voormalige (heide)veld bij boerderijtje de Kroepe naast de Kroepanweg aan de Lemelerveldseweg. Oostelijk van Westerbeek tegen Grotenhuis ligt Koeland. Hier was het land het hoogst zodat die naam wel duidelijk is. Voor de toegangsweg naar Bakker de naam Perceel Nep.

Aannemelijk is dat dit aan Neppelenbroek heeft behoord.

Bewoners: 1910 K 462 A.J. Westerbeek, 1920 K 508 + A.Ulkeman, 1925 C 335 W.

Westerbeek, 1930 C 342 + A. Westerik 1940 A.Westerbeek, 1948 Westerbeek, 1970

Verversweg 7 W.H.Westerbeek.

Woning nr. 36 (1880) Verversweg 3 fam. Flipse.

Aan de toegangsweg naar Veldhuis staat nog een woning. In 1832 was dit nog heide van de stad Zwolle. Een veldnaam die hier bij ligt is Bosveld. Dit was het veld bij het bos.. Aan de overzijde van de Verversweg kennen we de naam Huttenveld. Dit slaat enerzijds op het boerderijtje de Hutte van vroeger de familie Kieftenbeld aan de Kroepanweg. Anderzijds kan dit slaan op een verzameling huisjes, hutten die hier gebouwd zijn rond 1850 na de verdeling der markegronden. Op die gronden mocht vroeger maar zelden gebouwd worden. De marke zag daar streng op toe want anders werd de hoeveelheid veldgrond voor de boeren minder. Na de verdeling hebben verschillende eigenaren stukken daarvan verkocht om er een huisje op te zetten. Op meerdere plaatsen in Salland zijn in die tijd verzamelingen van dergelijke huisjes, zogeheten huttdorpen te vinden.

Bewoners: 1880 B 345A H.Kok, 1890 K 423 Wed. F.Kok-Oosterlaar, 1910 K 463 J.Kok, 1920 K 509, 1930 C 337, 1940 C 344, 1948 J.Kok, 1970 Verversweg 3 A.M.Dijk.

Woning nr. 37 (1920) Verversweg 1 fam. Spijker.

Op de plek waar vroeger ongeveer de Hoge Weg (Verversweg) en de Ververssteeg (de lage weg) door de Veldhoek samen kwamen, is nog een woning gebouwd.

Bewoners: 1920 K 508 T.M.Offenberg, 1930 C 336, 1940 C 345, 1948 Wed. Offenberg, 1970 N. Kloos.

Boerderij nr. 38 (1848) Oude Dalfserweg 2 fam. Keizer.

Aan de Oude Dalfserweg, zuidelijk van een voormalig verbindingsweggetje naar de lage weg door de Veldhoek (Verversweg) en de voormalige weg langs Bosman naar Dalmsholte,

vinden we een boerderijtje. In 1851-1852 is deze gebouwd door Johannes Hansman, voetbode bij de posterijen. De familie Hansman heeft de bijnaam Booms. Deze naam is vanuit Archem, gemeente Ommen, meegenomen omdat men daar gewoond heeft op boerderij het Boomshuis. Zie Omheining 1997 nr, 1. Tot 1912 is dit huis bewoond door de familie Hansman. Het weiland tegen de Verversweg draagt de naam Beums Laantie voor (Booms landje). In 1832 was dit bouwland van R.Schuurman. Het was nogal lage grond zodat dit als bouwland niet zo geschikt was. In 1912 koopt H.J.Ramaker van boerderij de Kroepe het Beums Laantie voor ± f 700,- en H.J.Wessels, beroep arbeider, het boerderijtje voor f 850,-. De buurman J.Bonhof koopt het stukje bouwland achter het huis (0,41ha) voor f 500,- de schoonzoon van H.J.Wessels, H.J.Dekker verkoopt in 1969 dit huis aan H.J.Keizer. Later is dit boerderijtje ook een tijd gebruikt door een geloofsgemeenschap de Kandelaar. Bewoners: 1850 B 286 (nr verplaatst van 't Hoekje) J.Hansman, 1860 B 322, 1880 + K. Hansman, 1890 I 391 J.Hansman, 1910 I 427, 1920 I 472 H.J.Wessels, 1925 C 339, 1930 C 346, 1940 A.Dekker, 1948 H.J.Dekker, 1970 Oude Dalfserweg 2 H.J.Keizer.

Boerderij nr. 39 (1880) Oude Dalfserweg 4 Wede. E.J. Bonhof-Jolink + A.J.G Bonhof.

Op een stuk weiland van de Wed van H.Huisman, 1832, en voormalige veldgrond is al voor 1900 een huis, een zogeheten keet gebouwd. Deze keet is na de oorlog afgebrand. Voor de gedupeerde bewoners is toen een inzameling gehouden voor de herbouw. De familie Bonhof die hier woonde, heeft de bijnaam de Keet.

Als veldnaam vinden we hierbij Veltien. Dit refereert aan de voormalige veldgrond, het veldje, waarop dit boerderijtje is gebouwd.

Bewoners: 1880 B 332A G.Bonhof+J.Bonhof, 1890 I 390, 1910 I 426 J.Bonhof, 1920 I 471, 1930 C 340, 1940 C 347, 1948 G.Bonhof, 1970 Oude Dalfserweg 4 Wed. E.J. Bonhof-Jolink + A.J.G.Bonhof

Woning nr. 40 Oude Dalfserweg 1 fam. Blanke.

Deze woning moet niet verward worden met de voormalige winkel van de familie Blanke aan de Lemelerveldseweg. Het adres was daar toen ook Oude Dalfserweg 1.

Deze familie Blanke heeft in een boerderij aan de Berkendijk gewoond. Toen de familie Hofhuis aan de Vlamincckhorstweg weg moest voor de woningbouw van Heino, is die boerderij door hen gekocht. De familie Blanke heeft toen een woning gebouwd op grond van Hofhuis aan de Oude Dalfserweg.

Bewoners: 1970 Oude Dalfserweg 1 H.J.Blanke

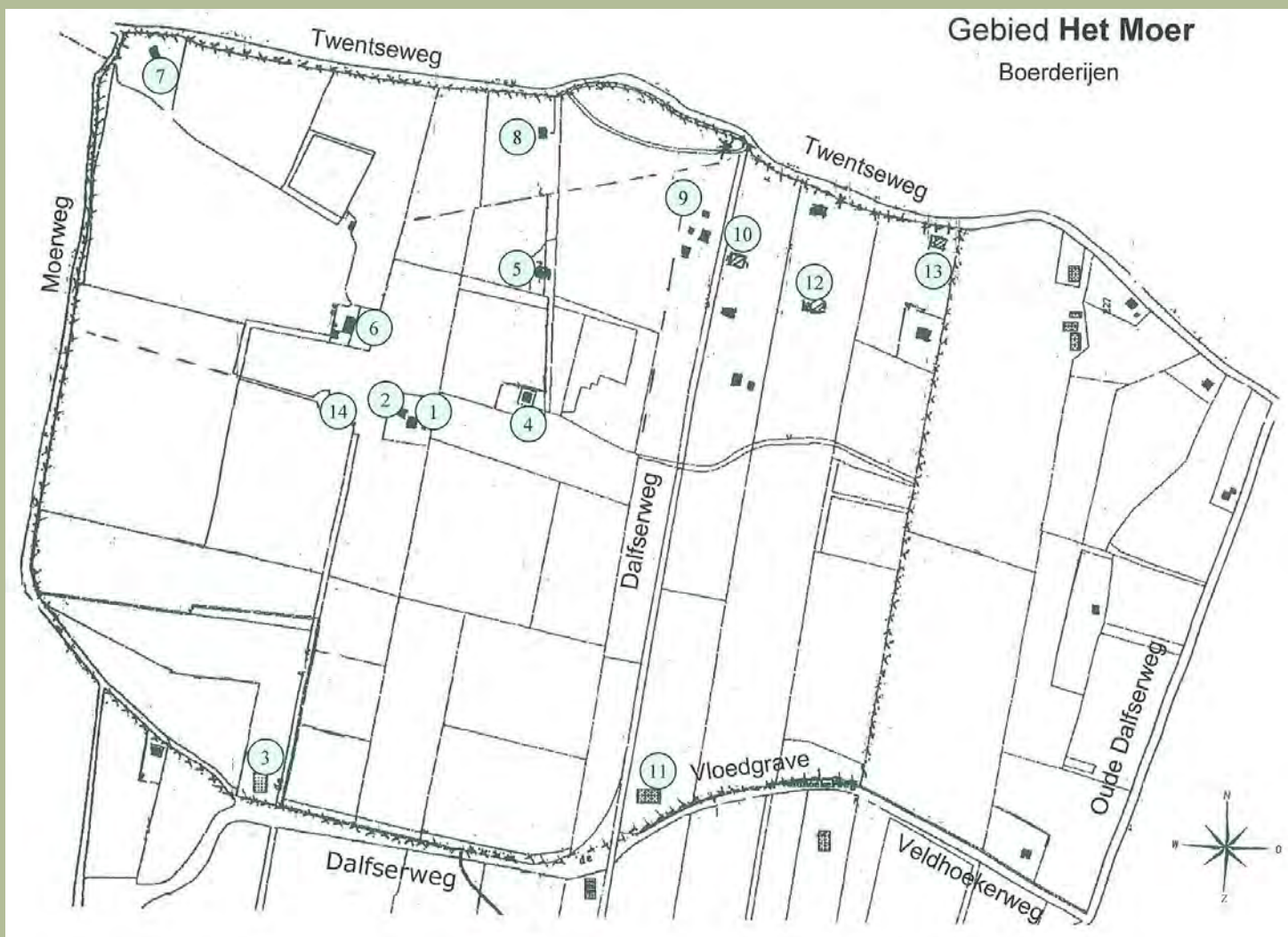
Het Moer.

Tussen de huidige Dalfserweg, de Twentseweg en de Moerweg vinden we het gebied 'Het Moer.' 'Moer' betekent... veen. In dit gebied werd in de late middel-eeuwen al veen gestoken. Daarvoor was eerst ontwatering nodig. In de 14e eeuw is de Kolkwetering gegraven. Deze eindigt in het gebied Langeslag (Laag Zuthem) en kruist de Moerweg oostelijk van het landhuis de Gunne. In de 15e eeuw zal deze wetering doorgegraven zijn tot de huidige Dalfserweg. Daardoor kon het Moergebied ontgonnen worden. In eerste instantie, toen er nog veen lag, was er maar één boerderij bij Het Moer die de hoge (akker)bouwkamp tegen de Moerweg, richting Twentseweg, gebruikte. Door de ontginning(en) van het uitgeveende gebied ten zuiden van het huis Het Moer, kon er meer vee gehouden worden. Hierdoor kwam meer mest beschikbaar om delen van de hogere heide- (veld)gronden te ontginnen tot bouwland. Ook werd bos aangeplant omdat hout schaars was. Daarna zijn er meerdere boerderijen bijgekomen. Later, in 1832, waren er 3 erven (grotere boerderijen) en 3 katersteden (kleine boerderijen).

Buitenplaats Het Moer

Na de ontginningen van dit gebied zijn er niet alleen nieuwe boerderijen gesticht, er is ook een buitenhuis gebouwd omgeven door een gracht. Alle elementen die bij dergelijke buitens horen, zijn hierbij aangelegd in het begin van de 18e eeuw. Het meest opvallend hiervan waren: de 8 (of 9) aangelegde lanen, 'allees' genoemd naar de mode van die tijd. Dit leverde uiteindelijk door de opbrengst van de bomen profijt op. Om een goede indruk van deze voormalige buitenplaats te krijgen, volgt de tekst van een advertentie van maart-april 1815. 'Advertentie, Notaris Kuvel te Dalfsen ten huize van J.Kloosterman a.d. Lenterschool in Lenthe:gepubliceerde in maart – april 1815.

De zeer aangename buitenplaats het Moer, bestaande in een zeer goed en wel doortimmert Huis, waarin vijf beneden kamers, meest behangen, en zes boven kamers, voorts een Meiden- en Knegtskamer, ruime zolders en keuken, kelders en verdere commoditeiten, alsmede ruime stallingen voor vijf Paarden, Koetshuis, Hovernierswoningen, Beestestallinge en Werkbaaswoning, alleraangenaamste wandelingen en vijvers alles nieuw aangelegd, groote laanen met opgaand hout beplant, twee zeer goede tuinen waarin allerhande soort van beste Vrugtboomen, Planketsels, Broeibakken, en al wat verder bij het huis gelegen, en Akkermaalsbosschen ene zeer grote Boerenerve, en differente katersteden, te samen groot om de negentig morgen, alles direct gelegen aan de groote Route waar langs twee maal's weeks een Postwagen rijdt van Zwolle op Almelo en vice versa, op de distantie van 2 uur op de Stad Zwolle en een klein kwartier uurs van het kerkdorp Heino alwaar een Bank in de kerk bij voorz. Buitengenoed gehoord, in het aangenaamst van de Provincie Overijssel, kunnende op een kwartier uurs afstand alles te water worden aangevoerd. Iemand hier in gading makende

Boerderijnamen Het Moer

1. Moerweg, 2 De Hovenier of Grootenhuis
2. Moerweg 2, Jan Baashuis
3. Moerweg 4, De Schans
4. Dalfserweg 1, Het Groteboers
5. Twentseweg 9
6. Moerweg 6, Nijboer
7. Twentseweg 7 Kleine Kappe of Bakenbelt
8. Twentseweg 11 Smitshuis of kleine Moer
9. Dalfserweg 3 Hannisman
10. Dalfserweg 10
11. Dalfserweg 12 De Klocht
12. Twentseweg 13 Kijkebeld
13. Twentseweg 15 't Wichers
14. Voormalig buitenhuis Het Moer

Gebied Het Moer

Veldnamen en oude wegen

Veldnamen

- 1 De Kamp
- 2 De Hof
- 3 De Molenkamp
- 4 Voorste Koeland
- 5 't Hoge
- 6 't Disselstuk
- 7 Achterste Koeland
- 8 Mansiesland
- 9 Nieuwe Aanleg
- 10 De Kooi
- 11 't Lege
- 12 Kooiland
- 13 De Steeren
- 14 Stevensland
- 15 't Heem
- 16 Timmermansland
- 17 Knolleland
- 18 Vijversland
- 19 De Drie Morgen
- 20 Schapenland
- 21 De (nieuwe) Schans
- 22 Het Veld

- 23 De Kamp
- 24 Ruschenkampsbos
- 25 't Roosenkamps
- 26 Moerkampen
- 27 't Katerstede
- 28 Het Nieuwe Land
- 29 Nieuwe Werk
- 30 Smitsbouwlanden
- 31 De Bleeke
- 32 De Kamp
- 33 't Koeland
- 34 't Heuiland
- 35 Varkensbrink
- 36 Kiekenbeld
- 37 't Puntstuk
- 38 Kiekenbeld
- 39 Koelland
- 40 Winterstege
- 41 Winterhof
- 42 't Heuiland
- 43 Kostverloren
- 44 Kroeskamp
- 45 locatie arch. vondsten

Namen van oude wegen

- A Moersteeg
- B Knollesteeg
- C Kerkpad
- D Wintersteeg
- E Plaggenweg
- F Hooze Allee Laan 1
- G Laan 2
- H Laan 3
- I Laan 4
- J Laan 5
- K Laan 6
- L Lange wandeling (7)
- M Laan 8
- N Laan 9

kan voorz. Goederen dagelijks gezien. Adres bij J.van den Berg, werkbaas Op voorz. Buitengoed. (planketsels zijn planken beschotten) 10 april 1815 inzetten – 24 april 1815 verkoop.

Enige aantekeningen hierbij: Het zeer grote boerenerv was het erf Nijboer met 17 mud gezaai (7,6 ha bouwland), 4 morgen meierland (5 ha gepacht weiland) en een akkermaalsbos (bos om het akkerland). Totale oppervlakte Het Moer 90 morgen. Dat is ongeveer 110 ha. De groote Route is de Twentseweg. De tijd van twee uur op de stad Zwolle is met paardentractie gerekend. De aanvoer te water doelt op een losplaats aan de Steenwetering (nu Overijssels kanaal) bij de Bollaartsbrug (Bolderbrug) in de Twentseweg. De Steenwetering was bij voldoende hoog water tot de Kluinhaar bevaarbaar. Tot Het Moer heeft ook de Buishoeker tiende behoord. Dit is niet in die advertentie vermeld omdat tienden officieel waren afgeschaft. De zakelijke rechten liepen door als die niet waren afgekocht. Deze tienden moesten door de boeren in de Buishoek (omgeving Bolder-brug) worden opgebracht.

Het verleden van de buitenplaats Het Moer. (Dat Moer 1492).

Het Moer wordt in 1492 genoemd als Goessen van Scherpenzeel en zijn vrouw Mechteld een renteplicht van 1 goudgulden leggen op het erve en goet Dat Moer. Uit 1502 is een oorkonde bekend waarin de weduwe Mechteld haar aandeel in erve en goed Dat Moer overdraagt aan haar zoon Johan van Scherpenzeel en zijn vrouw Agnese Zuize. Het andere deel was via zijn vader aangeërfd. Als momber (plaatsvervanger) trad Seyne van de Water op. Het Moer wordt weer genoemd in het schattingsregister van 1520. ‘Hendrick Vrijlinck op ’t Moer toebehoirende de weduwen saliger Johans van Scherpenzeel, hefft hie in pachte, den halven thenden afgetagen voor 17½ mudde rogge’. Enige toelichting: Hendrick Vrijlinck was de pachter. De tienden belasting heeft betrekking op de opbrengst van de grote hoge (akker) bouwkamp van het latere erf Niiboer. Of de buitenplaats als spieker er al was is niet bekend. Uit een krantenartikel van H.E.Rientjes (ongedateerd). ‘In de Spaanse tijd (1588) behoorde het Moer aan Johan Waterman te Zwolle en werd bemeierd (gepacht) door Jan en Esken op ’t Moer.

Later kwam het Moer in het Sallandse geslacht van Marle, dat in Zwolle, Kampen en Deventer bloeide. In de 17e eeuw behoorde het Moer o.a. aan Egbert van Marle die het landgoed naliet aan Barend van Marle. De van Marles waren door huwelijk verwant aan de families Van Sonsbeke, Geven e.a. Het was een burgemeestersfamilie zou men zeggen. Een van de bekendste is mr. Gerrit Willem van Marle, zoon van de burgemeester van Zwolle, Berend van Marle. Hij was advocaat en werd in 1778 burgemeester van Zwolle. Deze heeft in zijn tijd op het einde van de 18e eeuw nogal naam gemaakt. (nu ingekort gedeelte). Aan mannen als hij is het te danken dat ook het gewest Overijssel een provincie is geworden. Van Marle werd het slachtoffer van zijn politieke instelling. Hij werd in 1798 op huis ten Bosch in Den Haag gevangen gezet en later op het Moer onder bewaking. Zijn gezondheid

was hevig ‘geschokt’. Hij overleed in 1799. Hij was een man met een vooruitstrevende blik, die het plan opgevat had een kanaal te graven naar Noordoost Overijssel. Dit plan is niet doorgegaan. De uitvoering kwam tot stand door zijn schoonzoon mr. W.J. Baron van Dedem van de Rollecate. Ongeveer der dertiger jaren der negentiende eeuw is het landhuis het Moer afgebroken. De zonnewijzer en het hekwerk zijn terecht gekomen op het terrein van de Ned. Herv. Kerk te Heino’.

Tot zover dit artikel. De zonnewijzer staat nu in de kruidentuin van Allegaardje van Omheining. In 1815 is het gehele landgoed Het Moer in percelen verkocht inclusief de bezittingen in Delmte-Nieuwstad.

De gebieden tussen Het Moer en Delmte Nieuwstad-Noord.

Bij Het Moer was in de eerste helft van de 18e eeuw de ontginning wel afgerond. Men is daarna het gebied ten noorden van de Knollesteege gaan ontginnen. Op dit gebied had Het Moer rechten. Alle (gewaarde) boeren hadden rechten op het gebruik van de gemeenschappelijke gronden. Hier werden vooral schapen geweid. Hoewel er veelal geen duidelijke grenzen in het gebied lagen, had iedere boer een bepaald deel in gebruik waarvan hij de grens niet zonder reden kon overschrijden. Voor schapen was zowel lage als hoge heide(veld)grond nodig voor droge resp. natte perioden. Wel gold er een systeem van paalbuurrecht waarbij van die grenzen afgeweken werd als zich extreme weersituaties voordeden. De lage veldgrond van de boerderijen van Het Moer lag tegen de Moersteege (Moerweg). Dit werd het schapenland genoemd (1815 - 16e perceel). De hoge heide lag aan de rand van het Stoevengebied tussen de Twentseweg en de Delmter bouwkamp. Het belangrijkste erf van Delmte (Kaleveld) was in het bezit van Het Moer. De marke stond alleen ontginningen toe van veld-gronden die men toch al in gebruik had en van waardeloze, zeer lage, gronden. Zodoende zijn de gronden ten noorden van de Knollesteege tussen Delmterweg en Dalmsholterweg ontgonnen en in bezit gekomen van Het Moer. Het tussenliggende gebied ter weerszijden van de Dalfserweg was in gebruik bij andere boeren.

Markegronden tussen het Moergebied.

Tussen de gronden van het buitengoed Het Moer en van Delmte/Nieuwstad-noord lagen de markegronden van Lenthe. Tegen het gebied van Delmte, tegen de huidige Oude Dalfserweg, werden de gronden ontgonnen door het Moer en kreeg het de naam Nieuwstad. Daartussen lagen langs de Twentseweg enkele boerderijen die vroeger katersteden (kleine boerderijen) waren en vermoedelijk enige relatie hadden met het klooster (boerderij Eckenkate) ten noorden van de Twentseweg. Deze boerderijen, ten zuiden van die weg, zijn al vroeg eigendomsboerderijen geworden. Na de verdeling van de markegronden zijn deze boerderijen nog vergroot door ontginningen. We zien hier een ander verkavelingspatroon dan bij Het Moer. Daar: verkaveling in ongeveer vierkante blokken. Hier: een verkaveling in

lange noord-zuid lopende stroken met uiteindelijk veel elzen langs de perceelsgronden. De strokenverkaveling loopt door ten zuiden van de vroegere Knollestee (nu Veldhoekerweg) tot de hogere gronden langs de vroegere Zandsteeg (nu de v.d.Capellenweg).

De wegen in het gebied van Het Moer.

Aan de westzijde van 't Moergebied lag de Moersteeg. Dit is nu de Moerweg en de Blankenfoortsweg tussen de Twentseweg en de Zandsteeg (nu Zwolseweg). Aan de zuidzijde lag de Knollestee. Dit is de huidige Moerweg tussen de Blankenfoortsweg en de Dalfserweg, vervolgens de Dalfserweg vanaf de Blankenfoortsweg tot de Veldhoekerweg en de Veldhoekerweg tot de Twentseweg. De naam kwam van de boerderij de Knolle op de plek van de afgebrande, inmiddels tot woning herbouwde boerderij in de bocht van de huidige Dalfserweg. Deze boerderij is uitvoerig beschreven in "Omheining" 2003 nr.1 door mevr. R. Jorna - Hansman.

De huidige Dalfserweg tussen de Veldhoekerweg en de Twentseweg was vroeger geen echte verbindingsweg vanwege de lage ligging. Deze weg fungeerde als kerkepad. In zuidelijke richting liep dit kerkepad langs de huidige boerderij van Braakman (Veldhoekerweg 9) naar de Zandsteeg bij boerderij Thijshuis (1832), nu van fam. Braakman v.d.Capellenweg 11. Vanwege die lage ligging van de Knolle-steeg was ook deze weg in de winter moeilijk begaanbaar. Daarom werd in de winter gebruik gemaakt van de Wintersteeg die in de west-oost richting liep. Deze kwam vanaf het huis Het Moer en kruiste de huidige Dalfserweg ter hoogte van boerderij Groteboer (nu de uitweg van ten Broeke, Dalfserweg 1). Vervolgens liep deze door naar de Oude Dalfserweg bij voorheen Hofland, (Oude Dalfserweg 9) 't Krakelinghuis.

Er was ook een Plaggenweg waarover de plaggen voor de potstallen vanaf de heide in de omgeving van de Kluinhaar naar de boerderijen bij 't Moer vervoerd werden. Deze weg begon bij de huidige kruising Dalfserweg – Twentseweg en liep schuin naar de (nu afgegraven) hoge (akker)bouwkamp bij boerderij Nijboer (nu Lugtenberg, Moerweg 6). Over deze boerderij en de hiervoor genoemde, later meer.

De lanen van landgoed Het Moer.

Op Het Moer waren 8, mogelijk 9 lanen aangelegd. Deze dienden naast de houtproductie voor beschutting bij het wandelen. Men liep zoveel mogelijk in de schaduw want de huid van vooral de dames mocht niet bruin worden. Een bruine huid hadden de boeren en arbeiders, behalve onder de pet!

Van de 8 lanen is alleen een gedeelte van de Hooge Allee (1) nog duidelijk te herkennen. Deze loopt vanaf de huidige Dalfserweg naar de witte boerderij op Het Moer van de fam. Pothof (Hoveniershuis in 1815, Moerweg 2). Deze weg kan ouder zijn dan de Moersteeg. De allee is als een dijk door het lage gebied aangelegd. (zie kaartje).

Parallel aan de Hooge Allee liep nog een laan (2) die voor het Hoveniershuis uit kwam. Tussen beide lanen lag een klein sterrebos, een eendenkooi en een nieuw aangelegd park (1815). Westelijk vanaf het buitenhuis lag vanaf de gracht rond het huis naar de Moersteeg nog een laan (3). Vanaf boerderij Nijboer liep een laan (4) richting Twentseweg die halverwege de Plaggenweg kruiste. Vanaf het Hoveniershuis liep een laan (5) in oostelijke richting tot de grens van het gebied waar allee de Lange Wandeling lag. Vanaf de allee die vanaf het Hoveniershuis kwam, begon er oostelijk van de boerderij Groteboer (Dalfserweg 1) een allee (6) die naar de Twentseweg liep en eveneens de Plaggenweg kruiste. De huidige toegangsweg naar Twentseweg 9 en 11 was er een deel van. Ongeveer 60 meter westelijk van de huidige Dalfserweg tussen de Knollestee en de Plaggenweg lag een allee (7) genaamd de Lange Wandeling (1815). Die naam geeft duidelijk het gebruik van de laan aan. Noordelijk langs de Knollestee lag nog een laan (8) genaamd Knolleallee. In 1815 liep deze alleen nog vanaf de Hooge Allee tot halverwege de uitgang van de Lange Wandeling. Uit de tekst van de verkoop van de Kleine Kapper lijkt er ook een allee (9) evenwijdig met de Twentseweg gelegen te hebben.

De boerderijen en veldnamen van Het Moer.

Zie voor de waardeklassering van de boerderijen en de uitleg van de bewonersgegevens de inleiding bij het gebied Delmte-Nieuwstad.

De Hovenier of Grootenhuis nr. 1 Moerweg 2, fam. Pothof.

Zoals de naam al aangeeft zal deze boerderij ooit de grote boerderij van 't Moer geweest zijn. Dit is overigens heel moeilijk na te gaan aangezien de boerderijen nogal eens gesplitst zijn of verplaatst. Hovenier verwijst naar de behuizing van de hovenier van het landgoed, die ook een veestapel had.

Toen in 1815 het hele landgoed in percelen is verkocht, werd dit omschreven in het 2e perceel: *'Het Hoveniershuis genaast Grootenhuis met de hof en de ondergrond, waarop het huis uitmakende het eerste Perceel en de gragt, den nieuwe aanleg en kooiregt - - - enz.'* Het kooirecht had betrekking op de eendenkooi. Dit recht is overigens nog tot ongeveer het jaar 2000 in stand gebleven.

Het eerste perceel was het herenhuis met een stenen en houten brug over de gracht. Dit had toen duidelijk de bestemming om afgebroken te worden. Het 2e perceel werd voor f 800,- voorlopig toegewezen aan W.J. van Dedem te Zwolle, die ook een der verkopers was. Het is later onderhands verkocht aan Jan van den Berg die op het Jan Baashuis woonde. Beide boerderijen zijn toen samengevoegd. Hij hield het daar niet lang vol want in 1821 verkoopt hij zijn boerderij, groot 19,30ha, al weer publiekelijk. In 1825 was Berend Gansepanne eigenaar. In 1832 de erven van Berend Gansepanne en later de schoonzoon, Gerrit Pothof. Vervolgens gaat de boerderij over van vader op zoon. Deze opvolging is tot op heden

doorgegaan. De fam. Pothof is afkomstig van de Pothof in Milligen (gem. Dalfsen). De familiegeschiedenis is al beschreven in “Omheining” 1981 nr.3. De boerderij was in 1832 ruim 18 ha groot, Daarvan ruim 6 ha bouwland, 10 ha weiland en 1,5 ha bos. De gebouwen waren gewaardeerd klas 6. Een vrij hoge waarde. Erf en tuin besloegen 26 are. Het meeste bouwland was van goede kwaliteit. Dit lag bij het huis aan de noordzijde met de veldnamen de Kamp en de Hof. Dit laatste lag noordwestelijk van de gracht. De hof is afgeleid van de hofuin van het voormalige buitenhuis. De kamp was een akkerbouwkamp die wat hoger was gelegen dan de ontginningsgronden die toen weiland waren. Door de ontwatering van de ontginningen van het voormalige veen, was de grondwaterstand voldoende laag geworden voor bouwland. Dit bouwland was de vervanging van de grote bouwkamp van Het Moer die oorspronkelijk bij dit erf gehoord zal hebben, maar later is afgesplitst. Bij deze boerderij hoorde in 1832 ook de Molenkamp, gelegen op de hoek van de Plaggenweg en de Dalfserweg tegen de Twentseweg. Dit hoge akkerland was gekocht van het erf Ekenkate of 't Klooster ten noorden van de Twentseweg.

Bodemvondsten.

In de hoek van de Twentseweg-Dalfserweg zijn op de Molenkamp in 1973 door Ab Goutbeek uit Dalfsen archeologische vondsten gedaan uit de Mesolithische periode rond 5000 voor Christus. Een halffabriek bijl, een pijlspits, een schraaber en diverse bewerkte stenen. De naam van dit land geeft aan dat er ooit een molen van het klooster gestaan kan hebben. Door Ab Goutbeek zijn wel sporen van paalzetten gevonden. Of deze daarvan afkomstig waren is niet duidelijk. De Molenkamp is in 1973 afgegraven

Het weiland lag voor de boerderij in de richting van de Knollesteeg. Dit had in 1815 de naam Voorste Koeland en rond 1950 was hiervan de naam 't Hoge bekend en daarnaast 't Disselstuk (een stuk waarin veel distels voorkomen). Al deze 3 namen zijn logisch omdat een koeland, waar de hele zomer koeien lopen, nooit onder water staat en er in dit soort weides vaak veel distels voorkwamen. Tegen de Knollesteeg vinden we in 1815 het Achterste Koeland, groot 3 morgen = 3,7 ha. Gezien vanaf de boerderij zal de naam duidelijk zijn. Rond 1950 vinden we op dezelfde plek de naam Mänsiesland. Vertaald is dit het land van Mans. Misschien is hier Herman Pothof bedoeld.

De percelen voor de boerderij de Hovenier en tegen de Hoge Allee hadden in 1950 andere namen dan in 1815. Voor het huis lag in 1815 de Nieuwe Aanleg. Dit was mogelijk een nieuw aangelegde tuin of park zoals in de advertentie in 1815 werd vermeld. Daar voor bevond zich de Kooi. Dit was een eendenkooi naast een waterplas. De fam. Pothof heeft hiervan tot ± 2000 nog het kooirecht gehad. In een gebied om die kooi mochten geen activiteiten plaatsvinden die de eenden konden verstoren. De beide hiervoor genoemde percelen waren rond 1950 genaamd 't Lege. Hiermee wordt laag land bedoeld. Door egalisatie was het geheel laag land geworden. Het perceel zuidelijk daarvan, tegen de allee, had in 1815 de naam Kooiland. Het land dus waar de eendenkooi zich bevond. Daarnaast lag de Steeren. Dit was een relatief klein sterrenbos, aangelegd voor de jacht. Het grote sterrebos,

dat meer gebruikt werd bij drijffjachten, lag in Delmte-Nieuwstad tegen de huidige Delmterweg. Voor de Steeren en tegen de Knollesteeag lag in 1815 een perceeltje genaamd Stevensland. Land in gebruik bij Steven. Voor ons nog een onbekende. Omstreeks 1950 droegen beide voorgaande perceeltjes de naam 't Heem. Dit kan vertaald worden als het eigene. (Heem komt van heim erf rond het huis of woonplaats). Naast deze percelen lag in 1815 het eerder besproken Achterste Koeland. Verderop langs de Knollesteeag lagen percelen die in gebruik waren bij andere boeren als hooiland, vanwege de lage ligging. Oorspronkelijk waren de hooilanden, die in gebruik waren bij de boerderijen van Het Moer, gelegen in het Lierderbroek, het Hagengebied of Dalmsholte. Het perceel tegen de Knollesteeag (nu Dalfserweg) had in 1815 de naam Timmermansland en rond 1950 Knolleland. Op de boerderij aan de overzijde van de weg woonde voor 1815 de familie Timmerman en de boerderij had de naam de Knolle. Dit verklaart beide namen. In 1815 is het Timmermansland als 12e perceel van Het Moer, 3 morgen groot, verkocht aan Gerrit ter Haar te Heino. In 1832 was het in bezit van Hendrik Hofman, eigenaar van boerderij ter Haar ofwel het Munnikenhuis te Heino. Daarna is dit weer verkocht aan E.Coster G.zn uit Almelo met vermoedelijke pachter A.Kappers (van boerderij Nijboer). In 1852 is het gekocht door zijn kleinzoon H.Logtenberg (is H.Lugtenberg geworden door verschrijving). Tussen het Timmermansland (1815) en 't Disselstuk (1950) vinden we in 1815 't Vijversland. Die naam kan afkomstig zijn van een voormalige eigenaar, of van een waterplas. Bewoners boerderij Hovenier: 1520 Henrick Vrijlink, 1588 Johan en Esken, 1601 Johan, 1704 Berent Cornelis, 1711 Jacob Berends, 1751 Jan Jacobs, 1762 Berend Gerrits, 1795 Jan Grootenhuis, 1815 Jan van den Berg, 1825 B.Gansepanne, 1840 B246 H.Gansepanne, 1860 L.B298 G.Pothof, J.H.Pothof, 1890 I 347 J.H.Pothof, H.Pothof, 1910 I 386 +B.Hengeveld, 1920 I 432 H.Pothof, 1925 C 383, 1930 C 390+ M.H.Groteboer, 1948 Moerweg 2 H.Pothof, 1970 E.Pothof + D.Pothof.

Jan Baashuis nr. 2 (1815) opgenomen in boerderij Hovenier.

De werkbaas van het landgoed beheerde voor 1815 een boerderij. Bij de verkoop van Het Moer wordt vermeld als 3e perceel; 'het huis van den werkbaas genaamd Jan Baashuis met de hof daarachter in zijne omheining en de wederhelft van de Nieuwe Aanleg en de kooirecht doorgetrokken tussen dit en het 2e perceel tot aan het hooiland'. In de verkoop aankondiging wordt de werkbaas genoemd: 'J. van den Berg'. Het perceel werd niet dadelijk verkocht maar was wel ingezet door Jacob van den Berg voor f 1226,-. In 1832 blijkt dat het geheel bij boerderij Hovenier is gevoegd. We vinden de familie in 1832 wel terug want de Wed. van Jacob van den Berg had toen bij boerderij Tuten (nu Brilleman) 15 are weiland en 30 are hakhout in bezit. Verder is te vermelden dat in 1815 als 23e perceel werd verkocht: 'De hooiberg staande bij Jan Baashuis.' Koper werd Teunis Nieboer voor f 38,-. De naam Baashuis of baasland kwam bij meerdere buitenplaatsen voor. Dit gaf aan dat dit land bij de boerderij van de werkbaas hoorde.

Aan de westzijde van de Hooge Allee vinden we in 1815 de Drie Morgen (3x1,23 ha) of Jan

Baasland. Omstreeks 1850 is alleen de naam van dit perceel 'drie morgen' nog bekend. Dit weiland is dus in gebruik geweest bij de werkbaas. In 1815 had Jan van den Berg nog een bod gedaan op dit perceel van f 956,-. Het werd niet gegund. In 1832 hoort dit perceel bij boerderij Nijboer. Bij de verkoop in 1815 wordt als 22e perseel vermeld; 'de stal, het koetshuis en het zogenaamde Kinderhuisje'. Er stond blijkbaar bij de gebouwen een speelhuisje voor de kinderen.

Aan de westzijde van de Hooge Allee en zuidelijk van de Drie Morgen lag 't Schapenland (ook in 1950 zo genoemd). In 1815 werd dit aangeduid als hooiland in het 16e perceel. De herkomst van die naam is van de lage gemeenschappelijke schapenweide van Het Moer. Bewoner 1795 + 1815 Jan van der Berg.

De Schans nr.3. (1815) Moerweg 4 fam. Beumer.

Ten zuiden van het schapenland werd westelijk van de Hooge Allee en tegen de Knollesteeg in 1815 als 17e perceel genoemd 'de Schans' met de zogenaamde 'Nieuwe Schans' sectie B 196 – 197. Een schans is een verdedigingswerk. Deze naam maakt iemand nieuwsgierig naar wat dit geweest kan zijn. Een eind verder bij Heino was er wel een erf Koers of Coers gelegen. Koers duidt op een uitzicht punt voor een waarschuwingssysteem. (Coerhuis = wachttorens). Ridders en landgoed-eigenaren gebruikten vroeger schansen als verdedigingswerken voor hun bezittingen. De schansen werden ook wel door de boeren gebruikt om hun vee, vooral schapen, bijeen te drijven op een droge plek en veilig voor rovers. Langs de Schans liep de Hooge Allee. Door de lage gebieden, zoals dit moerasveengebied, was een doorgang alleen mogelijk door er een hoge dijk doorheen te leggen. Daarom rijst de vraag of deze allee de functie van oudste toegangsweg naar Heino vanaf de noordzijde heeft vervuld.

Welke functie de er naast liggende schans hierin heeft gehad, is niet achterhaald.

Aan de westzijde hiervan lag in 1815 (als 18e perceel) een dennenbos tegen de Moersteeg. Daar zuidelijk van lag 't Veld. Deze veldgrond, die vroeger van de marke Lenthe was, is voor 1832 al toebedeeld aan verschillende boeren. De hiervoor genoemde percelen van Het Moer nr. 17 en 18 zijn in 1815 verkocht aan Tony Tiggelhof voor f 575,-. In 1879 koopt Antonie Zunnebelt deze percelen voor f 950,- en de ernaast gelegen percelen akkermaalshout en dennenbos voor f 280,- van G.J. van de Klippe (van erf Blankenfoort) Antonie is eigenaar van boerderij de Knolle aan de zuidzijde van de Knollesteeg. Die boerderij is in 1903 met deze gronden weer verkocht aan Johannes Veenhuis. Zijn schoonzoon Hendrikus Beumer bouwt later een nieuwe boerderij op het perceel van de Schans.

Bewoners: 1920 H.412 H.Beumer, 1930 C 397, 1948 Moerweg 4 H.Beumer, 1970 Wed. A.J. Beumer-Veenhuis.

Groteboer of Groteboers nr .4. Dalfserweg 1 fam. Ten Broeke.

De naam van deze boerderij geeft aan dat deze boerderij in een periode voor 1815 de grootste boerderij van het Moer is geweest. Wanneer die van boerderij Grootenhuis-Hovenier afgesplitst kan zijn, is niet bekend. Duidelijk is wel dat de grote (akker)bouwkamp later bij

een nieuwe boerderij NiiBoer is gevoegd. Daardoor is boerderij Groteboers veel kleiner geworden. Er bleef alleen ontginningsgrond over. De oudste gegevens stammen uit 1786 toen Willem Hendriks uit Wijthmen met Hermina Gerrits van erve Groteboer trouwde. In 1815 is de boerderij verkocht als 5e perceel: *“met de bouwkamp achter het huis en de groenkampjes bij huis”* werd er vermeld. Rond 1950 was de naam van die bouwkamp nog steeds de Kamp. In eerste instantie is het niet verkocht aan de inzetter Hendrik Stegeman. In 1832 was eigenaar Hendrik Grootboer. (mogelijk Stegeman?). De omvang van de landerijen was in 1832 nog dezelfde zoals beschreven in 1815. Er was 2,8 ha goede akkerbouwgrond (oude ontginningsgrond), 2,5 ha weiland voor het huis (zuidzijde) en 2,5 ha hakhout. Bij dit laatste hoorden ook delen van de vroegere allee's. Totaal ruim 8 ha. De boerderij was klas 7 (normaal).

Bewoners: 1786 Willem Hendriks Groteboer, 1795 Gerrit Jan Hannessen, 1799 Hendrik Grooteboer, 1815 + 1820 Berend Klein Gansey + D.Stegeman, 1832 H.Groteboer, 1840 B 249 D.Stegeman, 1860 LB301 D.Stegeman + G.Stegeman, 1880 H.J.Dekker, 1890 I 348 + G.H.Dekker, 1910 I 387 H.J.Dekker, 1920 I433 G.H.Dekker, 1925 C 382, 1930 C389 G.H. Dekker + G.J.Dijkslag, 1948 Dalfserweg 1 B.J.Dijkslag, 1970 B.J.Dijkslag, A ten Broeke.

Boerderij nr. 5 Twentseweg 9 fam. Lubbers.

Vermoedelijk rond 1850 is in het bosperceel van het Groteboers een boerderij gebouwd. Dit bosperceel had in 1815 de naam Russchenkampsbos. Russenbegroeiing komt voor op zeer natte gronden. Russen zijn harde biezenachtige grassen waar matten van gemaakt werden. In Genemuiden en Wilsum werden die vroeger veel gemaakt. In 1950 was de naam 't Roosenkamps van dit perceel nog bekend. Die naam is afgeleid van een rozenkwekerij. De familie Hoes kweekte op die grond wel 10.000 rozen, die in het dorp en aan vaste klanten werden verkocht. Voor de heer Hoes was dit een hobby en een bijverdienste van zijn werk op de kwekerijen van Spitzen en van van Sonsbeek rond Heino. Zie ook de omschrijving hiervan door Gerrie Berends en Arja Albrecht in Omheining 1993 nr.3 pag. 17 e.v. Volgens het bevolkingsregister hebben hier veel verschillende bewoners gewoond.

Bewoners: 1850 B 249 A.G.Stegeman, 1860 LB 301 A.D. Stegeman + G. Stegeman, G. Ruiter, H.van den Berg, H.J. Dekker. J.Bosch, Bruggeman, 1880 M.Klompjan-Ruiter + G. van Dort, G.Pothof + W.F. van der Vegte, 1890 I 349 W.F. van der Vegte + G.Pothof + I 349A, R.Hoes, T. Lindeboom, 1910 I 388 R.Hoes, 1920 I 435 R.Hoes + I 434 G.Teekema, S. Eilander, 1925 C 381 R.Hoes, 1930 C 388 + H.Hoes, 1948 Twentseweg 9 H.Hoes, 1970 G. W.Lubbers.

Nijboer of Nieuwboer nr. 6 (1682) Moerweg 6 fam. Lugtenberg.

De akkerbouwgrond die bij dit erf hoort is de basis geweest voor het buitengoed Het Moer. De naam Moer-Kampen is duidelijk. Er is al voor 1815 een nieuwe boerderij bijgebouwd waarbij de akkergronden en een deel weide- en bosgronden afgesplitst zijn van het erf Groteboer. Vandaar de naam Nieuwboer en Nijboer (1832). Het werd mogelijk gemaakt door de voortdurende verbetering van de afwatering in het gebied van Het Moer door de

Kolkwetering en de lanen aanleg. Zo konden de ontginningen voortdurend verder gaan. In 1815 is dit erf verkocht als 4e perceel. “Ene erve genaamt het Nieuwboer met daarop staande de boerenhuis, schuur en hooiberg en daaronder horende Zaailand, groot zeventienmudden gezaai (= 7,6 ha bouwland) op de Moer-kampen. Voorts vier morgen meierland (= 4,9 ha weiland) zooals het zelve thans bemeierde wordt, alsmede het akkermaalsbosch benoorden de Plaggeweg tot aan de Smitsbouwlanden, rechtdoor tot aan de Twentscheweg en de allee bijlange de kamp tot aan de Twentscheweg”.

Deze boerderij werd toen (nog) niet gegund aan Theunis Nijboer (de pachter) die er een bod van f 6511,- op gedaan had. In 1832 was Theunis Nijboer wel eigenaar van dit erf. Hij had de volgende percelen uit de verkoop in 1815 er bij gekocht.: nr. 16 het Schapenland, nr. 19 Jan Baasland en nr. 21 de allee en het bos naar de Moersteeg. Het bedrijf was toen ruim 26,5 ha groot, waarvan 8,5 ha bouwland, 15 ha weiland en 2,7 ha hakhout en bos. Boerderij klas 5 (hoge waarde). Voor die tijd een groot bedrijf. Die grote hoge bouwkamp is thans niet meer in het land te herkennen. Zoals bij veel van deze hoge gronden in deze omgeving, is het gele zand eronder afgegraven. Bewoners: 1682 Jan Jansen, 1722 Hermen Jans en Lambert Jans, 1795 Jan Hendriks, 1811 + 1832 Th.Nijboer, 1840 B 245 A. Kappers, 1850 A.Bosch, J. Logtenberg, 1860 LB 297 M.Logtenberg + zoon H.Logtenberg = H.Lugtenberg, 1890 I 346, 1910 I 385, 1920 I 431 + K 503 B.L.Lugtenberg, 1925 C 384, 1930 C 391, 1948 Moerweg 6 B.L.Lugtenberg, 1970 B.W.A.H.Lugtenberg.

Kleine Kappe of Bakenbelt nr. 7 (1682) Twentseweg 7 fam. Katerstede.

Op de hoek van de Moerweg en Twentseweg staat aan de oostkant de voormalige kotterplaats Kleine Kapper die later Bakenbelt werd. Dit laatste vanwege de naam der bewoners tussen 1815 en 1903. Kleine Kappe is zo genoemd omdat daar tegenover, aan de westzijde van de Moerweg Groote Kappert stond. Kleine Kapper is thans rijksmonument. In 1815 werd deze vermeld als keuterplaats. Het werd verkocht als 7e perceel van Het Moer met 3 mudden gezaai ($\pm$ 1,35 ha bouwland) en 2 stukjes groenland met de allee langs de Twentseweg en de akkermaalsheggen langs Nieuwboersplaats. Het werd verkocht aan Berend Bakenbelt voor f 1205,-. In 1832 was Berend Bakenbelt (timmerman) eigenaar van dit boerderijtje met 3,7 ha land, waarvan 1 ha bouwland, bijna 2 ha weiland, 0,3 ha hakhout en een 0,4 ha grote tuin. De bebouwing was klas 6. Een hoge waarde voor een dergelijk boerderijtje. De eerste vermelding van de bewoners die bekend zijn dateert van 1682 toen er Peter in de Kappe woonde. Als veldnaam staat vermeld ‘t Katerstede. Dit kan enerzijds de oorsprong hebben door de naam van de latere bewoners, de fam Katerstede, anderzijds kan deze kottersplaats door de intensieve bewerking een katerstede (daglonersboerderijtje) geworden zijn. Van de fam. Bakenbelt is een beschrijving in “Omheining 2002 nr. 2” te vinden van J.K.Pruim-Reinders.

Bewoners: 1682 Peter in de Kappe, 1784 J.Schriever, 1795 Jan Westerink, 1799 + 1807 Gerrit Noortman, 1815 B.Bakenbeld, 1832 B.Bakenbelt, 1840 B 247 B.Bakenbeld, 1860 LB 299 G. Bakenbeld, 1880 B.H. Bakenbelt, 1890 H 345 + B.Bakenbelt, 1910 H 384, 1920 I 430 B. Beltsnijder, 1925 C 385, 1930 C 392, 1948 + 1970 Twentseweg 7 G. Katerstede.

Boerderij De Kleine Kappe of Bakenbelt, Twentseweg 7

Oorspronkelijke plek van de buitenplaats Het Moer

Boerderij de Hovenier of Grootenhuis, Moerweg 2

Boerderij Hannisman, Dalfserweg 3
met gevelsteen

Smitshuis of Kleine Moer nr. 8 (1705) Twentseweg 11 fam. Wessels

In 1815 wordt als 6e perceel van Het Moer verkocht. "Een keuterplaats genaamd Smitsplaats" aan de Twentseweg groot "3 mudden en 3 schepel gezaai ($\pm 1,5$ ha bouwland) en het zogenaamde nieuwe werk met de heggen en de ondergrond der boomen en de allees—". Volgens de tekst zijn de allees en (een deel van) de beplanting pas aangeplant. In 1950 was de naam Het nieuwe land nog bekend. De herkomst is duidelijk en het land is later herontgonnen tot cultuurgrond. Bij de beschrijving in 1815 is sprake van de Smitsbouwlanden. Dit slaat op het bouwland van 1 ha dat vroeger bij een kotterplaats hoorde. Bij een officiële (grotere) katerstede hoorde 2 ha en bij een (half) erf 4 ha. Dit perceel is in 1815 in eerste instantie niet verkocht. In 1832 was dit boerderijtje van 2,8 ha eigendom van Jannes Bos, landbouwer. Naast toen 1,6 ha bouwland, was er 0,75 ha weiland en 0,4 ha hakhout. Gebouwd klas 7 (normaal). Sinds 1815 was er niet veel veranderd. Over de bewoners weten we dat in 1705 Hendrik Smit een kind liet dopen genaamd Machteld. Of Hendrik ooit smid is geweest, weten we niet. Van een smid is de naam van dit huis wel afgeleid.

Bewoners: 1705 H.Smit, 1720 Albert Smit, 1729 D.P.Smit, 1795 Gerrit Jacobs(werkbaas), 1832 J.Bos, 1840 B 248 D.Vrijlink, 1850 G.Smits, 1860 LB 300 G.Smits, A. van Dijk, G. Pothof, 1880 G.Lindeboom, G.H. Pothof, G.van Dort, 1890 I 350 G.van Dort, H.Meijerman, 1910 I 389 M.Klompjan, 1920 I 436 Wed. Klompjan + E. van Dort, H.Meijerman, 1925 C 380, 1930 C 387, 1948 Twentseweg 11 H.Meijerman, 1970 A.Meijerman.

Hannisman Hannes of Kolde Lugt (1601) nr. 9 Dalfserweg 3 fam. Hoonhorst.

De naam van de boerderij is later Hannes geworden, zoals de ingemetselde steen aangeeft. Hoe oud het erf van boerderij Hannisman is, weten we niet. Het kan een katerstede van het erf Eckenkate – het Klooster geweest zijn en is een afsplitsing van de tegenoverliggende boerderij de Klocht. In 1832 behoorde de gehele strook grond, westelijk van de Dalfserweg (nu deels Veldhoekerweg en Lentheweg), vanaf de Molenkamp bij de Twentseweg tot aan de bouwkamp bij het dorp Heino, bij deze boerderij. Ook het gehele perceel ontginningsgrond rond de Plaggeweg ten zuiden van de Molenkamp behoorde er bij. In 1830 was de akkerbouwkamp de Middelhaar van Eckenkate, ten noorden van de Twentseweg in de gemeente Dalfsen, er bij gekocht voor f.400,- (15e perceel van het Klooster) door Hermannes Hoonhorst. Dit is de grond waarop later het huis is gebouwd waarin de families Kroes en Vloedgraven (Twentseweg 24) hebben gewoond. De gehele strook grond ten zuiden van de Wintersteeg (toegangsweg naar Groteboer, nu ten Broeke) zal door de marke Lenthe aan deze boerderij toegewezen zijn. Deze vruchtbare grond was door de goede ontwatering goed bruikbaar. Aan de zuidkant van de Knollesteeg (nu in de bocht van de Dalfserweg) is later een nieuwe boerderij bijgebouwd (nu Nyenstein Dalfserweg 8) waar de grond van Hannisman richting het dorp is bijgevoegd. De boerderij omvatte in 1832 15,5 ha, waarvan 5 ha bouwland, ruim 7 ha weiland en ruim 3 ha bos en hakhout. Voor die tijd een grote

boerderij. Bij de bevrijding op 12 april 1945 is de boerderij door de oorlogshandelingen verwoest. De familie Hoonhorst heeft toen met 6 kinderen tussen de 13 en 28 jaar een periode in een noodwoning gewoond. Dit was een schuur aan een kippenhok. Er is daarna met hulp van wederopbouw gelden een nieuwe boerderij gebouwd. Bij de boerderij hoorde toen 3,25 ha bouwland, 4 ha weiland. Totaal 7,7 ha met 7 koeien, 4 stuks grootvee en 3 stuks jongvee, 1 paard, 5 varkens en 100 kippen. Een boerderij van die omvang kwam in die tijd veel voor. er waren voordien al 2 boerderijen afgesplitst. Twentseweg 24 en Dalfserweg 8. Als veldnaam vinden we rond 1950 tegen de Molenkamp de naam de Bleeke. Die naam duidt op een stukje grasland waar vroeger wasgoed werd gebleekt. Direct ten zuiden van de boerderij is de veldnaam de Kamp voor dit wat hoger gelegen land. Achter de boerderij was 't Koeland op ontginningsgrond. Ten zuiden van de Wintersteeg vinden we de naam 't Heuilaand. Dit laag gelegen land was hooiland.

Bewoners: 1601 Rotger in de Kolde Lugt, 1682 Hans Jansen, 1730 Hendrik Koelelugt, 1775 Hendrik Willems, 1778 + 1795 Hendrik Willems Brinkhof, 1814 H.Hoonhorst, 1817 S.T. Hoonhorst, 1832 H.Hoonhorst, 1840 B 250, 1850 G.Brinkhof, H,J,Hoonhorst + H.J.Satink, 1860 LB 302 H.J.Hoonhorst + A.Hoekerswever, 1880 H.Hoekerswever, G.Hoonhorst, 1890 I 351 G.W.Hoonhorst, 1910 I 390 G.Hoonhorst, J.W.Hoonhorst, 1920 I 437 J.W.Hoonhorst, 1925 C 373, 1930 C 380, 1948 Dalfserweg 3 J.W. Hoonhorst, 1970 Wed. J.M.Hoonhorst-Holterman + J.A.Hoonhorst.

De Klocht, Coldenlocht of Kolde Lugt. (1583) Nr. 10 Dalfserweg 12 voorheen fam. Bol.

Deze boerderij heeft als oudste naam Coldenlocht in de lijst van bezittingen van koningsvijanden uit 1583. Eigenaars zijn: 'Sander van Voerst ende Gerrijt Splinter toe Swolle'. Bewoner is Albert Coldenlocht. Met de betekenis van dit woord zijn er enkele mogelijkheden, zoals koude lucht, een plek zijn waar men verkoeling zoekt. De naam is steeds anders geschreven, als Coelogh, Coelucht en Klocht. Of met vertaling van een troep, groep, eventueel koelocht. In het doopboek van Heino wordt in 1695 de vader van een dopeling vermeld als Harmen Coelucht en in 1699 als Harmen Coelogh.

In 1832 is de boerderij eigendom van Lubert Wienen. Totale oppervlakte 11 ha, waarvan 4 ha bouwland, 4,5 ha weiland en 2,5 ha heide. De boerderij klas 6 (hoge waardering). Van de oppervlakte grond was in 1815 2 ha aangekocht van Het Moer voor f 635,- (10e perceel gelegen tegen Groteboer). Oorspronkelijk zal gezien de oppervlakte de boerderij een katerstede geweest zijn met mogelijke relaties met Ekenkate. Door de grondaankoop van Het Moer en de toewijzing van heidegrond van de marke Lenthe is dit een redelijk grote boerderij geworden. Later is de boerderij weer gesplitst waarbij tegen de Knollestee (Veldhoekerweg) een nieuwe boerderij is gebouwd. (van Hartkamp). De genealogie van deze familie is beschreven in 'Omheining' 1990 nr. 3. In 1848 komt deze boerderij in de familie Hartkamp. In 1879 trouwt Albert Hartkamp met Kaatjen Morrenhof afkomstig van boerderij Duivelshuis (Lemelerveldseweg 42) in de Oude Veldhoek. Hun dochter Kaatjen trouwt in 1925 met Arie Bol. Zij overlijdt in 1930, drie kleine kinderen achterlatend.. Arie hertrouwt in 1932 met haar zus Jenneken. Er volgt weer een tegenslag als in dat jaar de boerderij als

gevolg van hooibroei afbrandt.. De bewoners konden nog maar ternauwernood op tijd uit de boerderij komen. Een paar veldnamen vinden we uit de jaren 1950 bij deze boerderij. Richting Twentseweg de Varkensbrink, het omheinde stuk land waar de varkens liepen. Naast/achter de boerderij Kiekenbeld. Dit zal genoemd zijn naar de boerderij Kijkebeld die daar vroeger gestaan heeft op een ernaast gelegen perceel. Zuidelijk van de voormalige weg, de Wintersteeg, vinden we Puntstuk. Doordat die weg schuin liep werd het land dat er achter lag zo genoemd.

Bewoners: 1583 Albert Coldenlocht, 1601 Smyt in de Kolde Lugt, 1675 + 1682 Hendrik Derks, 1695 + 1730 Harmen Coelucht, 1743 Gerrit Berends, 1785 Gerrit Cornelis, 1787 + 1795 Jan Gerrits, 1799 Jan Klogt, 1814 + 1832 L.Wienen, 1840 B 251, 1850 + H.Hartkamp, 1860 LB 303 H.Hartkamp, 1890 I 352 A.Hartkamp, 1910 I 391 + J.W.Hartkamp, 1920 I 438 J.W.Hartkamp, 1925 C 374 + A.Bol, 1930 C 381 A.Bol, 1940 Dalfserweg 12 A.Bol.

Boerderij nr. 11 van voorheen de familie Hartkamp (1925) Dalfserweg 10.

In 1925 is deze boerderij gebouwd op de hoek van de Dalfserweg met de Veldhoekerweg als afsplitsing van boerderij de Klocht.. Hierop komen dan wonen Jan Willem, Anton en Jenneken Hartkamp (broers en zus). Zij wonen er nog maar kort als Jan Willem overlijdt. Nadat in 1930 hun zus Kaatjen op de ouderlijke boerderij is overleden, gaat in 1932 Jenneken naar de ouderlijke boerderij terug en trouwt met Arie Bol. Gelijktijdig trouwt de hiervoor vermelde Anton Hartkamp met Berendina van Dam. Zij blijven op de boerderij van Anton. Bewoners: 1925 I 450 – C 372 J.W.Hartkamp, 1930 C 379 A.Hartkamp, 1940 Dalfserweg 10 A.Hartkamp.

Boerderij Kijkebeld nr. 12 (1682) Twentseweg 13 voorheen J.B.Oosterwijk.

De naam van die boerderij aan de zuidzijde van de Twentseweg, iets oostelijk van de afslag van de Kluinhaarsweg, lijkt aan te geven dat men van daar af ver kon kijken. De vroegere boerderij heeft verder in het land gelegen, vermoedelijk op een heuveltje (een belt). Dit kan ook de verklaring zijn van de veldnaam Kiekenbelt die we hier vinden. Ook deze boerderij is vroeger een katerstede geweest met mogelijke relaties met Eckenkate – Het Klooster.

Alle oude bouwlanden in deze omgeving hebben vroeger bij het Klooster gehoord. Door de vergroting vanwege toewijzing van veldgrond en de ontginning daarvan was dit in 1832 een volwaardige boerderij van 9 ha. Hiervan was 4,3 ha goed bouwland, bijna 4 ha weiland, 0,6 ha hakhout en 0,2 ha een tuin. Boerderijwaardering klas 7 (normaal) .

Omstreeks 1950 is de veldnaam Koeland in gebruik voor een stuk grond tegen de Twentseweg. Deze grond en die tot aan de Wintersteeg was nog wel zo hoog gelegen dat dit in 1832 bouwland was. De daarachter gelegen veldnaam Winterstege zal wel duidelijk zijn. Zuidelijk daarvan vinden we Winterhof. Hier heeft vroeger, 1832, een klein kampje (hofje) bouwland gelegen. Dus achter de Winterstege. Vervolgens vinden we 't Heuilaend. Dit was hooiland op duidelijk lager gelegen ontgonnen veldgrond. Tegen de Veldhoekerweg is de veldnaam Kostverloren. Over het algemeen duidt dit op slechte grond, waar de kost niet op verdiend kan worden. In 1832 werd dit land (1,4 ha) geklasseerd (klas 3) als goede

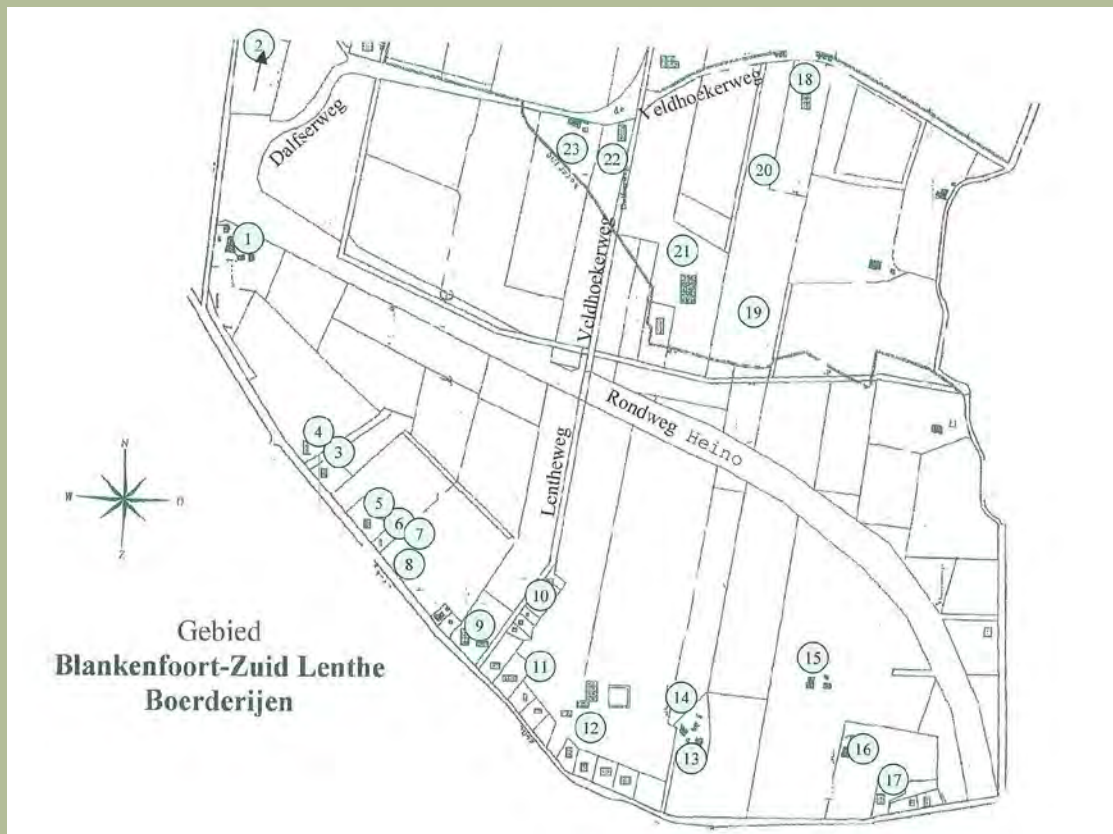
landbouwgrond. In 1832 was de boerderij eigendom van de weduwe van Assies Kloosterman uit Heino, wie de pachter was is niet bekend. Op 12 april 1945 is ook deze boerderij bij de bevrijding verwoest. Uit het rapport van de oorlogsschade weten we dat de oude boerderij in 1890 gebouwd was en de bijgebouwen in 1917 en 1924. Het bedrijf was toen 13,5 ha groot waarvan 5 ha bouwland en 6 ha weiland met 14 stuks grootvee, 3 stuks jongvee, 1 paard, 2 varkens en 100 kippen. Voor die tijd was dit een normaal bedrijf. Men had voor de verwoeste boerderij een noodwoning gebouwd. De nieuwe boerderij heeft men dichterbij de Twentseweg gebouwd.

Bewoners: 1682 + 1730 Jan Derksen, 1795 + 1801 Gerrit Hendriks (Op den Kikkenbeld), 1840 B 252 H.Westerveld, 1850 W. van der Berg 1860 LB 304 W. van der Berg, G.J. Bendijk, H.Hentman, 1880 G.J.Bendijk, G.J. v.d. Vegte, G.H. Pothof, 1890 I 353 J.Pothof, G.Oosterwijk, 1910 I 392 G.Oosterwijk + J.B.Oosterwijk, 1920 I 439 J.B. Oosterwijk, 1925 C 375, 1930 C 382, 1940 + 1970 Twentseweg 13 J.B.Oosterwijk

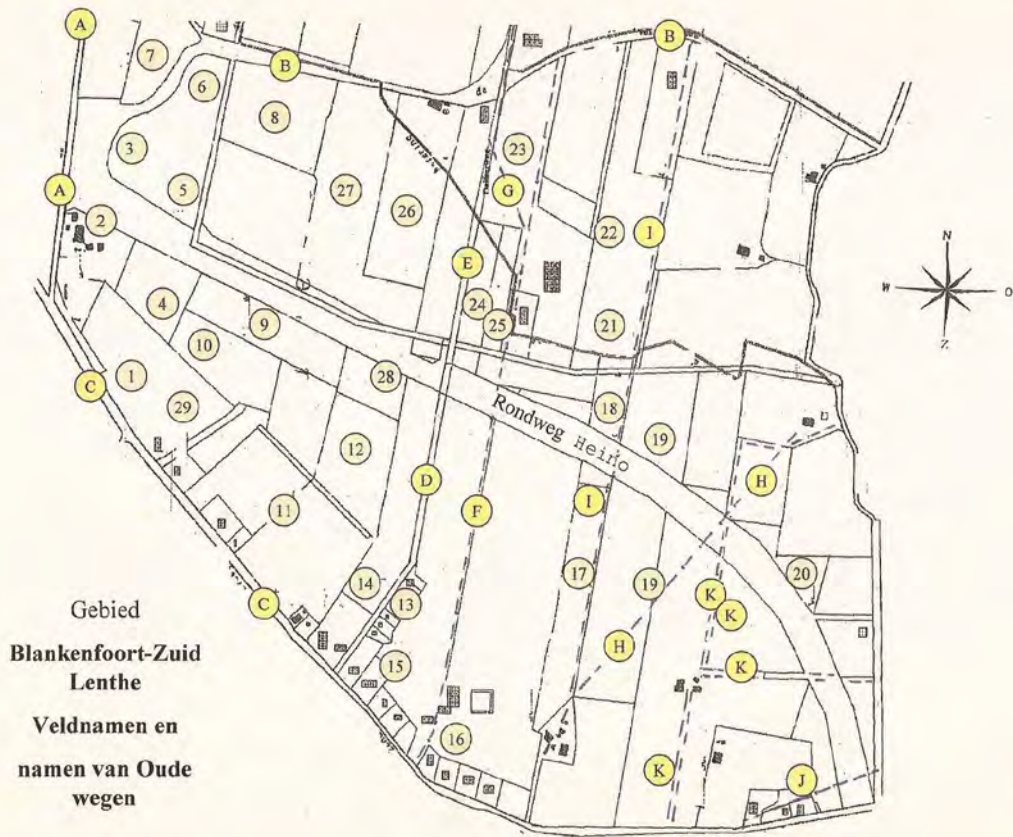
Boerderij 't Wichers nr. 13 (1682) Twentseweg 15 fam. Oosterlaar

Tussen boerderij Kijkebeld en Tuten(zie Delmte-Nieuwstad) stond, vlak aan de Twentseweg, in 1832 boerderij 't Wichers. Eigenaar was de wed. van Willem Berends te Raalte. Wie de pachter was is niet bekend. De oppervlakte van het bedrijf was 11 ha waarvan 6,5 ha bouwland en 4 ha weiland. In 1830 was het bedrijf met 2,5 ha vergroot door de aankoop van de achterste kamp van Ekenkate – het klooster- aan de noordkant in de gemeente Dalfsen. Ook deze boerderij zal oorspronkelijk een katerstede geweest zijn. In 1832 was het, door de ontginning van de voormalige markegrond ten zuiden van de Wintersteeg en de aankoop van grond, een flinke boerderij geworden. De oorspronkelijke boerderij is in latere jaren afgebroken en er is een eind van de weg af een nieuwe gebouwd. De oorzaak van de verplaatsing zal zijn dat de grond tegen de Twentseweg vrij laag was. Voor de naam 't Wichers is geen goede verklaring gevonden. De naam kan uit het noorden, Groningen, afkomstig zijn. Rond 1800 was dit aldaar een belangrijke familienaam. Achter de tegenwoordige boerderij vinden we de naam Kroeskamp. Dit was wel een bouwkamp maar waar de naam vandaan komt is niet duidelijk. Aan de overzijde van de Twentseweg heeft wel een boerderijtje van de familie Kroes gestaan. Of de grond door hen gebruikt is weten we niet.

Bewoners: 1682 Gerrit Wijchen, 1795 Willem Teunissen, 1799 + 1805 Gerrit Wichers, 1840 B262 G.Klogt, 1860 LB305, 1890 I 354 J.Klogt, G.W.Oosterlaar, 1910 I 393, 1920 I440 G. W.Oosterlaar, Wed. Oosterlaar-Kok, 1925 C376 Wed. Oosterlaar – Kok, 1930 C 383 + H. Oosterlaar, 1948 + 1970 Twentseweg 15 H.Oosterlaar.

- 1 Zwolseweg 40, Blankenfoort
- 2 Moerweg 1, 't Krantenhuis
- 3 Zwolseweg 32
- 4 Zwolseweg 34, woning
- 5 Zwolseweg 22-24, woningen
- 6 Zwolseweg 16, winkel/bakkerij
- 7 Zwolseweg 14, woning
- 8 Zwolseweg 12, woning
- 9 Zwolseweg (afgebroken) De Mulder en Nieuwe Lenthaler molen
- 10 Lentheweg, woningen
- 11 Van der Capellenweg, woningen
- 12 Van der Capellenweg 11, Thijshuis
- 13 Van der Capellenweg 19, Huisman
- 14 Van der Capellenweg 19, Schuuman
- 15 Van der Capellenweg 21, Grote Beukelaar
- 16 Van der Capellenweg 23, Kleine Beukelaar
- 17 Lemelervldeweg 1, Winkel
- 18 Veldhoekerweg 5
- 19 Veldhoekerweg 7
- 20 Veldhoekerweg (afgebroken)
- 21 Veldhoekerweg 9
- 22 Dalfserweg 8
- 23 Dalfserweg 6 De Knolle

Veldnamen

- 1 De Bouwkamp
- 2 Den hof
- 3 Grote Koeland
- 4 't Kalverstukkie
- 5 Binnenstuk
- 6 Achterste Stuk
- 7 De Hooze Kamp, Bergkamp
- 8 Delmte
- 9't Heuistuk
- 10 De Lege Hof
- 11 Hondenwijkerkamp
- 12 De Coelane
- 13 Molenland
- 14 Hooglugtstukje
- 15 De Schotkamp

- 16 De Grote Kamp
- 17 Jonkmansland
- 18 Over de Wetering
- 19 Kappertsland
- 20 Volkstuintje
- 21 Kiekebos
- 22 De Bouwkamp
- 23 't Veld
- 24 Veltien
- 25 Bijenland
- 26 Kalander
- 27 Zunnebeltland
- 28 De Coelance
- 29 Lampenkamp

Namen van (oude) wegen

- A Moersteeg (Blankenfoortsweg)
- B Knollensteeg (Dalfserweg, Veldhoekerweg)
- C Zandsteeg
- D Dalfserweg (Lentheweg)
- E Dalfserweg (Veldhoekerweg)
- F Kerkpad 1
- G Kerkpad 2
- H Kerkpad 3
- I Nieuwe Kerkpad
- J Oude Dalfserweg
- K Verbindingsweggetjes

Blankenfoort - Zuid Lenthe

Ligging

Op de vroegere buitenplaats Blankenfoort bevindt zich het huidige bedrijventerrein. Tot deze buitenplaats behoorde eveneens een gelijk gebied ten noorden van de huidige rondweg om Heino tot aan de Dalfserweg. Het gebied ten oosten van de Lentheweg, Veldhoekerweg tot de Oude Dalfserweg had vroeger de naam Zuid Lenthe. Beide gebieden behoorden vroeger tot de Marke Lenthe. In 1818 is dit gebied bij de gemeente Heino ingedeeld. Voordien behoorde het bij het schoutamt Dalfsen. De marke is nog tot 1854 blijven bestaan, totdat alle markegronden waren verdeeld.

Oudste geschiedenis

Over de periode voor 1500, is van dit gebied niet veel bekend. Er stonden maar enkele boerderijen. De hoge gronden langs een deel van de Zandsteeg (nu Zwolseweg) waren blijkbaar niet erg vruchtbaar te maken. In de ondergrond bevindt zich hier veel wit zand. Dit maakt het bouw- en weiland droogtegevoelig. Op enkele plaatsen werd hier wit zand gewonnen om te gebruiken voor het bestrooien van de vloeren in de haardkamers van de boerderijen. Op die hoge grond is wel bouwland gemaakt voor boerderij Blankenfoort. Meer naar het oosten langs de Zandsteeg (Zwolseweg en van der Capellenweg) was blijkbaar toch iets vruchtbaarder grond. Hier vinden we een paar vermoedelijk veel oudere bouwkampen. Dit is af te leiden uit de volgende gegevens: Vroeger moesten hier namelijk tienden over afgedragen worden. (zie het algemene gedeelte). De Hondewijkerkamp bij de voormalige Nieuwe Lenthemolen (nu garage Lindeboom) wordt in 1520 vermeld. Ook de bouwkampen van Thijshuis of Wessels (nu Braakman) en Grote en Kleine Beukelaar (vroeger van Kappert, daarna Schotman en Nijboer, daarna Schotman) waren tiendplichtig. Het lagere gedeelte ten oosten van de Dalfserweg – nu Lentheweg en Veldhoekerweg - was tot 1820 grotendeels heide- en veldgrond. Het lage gedeelte ten westen van die weg was al wat eerder ontgonnen. Op het oostelijk deel zijn na ontginningen enkele boerderijen gebouwd. Dit was mogelijk door de verlenging der Kolkwetering. Deze is verlegd en rechtgetrokken. Vroeger liep deze vanaf de Moerweg noordelijk langs de Knollesteeg (nu Dalfserweg). Vlak voor boerderij de Knolle (Dalfserweg 6) splitste deze zich. Het noordelijke deel liep verder langs de Knollesteeg als een vloedgraven. Het zuidelijk deel liep voor de Knolle langs met verschillende bochten richting boerderij Wiethen (Oude Dalfserweg 3). Na een latere verlenging en verbreding heeft men dit deel de naam Oude Kolkwetering gegeven. Er was namelijk elders langs de Rijksstraatweg een nieuw deel van die wetering gegraven.

De wegen van Blankenfoort en Zuid Lenthe.

Westelijk van de voormalige Blankenfoort ligt thans de Blankenfoortsweg. Vroeger was dit

een deel van de Moersteeg die doorliep naar de Twentseweg. De huidige Moerweg, die van de Twentseweg afkomt, buigt ten noorden van het gebied Blankenfoort in oostelijke richting naar de Dalfserweg (zie kaart). De Dalfserweg vanaf bijna de rondweg tot de Veldhoekerweg had vroeger de naam Knollesteeg. En daarna nog een poos Moerweg. De Knollesteeg, vernoemd naar de boerderij de Knolle (nu Dalfserweg 6), liep door tot aan de Twentseweg. Het laatste deel draagt de naam Veldhoekerweg. Voor de komst van de rondweg liep de Dalfserweg vanuit noordelijke richting rechtdoor naar Heino toe. Een deel ten noorden van de Rondweg heet nu ook Veldhoekerweg. Langs de zuidzijde van Blankenfoort en Zuid Lenthe ligt nu de Zwolseweg, van der Capellenweg en Lemelerveldseweg. Vroeger waren deze wegen een onderdeel van de Zandsteeg. Deze weg liep over een circa 10 km lange zandrug tussen Laag Zuthem en de Twentseweg bij de Rozeboom (Strenkhaarsweg). De van der Capellenweg is vernoemd naar Johan van der Capellen die de havezathe Bredenhorst aan de Molenweg had gekocht (gepacht). Dit met de bedoeling om in de Ridderschap en Steden van Overijssel te komen (voor 1795). In de vergaderingen daarvan heeft hij zijn sporen verdiend. Ter hoogte van de kruising -splitsing van der Capellenweg- Dorpsstraat- Zwolseweg ligt de Lentheweg.

Voor de aanleg van de rondweg was dit een deel van de Dalfserweg. Oorspronkelijk was dit een onderdeel van de uitweg naar een stuk bouwland (het Molenland). Bij de verharding van wegen is deze weg midden over dit bouwland gelegd en doorgetrokken over het lage land tot de kruising Veldhoekerweg-Dalfserweg. In 1883 was door de gemeente Heino besloten tot grondaankoop voor die weg. Pas in 1910 is de aanleg en verharding daarvan gerealiseerd. Er waren ook nog een paar verbindingsweggetjes van boerderijen naar de landerijen. Vanaf Blankenfoort liep deze aan de noordkant van de bouwkamp. Vervolgens liep die aan de westkant van een singel richting de Zwolseweg om verder te gaan langs de noordkant van een singel langs die weg. Bij de molen kwam die uit op de Zwolseweg. Hier bevond zich een afsluitboom. Dit mede vanwege de tol op de Zwolseweg die daardoor niet omzeild kon worden. Naar boerderij Grote Beukelaar (van der Capellenweg 21) liep ook een weg. Deze ligt er nog, zij het iets verlegd, naar de volkstuinten. Vandaar kon men naar de Oude Dalfserweg en na die gekruist te hebben langs boerderij Booms (Oude Dalfserweg 2) verder naar de Verversteeg (niet Verversweg). Vanaf Grote Beukelaar liep er ook nog een weg naar boerderij Wiethen (Oude Dalfserweg 3). Doordat er vele zandwegen waren, was het mogelijk om, als die slecht begaanbaar waren, via een omweg toch het doel te bereiken.

Kerkepaden

Door het lage gebied liepen 2 kerkepaden, die beide vertakkingen hadden. Het belangrijkste kerkpad (in feite een kerkweg) begon bij boerderij Thijshuis (v.d.Capellenweg 11 fam. Braakman) en liep in rechte lijn naar de Knollensteeg. Vanaf hier volgden de kerkgangers een stukje van die weg om vervolgens schuin de hei over te steken naar de Wintersteeg (zie

Delmte-Nieuwstad). Een vertakking van die weg begon na een brug over de Kolkwetering. Tegenover de huidige boerderij van Braakman (Veldhoekerweg 9) en liep schuin over het heideveld naar de (huidige) Veldhoekerweg. Daarna volgde die de huidige Dalfserweg naar de Twentseweg. Een 2e kerkpad begon bij boerderij Huisman (v.d.Capellenweg 19 voorheen fam. Jonkman) deze ging in de richting van boerderij Wiethen (Oude Dalfserweg 3 fam. Reimink). Een aftakking – in feite een rechtdoor lopend pad – welke later is ontstaan na de ontginningen, liep in rechte lijn van boerderij Huisman naar de Twentseweg. Dit pad ging over de huidige uitweg van de boerderij Kiekebosch (Veldhoekerweg 7). Een aftakking hiervan ging na de oversteek van de Kolkwetering richting boerderij Gruwel (Oude Dalfserweg 5).

Buitenplaats Blankenfoort

Deze buitenplaats, die afgebroken is, werd reeds vermeld in 1520. Van voor die tijd is er weinig bekend. De namen van huizen en boerderijen veranderden nogal eens wanneer er nieuwe bewoners of pachters in kwamen. Als oudste vermelding vinden we in het schattingsregister van 1520: " Bernt Luykens gyft Arnt Blankenfoirt voir i gairden 2 pond". (2 pond - geld). In 1682 en 1741 is Blankenfoort in bezit van de adellijke fam. Ten Velde. In 1780 verkopen de erfgenamen van Pouwel Kevink-Stokkebrand het landgoed en 2 grote boerderijen. In 1803 draagt J.P.Jannette het spijker over aan de kinderen van zijn neef Daniel Jannette Walen. Wat duidelijker gegevens vinden we als het buitengoed in 1820 opnieuw wordt verkocht door de erven van J.P.F.Walen..Het blijkt dat de erven van J.P.F. Walen, toen woonachtig op het thans nog bestaande landgoed Walen bij Oldebroek (Gelderland), eigenaren waren. Tot Blankenfoort behoorde toen het herenhuis met een grote boerderij, tuinmanswoning, hofgrond (tuin), bosgrond, bouw- en groen-(wei)land. Het erf Koers aan de zuidzijde van de Zandsteeg behoorde er eveneens toe. Alles tezamen was het 19½ morgen (= ± 24 ha) groot. De koper van het grootste deel van het buitengoed was Johannes Hartgens, koopman te Wijhe voor f 7275,-. Hij is er niet gaan wonen. Kopers van de Hondewijkerkamp met het daarachter gelegen weiland, de Collance, werden Tonij Tichelhof en Gerrit ter Haar, beiden boer te Heino. Het westelijk daarvan gelegen perceel bouwland werd gekocht door Michel Helmich, grondeigenaar te Zwolle en eigenaar van boerderij Kiezebos. Gezamenlijke prijs van de 2 percelen was f 2250,-. De Hondewijkerkamp lag tegen Klaas van den Berg (van de Nieuwe Molen – zie later) en de Collance daarachter aan de westzijde van de latere Dalfserweg (nu Lentheweg). De naam Hondewijk is al heel oud. Het behoorde in 1520 bij een erf in (leen)eigendom van Jonker Seyger van Rechteren op de Bredenhorst. (vermoedelijk erf Koers). De naam Collance kunnen we nog niet verklaren. Bij de verkoop werden nog de namen Grote Koeland en Paardeweide vermeld. Een koeland was altijd een wat hoger gelegen weide, dicht bij de boerderij gelegen. Rond 1950 zijn voor dat perceel andere namen bekend, namelijk 't Kalverstukkie, Binnenstuk en het Achterste stuk. Een paardewei was altijd wat lager gelegen.

Dit perceel zal later bekend staan als deel van 'Heuistuk. (uitleg bij boerderij Blankenfoort). Bij de hiervoor vermelde verkoop werd door Willem Koerhuis een stenen duiventil voor afbraak gekocht voor f 75,-. Er werden ook tienden verkocht (1/10 van de opbrengst). Deze konden jaarlijks door de koper in ontvangst genomen worden van de betaalplichtigen. Het betrof hier een tiende gaande uit 8 mudde lands (1 mudde = 0,35 tot 0,45 ha Sallandse maat) van Thijsboer (de grote kamp van Lucas Tijs en 2 akkers van de Schotkamp) en uit 3 mudde lands van de landerijen van Schuurman (1 schepel), Huisman (3 schepel uit 2 akkers en 't Hofland tussen Huisman en Schuurman), Beukelaar en Gruwel. Hierbij kwam nog een uitgang (verplichte betaling) van f 7,50 (per jaar) uit het Molenland van Klaas van den Berg. (De inzet van het laatste f 100,-)

Hoewel deze verplichtingen in de Franse tijd (1795-1813) waren afgeschaft en afgekocht moesten worden, heeft men die toch langer gehandhaafd. De totale inzet van de tienden met uitgang was f 750,-. Dit werd niet gegund. Blijkbaar was men niet zeker van de inbaarheid daarvan. Vermeldenswaardig is nog dat er een jaarlijkse uitgang van f 11,20 aan de stad Zwolle betaald moest worden (door Blankenfoort) vanwege de Lampenkamp. Deze lag aan de noordkant van de Zandsteeg tegenover de Molenweg en was omgeven door brede hoge singels. Het zand hiervan is later afgegraven voor de verbetering van de Molenweg.

In 1823 wordt Blankenfoort en katerstede 't Koers weer publiek verkocht. De Hondewijkerkamp blijkt dan weer bij erf Koers te horen. Koper van het geheel wordt dan Frederich Dietzigers uit Zwolle voor f 5400,-. Dietzigers is geboren in Duitsland, Berlijn omstreeks 1775. Hij gaat ook op de buitenplaats wonen. In 1840 woont hij er nog. Voordien, in 1821-1822 had hij de buitenplaats de Aalshorst (Heinoseweg Dalfsen) gekocht. In 1843 verkoopt hij zijn bezittingen in Heino. Dan woont hij te Enschede, als winkelier, zo wordt vermeld. Koper van de Blankenfoort met 23ha land werd Hermannes Hersevoort uit de buurtschap Emmen, gem. Dalfsen, voor f 6800,-. Het erf Koers met ruim 8ha grond (van de 11,8ha die er vroeger bij hoorde) werd gekocht door Jan Brouwer, landbouwer te Heino. Van een tweetal percelen van 't Koers, samen 2,4ha, werd 1,3ha gekocht door Berend Bos en 1,1ha door Evert Jan Bosman, beiden boer te Heino.

Bij Blankenfoort worden 3 veldnamen vermeld: de Bergkamp, de Lampenkamp (tiendplichtig) en den Hof. De Bergkamp, was de Hoogenkamp gelegen tegen boerderij 't Krantenhuis nr. 2. Den Hof was de tuin die tussen grachten gelegen was. Tussen 1850 en 1860 is het spieker Blankenfoort afgebroken. Alle buitenhuizen van landgoederen die geen echt kasteel of havezathe waren, werden 'spieker' genoemd. Het woord spieker is afgeleid van het latijnse 'spicarium'. Een plaats waar 'spicae' (korenaren) werden bewaard. Die gebouwen hadden een opslagfunctie voor de pacht die de pachters in natura moesten leveren. Toen de pachten overgingen in geldpacht, verviel die functie en werden het buitenverblijven of zomerhuizen.

De boerderijen van Blankenfoort en Zuid Lenthe.

Boerderij Blankenfoort nr.1 (1520) Zwolseweg 40 fa. Roeberts.

De boerderijplaats zal ouder zijn dan het spijker Blankenfoort. In de loop der eeuwen veranderden de namen nogal eens, zodat het moeilijk is na te gaan wat de oorspronkelijke naam is geweest. De boerderij lag niet aan een voorde. De naam zal dus van elders afkomstig zijn.

Bij de verkoop omvatte deze boerderij 19½ morgen(= 24ha). In 1832 was er 23ha grond bij, evenals bij de verkoop in 1843. Het, toen erbij verkochte erf Koers, was 11ha groot . Bij Blankenfoort was 8,5 ha bouwland waarvan de helft tot de oude bouwlanden langs de Zandsteeg behoorde. Verder was er 8ha weiland, 5ha bos en hakhout bij. De opbrengst van het bos en van de overige grond kwam voor 1843 meest ten goede aan de eigenaar van de buitenplaats. De boerderij is in 1843 gekocht door H.Hersevoort. Die familie heeft hier tot 1879 geboerd. Daarna werd G.J. van de Klippe eigenaar. Een perceel (weiland) werd gekocht door A.Zunneveld van boerderij de Knolle voor f 758,-. De fam. Hersevoort had een gedeelte van de hoge bouwkamp (0,75ha) langs de Zwolseweg buiten de verkoop gehouden. Op dit land is een boerderijtje gebouwd waarin deze familie in 1879 is gaan wonen. (Later de fam. De Graaf, Zwolseweg 32). Enkele veldnamen zijn bekend. Tegen de Zwolseweg de Bouwkamp. Hier lagen de oude bouwlanden omgeven door houtsingels. Iets meer naar het oosten is de Lege Hof (de lage hof) dit was lager gelegen bouwland dat oorspronkelijk mogelijk in gebruik was bij de hof of tuin van de hovenier. Naast de boerderij tegen de huidige rondweg (nu gedeeltelijk terrein Kamphof) vinden we de naam 't Kalverstukkie. Dit was het land waarin de kalveren liepen. Oostelijk van de boerderij, op de plek van de huidige rondweg, lag in 1823 Den Hof. Dit was een terrein met een gracht erom waarin zich de hof bevond. Dit was toen voor de helft groententuin en de andere helft boomgaard. Of er ooit bebouwing gestaan heeft weten we niet. Tegen de huidige Dalfserweg was de naam 't Koeland. Dit land was in 1832 nog een bosperceel. Daar oostelijk van was 't Binnenstuk. Verder langs de Dalfserweg tot de huidige Kolkwetering het Achterste stuk. Die naam zal wel duidelijk zijn. Hier oostelijk van, langs de Dalfserweg, is de veldnaam Delmte. Dit is merkwaardig omdat het gebied Delmte elders ligt. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de gebruiker van deze grond vanaf de Veldhoek (Kleinjansweg) via Delmte over de Veldhoekerweg moest rijden om dit land te bereiken.

Bewoners van (spijker) Blankenfoort en/of Hoveniershuis :

1682 + 1741 Ten Velde, 1759 Landritmeester Leving (?), 1795 Albert Jansen, 1814 Vidal de St.Germain + Hendrik Hulsebosch, 1817 Hendrik Hulsebosch, 1840 B 243 C.F. Dietzigers + Wed. Hesman, H.Hersevoort, 1850 A.Hesman, T.Bruggeman, P.Smits, P.Tiedema.

Bewoners boerderij Blankenfoort: 1601 Harms, 1682 + 1698 Harmen Berents, 1704 Hendrik Harms Blankenfoort, 1712 Harmen Cortenhorst, 1723 Berent Blankenfoort, 1759 Gerrit Roelofs, 1795 Jeremias Elsmann, 1799 Lambert Blankfoort, 1821 Wed. van Evert Koerhuis,

1840 B 242 E.J.Traast + Wed. Belderman of Seysveld, P.Brogt, W.Mensink, 1850 H. Hersevoort (van B 243), 1860 LB 291, 1880 D. van der Klippe, G.Smits, J.H.Baarslag, 1890 H 324 H.Baarslag, 1910 h 364 J.H.Baarslag + W.Baarslag, 1920 H 410 W.Baarslag, 1925 C 392, 1930 C 399, 1948 Blankenfoortsweg 2, W.Baarslag, 1970 B.H.Baarslag

't Krantenhuis nr. 2 (1778) Moerweg 1 Korterik.

Dit boerderijtje aan de huidige Moerweg (vroeger deel van de Knollesteeg) was in 1832 een klein daglonersbedrijfje in eigendom van de Stad Zwolle. Recht van opstal had de Gereformeerde Diaconie van Heino. Het zal gebouwd zijn op een stuk heideveld dat aan de Stad Zwolle toegewezen was bij de verdeling van de markegronden. Dit wegens het bezit van meerdere boerderijen in Lenthe zoals de Kruzebrink, Davenschot e.a. Het is echter aannemelijker dat dit heideveld altijd al door het erf nieuwe Seysveld (ook van de Stad Zwolle) in de marke Heino gebruikt is. In 1832 hoorde er $\pm 1,5$ ha bouwland bij, 0,14ha hakhout en de rest 1ha was nog heide. Totaal 2,6ha, boerderij klas 9 (heel weinig waarde). De grond was droogtegevoelige zandgrond. Waar de naam Krantenhuis vandaan komt is geheel onduidelijk. Oostelijk hiervan, tegen de splitsing van wegen, is de veldnaam de Hoogekamp. Het was destijds een hoge akkerbouwkamp omgeven door singels van akkermaalshout. In de 20e eeuw is die afgegraven. In 1823, en ook later nog, behoorde dit perceel bij Blankenfoort. In 1823 werd dit vermeld als de Bergkamp.

Dit was oud tiendplichtig bouwland van 1ha. Gezien deze gegevens is het zeer goed mogelijk dat dit bouwland oorspronkelijk in gebruik is geweest bij de bewoners van 'Krantenhuis.

Bewoners. 1778 + 1798 Zwier Jansen Eikenaar, 1840 B 240-241 G.W. van der Linde, 1850 B 241+ J.W. van der Linde, 1860 LB 290 J.D. van der Linde + G.W. van der Linde. 1890 H 325 G.W. van der Linde, Wed van der Linde – Agteres, 1910 H 365 G. van der Linde, G. Nijland + G.W. Groteboer, 1920 H 411 G.Nijland, 1925 C 389 + J.W.Groteboer, 1930 C 396 J.W.Groteboer, J.H.Pazie, G.J Bosch, 1948 + 1970 Blankenfoortsweg 4, G,J,Bosch, G.Dijk, 1990 Moerweg 1 fam. Braakman.

Boerderij nr. 3. Zwolseweg 32 fam Lamers (vroeger de Graaf).

In 1879 is de boerderij Blankenfoort door de erfgenamen Hersevoort verkocht aan de fam v. d. Klippe. Het blijkt dat voor de fam. Hersevoort daarna een boerderijtje gebouwd is op een smalle strook grond van de bouwkamp 0,75ha achter de singel die voordien bij de boerderij hoorde. Toen later H.de Graaf, een schoonzoon van Hersevoort op dit boerderijtje kwam, behoorde de grond – waarop aan de overzijde de woningen Zwolseweg 3 t/m 31 staan – tot die familie.

Bewoners. 1880 LB 293 A.H.Hersevoort, 1890 G 323 J.Hersevoort + H. de Graaf, 1910 G 363 H. de Graaf, 1920 A 4a, 1930 A 6, 1948 Zwolseweg 32 H. de Graaf, 1970 R. de Graaf.

Woningen Zwolseweg.

Na 1900 zijn er enkele woningen aan de noordzijde van de Zwolseweg gebouwd. Hier was

Boerderij 't Krantenhuis met hooiberg, Moerweg 1

Zicht vanaf voormalige bouwkamp Grote Beukelaar op boerderij Thijshuis

wat ruimte. Er lag namelijk een singel met daarachter een weg langs het land. Oorspronkelijk was het een verbindingsweggetje voor Blankenfoort. Door de verbetering van de Zwolseweg was die deels overbodig geworden. Uit de singel werd wit zand gehaald dat onder andere voor het bestrooien van de haardkamers werd benut.

Woning nr. 4. Zwolseweg 34 fam. Blömer.

Deze woning is in een voormalige singel om de bouwkamp van Blankenfoort gebouwd. Bewoners. 1925 A3 A.Boersma, 1930 A4, 1940 J.T.Braakman (woningruil met Boersma Dorpsstraat), 1948 + 1970 fam. Broenink.

Woningen nr. 5 Zwolseweg 22 en 24.

Tegenover de voormalige melkfabriek is een dubbele woning gebouwd op de oude weg met singel.

Bewoners woning A 12a, 1940 D.Groeneveld, 1948 Zwolseweg 22, 1970 H.J.Jansen of Lorkeers. Zwolseweg 20. Woning A 12b 1940 J.de Jong, 1948 Zwolseweg 20, 1970 J.H.W. Blom.

Bakkerij, winkel (en woning) nr. 6. Zwolseweg 16 voorheen fam. Israel.

Tegenover de voormalige melkfabriek is begin vorige eeuw een bakkerij met kruidenierswinkel en woning gebouwd voor de fam. Israel. De genoemde gebouwen staan op grond die tot 1820 bij Blankenfoort hoorde. In dat jaar is de grond gekocht door Michiel Helmich uit Zwolle die ook eigenaar was van boerderij Kiezebos. In 1928 is het pand van Israël door brand verwoest en op dezelfde plaats herbouwd. Achter de woning stond een schuur, geschikt als paardenstalling voor de melkrijders.

Bewoners. 1920 A 6a J.Israel, 1925 A 13, 1948 Zwolseweg 16 J.A.Israel, 1970 J.W.Isreal.

Woning nr. 7 Zwolseweg 14.

Naast Israel heeft aanvankelijk een gebouwtje gestaan van de fam. Jansen uit Zwolle. Hij werd 'Jansen de Kuper' genoemd. Hier werden de botertonnetjes voor de melkfabriek gemaakt. Toen de melkfabriek overging op een andere leverancier, werd het gebouwtje gekocht door de gemeente Heino. Het werd brandweerkazerne en later pakhuis. Daarna woonhuis.

Bewoners. 1940 A 14 H.Nijlant, 1948 Zwolseweg 14, 1970 G.W. Kerkdijk.

Woning nr. 8 Zwolseweg 12 voorheen fam. H.Kok.

Ook de ondergrond van deze woning behoorde tot 1820 tot Blankenfoort. Dit is met het achterliggende bouwland op de Hondewijkerkamp gekocht door Tony Tichelhof en Gerrit ter Haar, landbouwers te Heino. In 1832 behoorde dit land aan Hendrik Hofman van boerderij ter Haar (Munnikenhuis). Bij de verkoop van boerderij Koers in 1903 door de fam. Kuipers, bleek die grond weer van die boerderij te zijn. Het is daarna bij boerderij van Dam aan de Dorpsstraat 97 (nu Disselhof) gaan behoren.

Bewoners. 1940 A 14A H.J.Kok + G.M.Hilderink, 1948 Zwolseweg 12 H.J.Kok, 1970 Wed. M.F.Kok-Hilderink.

De Mulder en de Nieuwe Lenther Molen.nr. 9. Afgebroken. Nu garage Lindeboom.

Tegenover de Dorpsstraat aan de Zwolseweg heeft een molen gestaan. Deze is met de bevrijding van Heino in 1945 afgebrand. In 1795 is hier een molen gebouwd door K. van den Berg. Op de provinciale inventarisatielijst van 1805 staat dat deze Nieuwe Lenther molen verhuurd was voor 250 gulden en maalde voor Heino en Lenthe. In 1820 werd het ernaast liggende land vermeld als: ‘ belend Klaas van den Berg en Kortenhorst’. In 1832 wordt deze molen vermeld als windkorenmolen en olymolen, met nog steeds eigenaar Klaas van den Berg.

Achter de Nieuwe Molen is in die tijd de veldnaam Molenland geweest en rond 1950 Hooglugtstükje. Dit land is van de latere moleneigenaar Hooglugt geweest. In 1832 was het bouwkampje nog van de Wed. van A.J.Kloosterman, wonende op buitenhuis ‘de Engel’ met een boerderij achter de Herv. Kerk (later Hazelhorst – van Rijssen). Over het Molenland loopt nu de Lentherweg.

Bewoners. 1832 K. van den Berg, 1840 B 255 W. Hooglugt, 1860 LB 291 + H.A. Hooglugt, 1890 LB 294 H.A. Hooglugt, 1920 A 18 W.H. Hooglugt, 1930 A 30, 1940 W.A.M. Hooglugt, 1948 Zwolseweg 4 + H.Journee, 1970 W.A.M. Hooglugt. Dubbele woning 1940 A 31 H.Kroese, 1948 Zwolseweg 2, 1970 Zwolseweg 6 H.W.Kroese. Molen, schuur en 3e woning, 1940 A30, 1948 Zwolseweg 6, H.J.Flierhuis dan Zwolseweg 2. 1970 (afgebroken).

Woningen Lentherweg nr. 10 vroeger Dalfserweg.

Op het molenland van Hooglugt zijn aan de oostzijde van de Lentherweg een drietal woningen gebouwd.

Bewoners. (voor zover bekend). 1935 A 31A A.Boerdam + W.Veldhuis, 1940 W.Klompjan, vrachtrijder, 1948 Dalfserweg 2, 1970 Wed. E.Klompjan –Keizer, 1940 A 31b fam. Zonnenberg, 1948+ 1970 H.Zonnenberg, kantonnier. 1940 A 31c, 1948 Dalfserweg 6 fam. Brinkman, J. van Beek, 1970 J.Brinkman.

Woningen nr.11 v.d.Capellenweg.

Op de akkerbouwkamp, de Schotkamp genaamd van boerderij Thijshuis zijn langs de weg een aantal woningen gebouwd.

Bewoners. 1920 A20 C. C van der Vlier, arts, 1930 A 32 1937 A. Doyer, arts 1948 + 1970 v. d.Capellenweg 1

Bewoners 1930 A 32a J.D. van Egmond, 1948 + 1970 D van der Capellenweg 3.

„ 1948 van der Capellenweg 5 1970 A.O).Hartholt.

„ 1948 „ 7 1970 W.T.M. Netelbeek.

„ 1948 „ 9 1970 G. ten Bergen.

Boerderij Thijshuis nr.12 (1795) of Wessels (1601) van der Capellenweg 11 fam. Braakman.

De oude naam Wessels komt al in 1601 voor. De boerderij was tussen 1682 en 1803 eigendom van de fam. Van der Merwede.

De bouwlandgronden behoorden wel tot de oudste van Lenthe want er werden tot in de 19e eeuw nog tienden over betaald aan Blankenfoort. Waar de naam Thijshuis of Tijssen vandaan komt is beter bekend omdat in 1794 Levert Jan Tijssen uit Rhaan, gem. Hellendoorn trouwde met Alberdine Assies, wonende op de Altinkhorst in Lenthe. Dochter van Assies Berends en Janna Hendriks. Zij hebben zich gevestigd op het Wessels. De naam van de boerderij is hierdoor veranderd in Thijshuis. In 1832 was dit een zeer grote boerderij met ruim 30 ha grond waarvan ruim 9 ha bouwland, ruim 12 ha weiland, wel 2 ha hakhout en bijna 7 ha heide. Bij de boerderij stond een schaapskooi. Waarde gebouwd klas 4, een waarde die bij boerderijen zelden voorkwam. Eigenaar was toen Gerrit Braakman.

Er kwamen een paar veldnamen voor. Tegen de Zandsteeg was de Schotkamp. Deze bouwkamp met singels lag tegen het schaapschot. Voor een schaapskooi gebruikte men in deze streek nooit de naam kooi. Een kooi was namelijk een eendenkooi. Aan de oostzijde was de Grote Kamp. Hierover moesten de meeste tienden afgedragen worden. Het lijkt er sterk opdat hier vroeger een verwisseling van bouwkampen voor de tienden heeft plaatsgevonden. Want deze kamp lijkt vergroot te zijn. Deze kamp had in 1832 aan de noordzijde maar weinig akkermaalshout. Vroeger was een windsingel om het bouwland absoluut noodzakelijk om het verstuiven van de zandgrond tegen te gaan. Er was veel heideveld waar de wind vrij spel had. Bij de ontginningen van het hier tegenaan gelegen lagere gebied, is veel begroeiing in de kavelranden ontstaan en ook bevorderd. Vooral elzensingels. Dit zorgde er voor dat het bouwland in de windluwte kwam te liggen. Zo konden akkermaalssingels verwijderd worden om de bouwlanden te vergroten. Dit lijkt ook gebeurd te zijn bij de akkers van de ernaast gelegen boerderijen Grote en Kleine Beukelaar. Hierdoor konden er meer grotere boerderijen ontstaan. Over de gronden van Thijshuis liep een kerkweg.

Bewoners. 1601 Derck Wessels, 1682 Tijs Hermesen, 1730 Steven Claesen, 1733 Theimannes Stevens, 1795 Herman Gerrits Wessels,, 1797 Levert Jans Tijssen, 1806 + G.Braakman, ±1815 Gerrit Wilms Groteboer, 1832 G.Braakman, 1840 B 256 G.Braakman, 1850 Wed. Braakman- Tijssen + J.W.Braakman, 1860 LB 318 J.W.Braakman, G.Braakman, 1890 I 397 Wed. J.W.Braakman, L.Dijk, G.Braakman, 1910 I 433 G.Braakman, 1920 I 478, 1925 C 297, 1930 C 309, 1948 van der Capellenweg 11 H.Braakman, 1970 G.Braakman.

Boerderij Huisman nr.13 (1682) v.d.Capellenweg 19 voorheen fam. Jonkman.

Tussen de Grote Kamp van Thijshuis en die van de Grote Beukelaar stond de boerderij van Huisman en er tegenaan die van Schuurman. De namen lijken verklaard te worden doordat de ene woonde in het huis en de andere in een schuur. De term huisman had vroeger op het platteland de betekenis van boer. De beide boerderijtjes zijn, gezien de namen oorspronkelijk één katerstede geweest. Er was geen oude landbouwgrond bij. Deze katerstede was in 1682

eigendom van de fam. Van Merwede evenals de naastgelegen boerderij Wessels (nr. 12). In 1832 was boerderij Huisman van Wed. Hendrik Huisman. In totaal was het bijna 9ha groot. Het was vrij lage ontginningsgrond die van oorsprong van de marke Lenthe geweest zal zijn. In 1832 is hiervan 5,4ha bouwland gelegen tegen de Knollestee. Toen dus al wel een volwaardig bedrijf. Die grond was het achterste stuk van een vrij smalle strook van 1,3km lengte tussen de Zandsteeg en de Knollestee. Na de verdeling der markegronden gingen diverse boeren stukken land verkopen waarop dan vaak een boerderijtje werd gezet. Men kon op deze nieuwe boerderijtjes vaak de lasten niet opbrengen omdat nogal eens een deel van de koopsom geleend was. Men ging dan weer een stuk van het land verkopen. Bij vererving van boerderijen zonder opvolger kwam soms grond vrij. Vooral in die tijd bracht grond meer op wanneer die in percelen verkocht werd, in plaats van de gehele boerderij. Op de gronden van boerderij Huisman en Schuurman die over de Kolkwetering lagen, zijn op die manier 3 boerderijtjes gebouwd. Daarvan zijn er 2 overgebleven. Dit zijn de boerderijen van Habers en Kiekebosch. Bij boerderij Huisman was 3 ha weiland en 0,3 ha heide. Die heide was een tipvormig stukje land tussen de (thans vervallen) Oude Dalfserweg en de Zandsteeg (Lemelerveldseweg) tegenover de winkel van Blanke. Waardering gebouwd klasse 6, een relatief vrij hoge waarde. In de smalle strook richting de Kolkwetering is de veldnaam Jonkmansland. Dit weiland was van de latere eigenaar Jonkman. Langs de boerderij liep een kerkpad richting boerderij Wiethen (Oude Dalfserweg 3) na de voltooide ontginningen van dit gebied, liep er een nieuw kerkpad in rechte lijn richting de Twentseweg met 2 aftakkingen richting boerderij Gruwel (Oude Dalfserweg 5) en de Knollestee. De oorzaak van dit nieuwe pad moet gezocht worden in het graven van de ontginningsloten. Voor de ontginningen kon men de heide schuin oversteken. Iets wat daarna door die sloten niet lukte. Bewoners. 1795 Derk Gerrits, 1799 Gerrit Huisman, 1832 Wed. H.Huisman, 1840 B 258 Wed. H.Huisman – Gruwel + H.van der Kolk, 1850 Wed.L.Gruwel, J.Klein Oonk, 1860 LB 319 Wed. Hartkamp, J.Klein Oonk, J.W.Blankfoort, 1880 Wed. Blankfoort-Brinkman + J. Jonkman, 1890 I 396 J.Jonkman, 1910 I 432 J.Jonkman + L.J.Jonkman, 1920 I 477 J. Jonkman, 1925 C 303 + L.J.Jonkman, 1930 C 310 L.J.Jonkman, 1940 Wed.J.Jonkman-Linthorst , 1948 van der Capellenweg 15 Wed. A. Jonkman, 1969 van der Capellenweg 19, 1970 Wed. J.Jonkman-Linthorst + Wed. G.Jonkman-Steenbergen.

Boerderij Schuurman nr.14 (1663) (op erf Huisman).

Deze boerderij is omstreeks 1663 betrokken en 100 jaar oud als in 1763 Jannes Schuurman er woont. In 1832 was Roelof Schuurman eigenaar van dit erf met 4 ha land. Hiervan was 2,5 ha bouwland en 1,5 ha weiland. Waardering gebouwd klas 7 (normaal). Het meeste bouwland lag over de Kolkwetering naast land van Huisman. Hier is later de boerderij naar verplaatst. Na enkele jaren was dit de woning van Offenbergh. Dit perceel land had rond 1950 nog de naam de Bouwkamp. Van het bouwland lag ook 1 ha aan de Oude Dalfserweg (bij nr. 2) waar de boerderij Booms (Hansman) is gebouwd. Bewoners: 1763 Jannes Schuurman, 1778 Wed. Lambers-Schuurman, 1795 + 1832 R.Schuurman + H.J.Gansey, 1840 B 257 W.Schuurman, W. Arents, H.J.Gansey, 1860 LB 316 H.J.Gansey, 1880 + E.Dijk. 1890 adres vervallen.

Boerderij Grote Beukelaar nr.15 (1520) of Bokkelaar (1682) van der Capellenweg 21 voorheen fam. Schotman.

Deze boerderijplaats zal zeer oud zijn. In het verpondingregister van Lenthe 1520 werd onder de halve erven: *'Willem Geertssen opten Boekeler, toebehoirende den fraters 't Zwolle toe pachte gesat des yairs op 10 mudden roggen'*. De Beukelaar blijkt toen een half erf geweest te zijn. Het betreft dan de beide Beukelaars, Grote en Kleine Beukelaar samen. In 1820 was het tiendplichtig aan Blankenfoort (zie Wessels) en voor een ander deel aan de heer Zeehuizen. Deze woonde destijds bij de smid Rientjes aan de Dorpsstraat. Gezien de omvang der tienden zou het een katerstede zijn en naar de ligging afgesplitst kunnen zijn van Wessels. Mogelijk was dit al voor 1520 een katerstede die vergroot is tot een half erf. Door de vergroting van de bouwlanden, ontginningen van lage gronden en het herverdelen der gronden door de eigenaren, kon dit erf zodanig vergroot worden dat er daarna een boerderij afgesplitst kon worden: de Kleine Beukelaar. Het was eigendom van de Stad Zwolle. Deze heeft dit verkregen toen door de reformatie de geestelijke goederen (bezittingen van vooral kerken en soms kloosters) bij de wereldlijke overheid gekomen zijn. Van de pachters van na 1520 is niet zo veel bekend. In 1715 komen we in het N.H.- doopboek van Heino Derek Buchelaar tegen als vader van Ton.

In 1832 hoort bij de boerderij 22ha land waarvan 6ha bouwland, 8,5ha weiland en 7,5ha heide en akkersingels. De boerderij is klas 5, een vrij hoge waardering. Het bouwland liep vanaf de Zandsteeg tot ongeveer halverwege de Kolkwetering en 1ha lag bij Rientjes, smid te Heino. De heide bevond zich tussen de Verversteeg en de Hoge Weg (Verversweg). Op die grond, het Beukelveld, is later de boerderij van Westerbeek (Verversweg 7) gebouwd. In 1842 werden de goederen van de stad Zwolle verkocht. Deze boerderij, met bijna 20ha grond, werd gekocht door Jannes Kappert uit Overwetering gem. Olst voor f. 4555,-. Een perceel van ruim 1ha van deze boerderij werd voor f 625,- gekocht voor 2/3 deel door Johannes Rientjes, smid te Heino (later Oud Ammerveld) en voor 1/3 door Klaas de Graaf bakker en kastelein te Heino.

Waar de naam Beukelaar vandaan komt is niet duidelijk. Bij beuk is de boom een aanknopingspunt. Ook kennen we beuken in de betekenis van slaan en boekeler in de betekenis van rond schild. De oudere namen zijn: Boekeler, Buckelaer en Bokkeler. Ook deze namen geven geen oplossing. Het weiland tegen de Kolkwetering draagt de naam Kappertsland, deze is meer persoonsgebonden.

Bewoners. 1520 Willem Geertsen, 1601 Arent Boekeler, 1682 + 1730 Assien op Bockeler, 1715 Derk Buckelaer, 1795 Roelof Neppelenbroek, 1840 B 259 A.Neppe lenbroek, J.

Kappert, 1860 LB 320 J.Kappert. G. Stegeman, M. Breembroek, 1890 I

395 M. Breembroek, J. Kappert, 1910 I 431 J. Kappert, 1920 I 476, 1925 C 308, 1930 C 311,

1940 Wed. H. L. Kappert – Hoppen, 1948 van der Capellenweg 19 A. Kappert, 1964 v.d.

Capellenweg 21, 1970 F.T.H.M. Schotman.

Boerderij Kleine Beukelaar nr.16 (1601) van der Capellenweg 23 fam. Schotman.

Boerderij Kleine Beukelaar is een afsplitsing van de Grote Beukelaar want van de hoge bouwkamp is duidelijk 2ha afgesplitst. Deze kon eerst een katerstede geweest zijn, gezien de omvang van dit bouwland en er in 1601 al bewoners bekend zijn. In de Zwolsche Courant werd in 1830 de verkoop vermeld van: Kleine Beukelaar groot 16ha bouwland. In 1832 blijkt deze boerderij 15,5ha groot te zijn en in eigendom van Jan Vrolijk. Hiervan was ruim 6ha bouwland. Dit was het 2ha hoge en het daarnaast gelegen 4ha wat lager land. Door de betere afwatering via de Kolkwetering was het wat lager gelegen land geschikter geworden voor bouwland. Er was 5,5ha weiland en bijna 4ha dennenbos tegen de oude Dalfserweg gelegen. Het noordelijk deel van het weiland was herontginningsgrond, want op de Hottingerkaart van 1783 was dit ingetekend als bos. Door de laatste 2 percelen loopt thans de rondweg.

Tegenover de weg naar de Verversteeg (bij Oude Dalfserweg 2) liep over dit land een weg naar de Grote Beukelaar. Hierover konden de schapen naar het Beukelerveld.

Aan de oostzijde van de rondweg is een veldnaam Volkstuintje. Hier hebben volkstuinten gelegen die door de aanleg van de Rondweg verplaatst zijn naar de zuidzijde. De huidige volkstuinten liggen op de ontginningsgronden van de Kleine Beukelaar.

Bewoners. 1601 Claes Bockeler, 1682 Geerlig Bockeler, 1722 Derk Klein Bockeler, 1730 Albert Klein Bockeler, 1739 Hendrik Hendriks, 1760 J.Smalbroek, 1785 Lamberts Albert v. d. Linde, 1795 Willem Berents, 1799 Gerrit Beukelaar, 1832 J.Vrolijk, 1840 B 260 + W. Kleine Beukeler, 1850 J.Beukelaar, 1860 LB 321, 1880 H.Kieftenbeld, 1890 I 394 H. Kieftenbeld, M.Mollink, 1910 I 430 M.Mollink, J.W.Nijboer, J.F.Westemeyer, 1920 I 475 J. W.Nijboer, 1925 C 305, 1930 C 312, 1937 Th.W.Schotman, 1948 van der Capellenweg 21 fam. Schotman, 1964 van der Capellenweg 23, 1970 A.H.M. Schotman.

Winkel-woning nr.17 (1920) Lemelerveldseweg 1 fam. Harink.

Op het bosperceel dat in 1832 bij Kleine Beukelaar hoorde, is na 1890 een woning gebouwd. Hier is later de winkel gekomen van E.Neppelenbroek en daarna Blanke. De weg langs dit huis was eerst de Oude Dalfserweg. Toen die weg rechtgetrokken is naar de Lemelerveldseweg kwam dit pand aan deze weg. Bewoners. 1890 I 393F.Tangelder (kleermaker), 1910 I 429 G.J.Arends (onderw.), 1920 I 474 E.Neppelenbroek + A.M.Blanke (winkel), 1925 C 306, 1930 C 313 A.M.Blanke, 1948 Oude Dalfserweg 1 A.M. Blanke, ± 1960 + 1970 Lemelerveldseweg 1.

Boerderij nr.18 Veldhoekerweg 5 fam. Nijland.

Op het bouwland dat in 1832 bij boerderij Huisman hoorde, is aan de Knollesteeg een boerderijtje gebouwd. Dit heeft verschillende bewoners gehad. Op de gronden van boerderij Huisman en Schuurman die over de Kolkwetering lagen, zijn op die manier 3 boerderijtjes gebouwd. Daarvan zijn er 2 overgebleven. Bewoners. 1890 I 278 H.Overmars, H.J. Middelkamp, 1910 I 415 E.Habers, 1920 I 459, 1925 C 366 E.Habers + H.G.Strijdeveen, 1930 C 373, 1933 + 1940. G.J.Beumer, 1948 Veldhoekerweg 5, 1965 E.W.J.Habers.

Boerderij nr. 19 Veldhoekerweg 7 fam. Kiekebosch.

Op het vroegere bouwland van boerderij Huisman, direct over de Kolkwetering, is een boerderij gebouwd die eveneens verschillende bewoners heeft gehad. Als laatste kwam hier de fam. Kiekebosch die ook grond had in Delmte-Nieuwstad aan het Kiekebosweggetje. Vooral over de verbindingsweg naar deze boerderij is er een kerkpad ontstaan. Het oude kerkpad vanaf de Wintersteeg kwam tegenover de toegangsweg naar Kiekebosch uit. De kerkgangers volgden dan een stukje Knollesteege om het pad te vervolgen langs boerderij Thijshuis. Na de ontginningen is dit veranderd en liep het kerkpad, dat nu rechtstreeks van de Twentseweg kwam, in een rechte lijn langs Kiekebosch naar boerderij Huisman. Rond de boerderij is de veldnaam Kiekebos en aan de zuidzijde van de wetering: Over de wetering. Dit laatste gezien vanaf de boerderij.

Bewoners. 1860 LB 316b R.Dijk, 1882 H.Dijk, 1886 G. van der Vegte, R.Hoes, G. Blankvoort, 1890 I 383 R.Hoes, 1910 I 419 H.Kiekebosch, J.Kiekebosch, 1920 I 463 J. Kiekebosch 1925 C 368, 1930 C 375, 1948 Veldhoekerweg 7 J.Kiekebosch, 1970 Wed. T. Kiekebosch- Littelink + G.J.Kiekebosch.

Boerderij nr.20(1860) Veldhoekerweg (afgebroken) voorheen fam. Offenbergh.

Ongeveer midden op het voormalige bouwland van boerderij Schuurman heeft een boerderijtje gestaan. Dit kende verschillende bewoners. Nadat het is afgebroken, is de grond bij de boerderij van Kiekebosch gekomen. De veldnaam hier is de Bouwkamp. Hoewel dit geen hoge akkerbouwgrond was, werd die naam daar wel aan gegeven.

Bewoners. 1860 LB 316a F.Temmink, 1890 I 382 Wed. G.Ganse - Hartkamp, H. Kieftenbeld, 1910 I 418 H.Kieftenbeld, H.J. Winkelman, 1920 I 464, 1925 C 367, H.J. Winkelman, 1930 C 374, 1935 H.P.Offenbergh + H.L.Giezen, 1948 (afgebroken).

Boerderij nr.21 (1860) Veldhoekerweg 9 fam. Braakman

Op een gedeelte, iets hoger gelegen bouwland dat in 1832 nog omgeven was door hakhout, is na de ontginning van een 6ha groot heideveld, tegen de Knollesteege, een boerderij gebouwd. De grond was van boerderij Thijshuis. Eerst heeft er blijkbaar een klein boerderijtje gestaan. Later is er een grotere boerderij gebouwd. De grote boerderij Thijshuis is daardoor gesplitst in 2 boerderijen. Een veldnaam is hier: 't Veld, afkomstig van heideveld. Tegen de Kolkwetering en de Veldhoekerweg (vroeger Dalfserweg) de veldnaam Veltien. Dit was een stukje heide met bouwland dat toen aan de andere zijde van de Kolkwetering lag. Die wetering liep toen schuin richting boerderij de Knolle. Het perceeltje daarnaast was het Bijenland. Kennelijk een goede plek voor de bijenkorven. Langs dit perceel en het vroegere bouwland liep een kerkweg in rechte lijn vanaf de Knollesteege naar boerderij Thijshuis. Tegenover het bouwland liep een 2e kerkpad schuin over de heide en volgde daarna de Dalfserweg.

Bewoners. 1860 LB 317A G.W. de Ruiter, F.Temmink, Wed L.Braakman, G.Braakman,

1890 i 381 G. van Gurp,(klompenmaker), huis afgebroken, 1910 nieuw huis I 415A, 1920 I 462 J.W.Braakman, 1925 C 369, 1930 C 376, 1948 + 1970 Dalfserweg 8 G.Braakman, 1986 Veldhoekerweg 9.

Boerderij nr.22 (1840) Dalfserweg 8 fam. Nijenstein.

Op een strook grond naast de Dalfserweg van boerderij Hannisman (zie het Moer) is op een iets hoger stukje bouwland een boerderij gesticht als afsplitsing van die boerderij door H.J. Satink, een schoonzoon van Hoonhorst op die boerderij.

Later is de fam. Satink naar Heino vertrokken. Alle Satinks in Heino stammen hier vanaf. Bij de verharding van wegen is in 1910 door de rand van dit perceel de Dalfserweg aangelegd. Dit deel van die weg heeft na realisering van de rondweg de namen Lentheweg en Veldhoekerweg gekregen..

Bewoners. 1840 B 253 A. Kleine Wolthaar, 1845 H.J.Satink, 1860 LB 317 + G.H.satink, 1890 I 379 G.H. Satink, H.Beumer, 1910 I 416H. Beumer, 1920 I 460, 1925 C 370, 1930 C 377 Wed. G.M.Beumer- van Riel + H.Nijenkamp,, 1948 Moerweg 1 H.Nijenkamp (de Otte), 1970 H.Nijenkamp + H.G.M.Nijenkamp 1986 Dalfserweg 8.

Boerderij de Knolle nr.23 (1799) of Benedijk (1618) Dalfserweg 6 (na brand nieuw gebouwd).

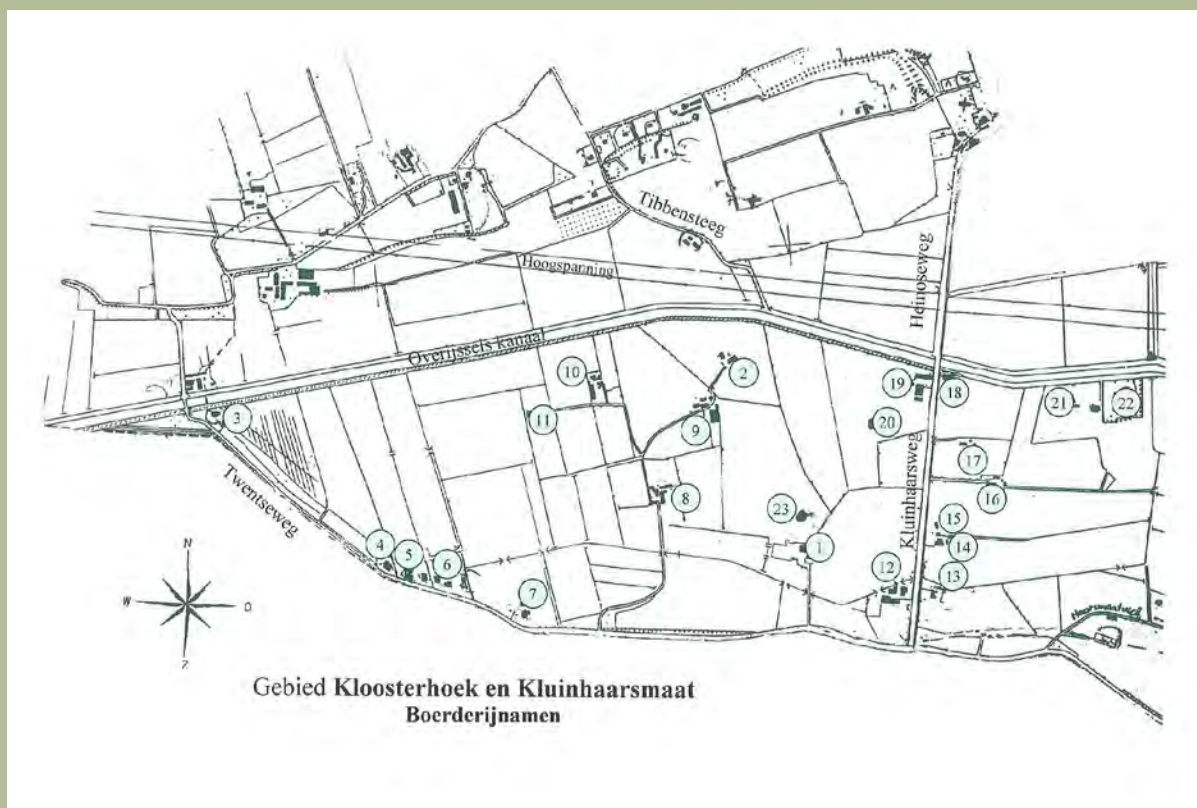
Naar deze boerderij was de weg die er langs loopt genoemd zoals in het voorgaande verschillende keren vermeld is. De oudste naam is Benedijk of Benedick. Het was een dijk door een laag gebied dat in de winter moeilijk begaanbaar was. Door de ontginningen is hier verbetering in gekomen. De Knolle duidt op een verhoging, een knol in het landschap. Vergelijk de Knubbe (Delmte-Nieuwstad). Bij het begin der ontginningen van het Moergebied zal de boerderij ontstaan zijn. Aan de overkant (noordzijde) van de weg ligt het Timmermansland dat later bekend was als Knolleland. Een beschrijving van deze boerderij vinden we in Omheining 2003 nr.1.

In 1618 was ‘Bennedijk’ eigendom van Jasper ten Holthe van de Heerenbrink en werd toen overgedragen aan Wolter van Echten van het Relaeer onder Raalte. De oudst bekende bewoner is de fam. Timmerman (periode 1717-1737). In 1760 was de boerderij eigendom van W.J. Knopert van de Wesenberg en heer van Boskamp. De Wezenberg ligt in de gemeente Wijhe achter Broekland. Na overlijden van zijn vrouw hertrouwde Willem Jan Knopert met Alexandrina Maria van Oldeneel. Hij werd daarmee jonker van de Heerenbrink. In 1801 werd de boerderij verkocht aan G.A.S. van Sonsbeeck van de Gunne. In 1832 was de Wed. van Gerhardus van Sonsbeeck eigenaresse van de Knolle, recht van opstal had Hendrikus van der Linde. Er hoorde toen 7,5ha grond bij waarvan slechts 1ha bouwland. De rest was weiland. Gebouwd waardering klasse 7 (normaal). In 1840 was pachter J.Kraayenschot, dagloner. Na het vertrek van deze werd de boerderij verkocht. Koper was Antonie Zunnabeld voor f 4600,- . Hij boert blijkbaar goed want hij koopt later diverse stukken grond. In 1879 koopt hij het bouwland ‘de Hoogekamp’ (zie Krantenhuis) er bij. In dat jaar koopt hij ook nog een dennenbos, ‘de Schans’ afkomstig van het Moer en het daarachter gelegen akkermaals- en

dennenbos van G.J.v.d.Klippe samen ongeveer 4,9ha voor f 1988,-. In 1888 koopt hij het weiland naast de boerderij achter de toenmalige Kolkwetering 'de Kaland' 3,3380ha voor f 1500,-. Dit weiland hoorde eerst bij boerderij Delmendijk of Bosch (Zuthemerweg 1). De herkomst van de naam Kaland is onduidelijk. Het verwijst naar ongedierte in vlas. Vlas werd er vroeger wel verbouwd. Ten zuiden van dit perceel is de veldnaam De Coulance. Dit land hoorde oorspronkelijk bij het erf Koers van Blankenfoort. Ten westen van de Kaland is de naam Zunnebeltsland. Deze grond zal wel bij de Knolle gehoord hebben. In 1903 is de boerderij weer verkocht aan Johannes Veenhuis. Zijn dochter trouwde in 1924 met Hendrikus Beumer. Hij bouwde later op de grond van de Schans een nieuwe boerderij (Moerweg 4). De zoon zou later het bedrijf de Knolle voortzetten.

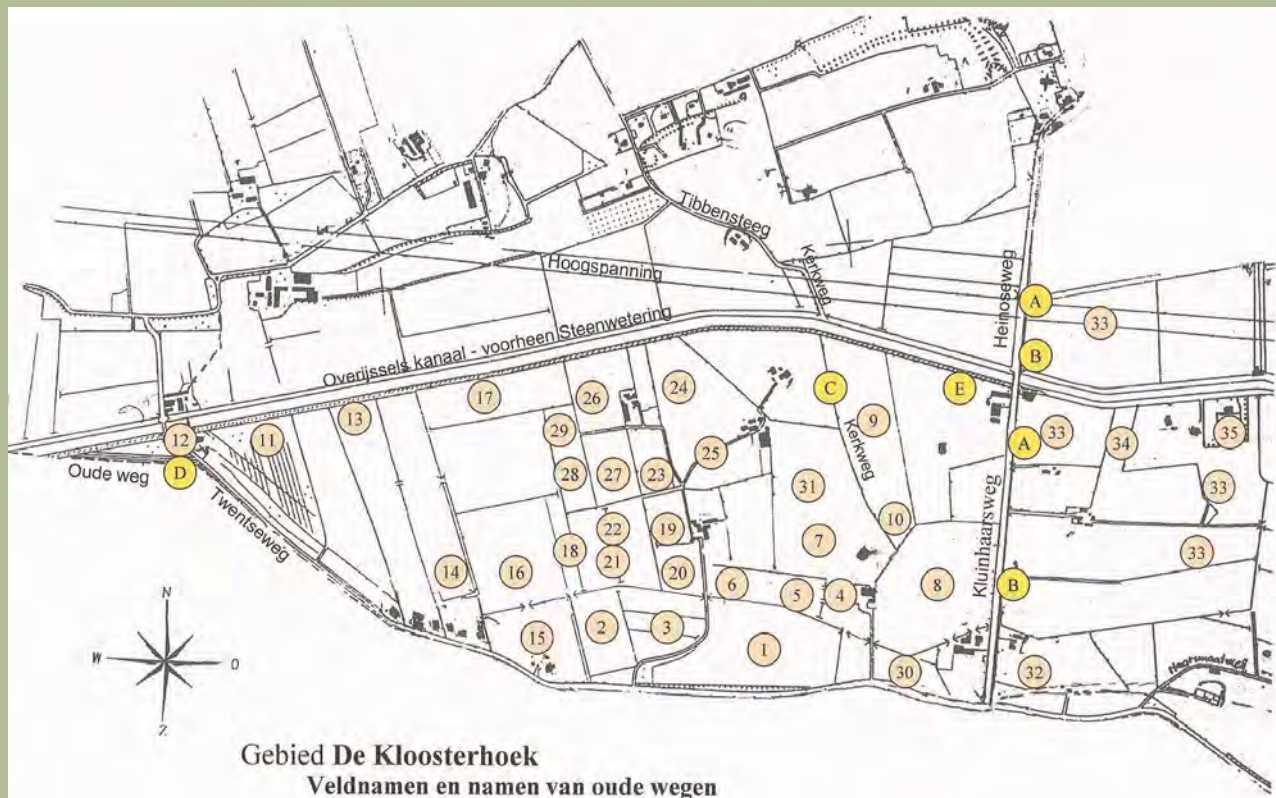
Bewoners. 1737 Berent Timmerman, 1780 Cornelis Berents, 1787 H.A. van der Linde, 1795 + Wed. Berents, 1832 Wed.van H, van der Linde, 1840 B 244 J.Kraaijenschot, 1850 J. Kraaijenschot, A.Zunnebeld, 1860 LB 296, 1890 I 380 A. Zunnebeld, J.Veenhuis, 1910 I 417, 1920 I 461 J.Veenhuis + H.Beumer 1925 C 371, 1930 C 378, 1948 Moerweg 3 H. Veenhuis, G.Beumer, 1970 G.H.Veenhuis + G.H.S.Beumer, 1986 Dalfserweg 6

Bewonersgegevens. Let op! De jaartallen geven het begin van een periode van 10 of 20 jaar aan. De gegevens uit voornamelijk het bevolkingsregister zijn niet altijd even betrouwbaar. Voor genealogisch onderzoek is het raadplegen van de burgerlijke stand noodzakelijk.

Boerderijnamen

- 1 Twentseweg 22, Ekenkate of het Klooster
- 2 Twentseweg 20, Hondebroek
- 3 Twentseweg 2, woning
- 4 Twentseweg 4 Lenthe-schoolhuis
- 5 Twentseweg 6
- 6 Twentseweg 8-10, De Kweek
- 7 Twentseweg 12, Nieuwe Kappe
- 8 Twentseweg 14
- 9 Twentseweg 18
- 10 Twentseweg 16
- 11 Twentseweg, 't Kreulen (afgebroken)
- 12 Kluinhaarsweg 1
- 13 Kluinhaarsweg 2-4
- 14 Kluinhaarsweg 6
- 15 Kluinhaarsweg 8
- 16 Kluinhaarsweg 10, De Kooiboer
- 17 Kluinhaarsweg 12, woning
- 18 Kanaaldijk Z1, Brugwachterswoning
- 19 kluinhaarsweg 3, boerderij/herberg Kluinhaar
- 20 Kluinhaarsweg (afgebrand)
- 21 Kanaaldijk Z2
- 22 Kanaaldijk Z4, woning De Kooi
- 23 Voormalige kapel, spijker Scheppinkhorst

Gebied De Kloosterhoek
Veldnamen en namen van oude wegen

Veldnamen

- 1 De Groote Kamp
- 2 Het Kloosterbos
- 3 Akkermaalsbos
- 4 'n Brink
- 5 Het Loth
- 6 De spijkerbelt
- 7 Voorste Koeland
- 8 Voorste Heideveld
- 9 Achterste Heideveld
- 10 De Tip
- 11 Het Boldersbos
- 12 Mestgat van de Gunne
- 13 Slendebroekerveld
- 14 De Kwekerije
- 15 Kapperts Akkertien
- 16 Kappertsland
- 17 Nijmeyersstuk

- 18 Hooiland
- 19 De Hooimaat
- 20 't Koeland
- 21 De Gaarbelt
- 22 Het Oerstuk
- 23 De Kamp
- 24 De Hooimaat
- 25 Achterste Koeland
- 26 Guste Beestenland
- 27 Pinkenland
- 28 Kloosterbos
- 29 Kreulenland
- 30 De Tip
- 31 Groteboers Stuk
- 32 Dalmsholte
- 33 De Maat 4x
- 34 Een Haft
- 35 De Kooi

Oude wegen

- A Hondebroekerdijk
- B Kluinhaarsdijk
- C Kerkweg
(weerszijden Overijssels Kanaal)
- D Oude Weg
(vroeger Twentseweg)
- E Voormalige haven
(aan de Steenwetering)

Kloosterhoek

Ligging

Tussen de Twentseweg, het Overijsselskanaal en de Kluinhaarsweg bevindt zich het gebied dat vroeger het Klooster werd genoemd. Over het voormalig klooster later meer. Het westelijk deel van dit gebied tot de Bolderbrug in de Twentseweg werd de Schoolhoek genoemd. Hier heeft vroeger de eerste openbare school van de marke Lenthe gestaan. Aan de oostzijde van de huidige Kluinhaarsweg bevindt zich de Kluinhaarsmaat. Dit was een vroeg veenontginningsgebied, vermoedelijk al uit de tijd van de kloosterlingen. Dit gebied is door Lenthe van de marke Dalmsholte afgehaald. Tot 1997 was het daar gemeente Dalfsen, daarna werd het gemeente Heino.

Het Hondebroek.

De gronden bij het Klooster en rond de Kluinhaar lagen wat hoger. Haargronden zijn wat hoger liggende gronden. Deze blokkeerden de afwatering van het gehele achterliggende gebied van Dalmsholte. Daarom was het niet erg geschikt om daar boerderijen te stichten. In het winterseizoen stond veel land onder water.

In het verre verleden zal er wel een stroomgeul ontstaan zijn in het laagste deel. Dit deel noemde men het Hondebroek. Om de gronden geschikt te maken voor enige beweiding heeft men een Vloedgraven gemaakt door het hele gebied van de Schoolhoek, Kloosterhoek en Kluinhaarsmaat.

Deze werd later verdiept tot een wetering, de Steenwetering. Die lag op de plek van het Overijsselskanaal. Om het vele water dat uit Dalmsholte kwam enigszins te kunnen reguleren, heeft men haaks op de Steenwetering een dijk aangelegd. Deze noemde men aanvankelijk de Hondebroekerdijk. Over die dijk kwam een weg als verbinding tussen de Veldhoek (Heino) en Dalfsen. Deze verving de oude weg door het Hondebroek. Voor dat er weiden gemaakt werden, zijn eerst de “honden” een soort losse turf er uit gestoken. De gronden waren erg lage broekgronden. Voor de afwatering heeft men daarom een wetering gemaakt.

Dan kon men de boeren, waarvan de landerijen hoger gelegen waren, verplichten tot onraad. Een onderhoudsplicht die gecontroleerd werd door schouw. Bij een vloedgraven kon dit niet. De wetering zal omstreeks de 14e eeuw gerealiseerd zijn. Waar de naamgeving ‘Steenwetering’ vandaan komt is niet duidelijk. De naam Dalmsholterwetering zou logischer geweest zijn. Al het water uit dat gebied werd door deze wetering afgevoerd. De ‘steen’ in de naam kan duiden op een grenssteen.

Kluinhaarsmaat

Aan de oostzijde van die dijk kon men de afwatering zodanig verbeteren dat ontginning tot weidegrond mogelijk was. Eerst moest men het kluinveen (een vaste turfsoort) er uit halen. Het nieuw ontgonnen gebied noemde men Kluinhaarsmaat. Het woord 'haar' in die naam komt van de hogere grond rond boerderij "Kooiboer". Een maat is lagere grond die in de winter vaak onder water staat en in de zomer vrijwel altijd droog is. Doordat de dijk een dorgaande verbinding werd, is die in 1821 de weg van Heino naar Dalfsen genoemd. Tot 1997 was dit de Heinoseweg. Het gedeelte ten zuiden van het kanaal kreeg in dat jaar de naam Kluinhaarsweg. In 1853 is op het tracé van de Steenwetering het Overijsselskanaal gegraven en de brug er over was de Kluinhaarsbrug. In 1907 is de weg verhard. De Kluinhaarsmaat is vroeger door de ontginningen bij de marke Lenthe gevoegd. Daar behoorden ook al het Klooster (Hondebroek) en de Schoolhoek toe. Het gebied tussen de Kooiboer (Kluinhaarsweg 10) en bijna de Twentseweg is marke Dalmsholte gebleven. In 1997 is de Kluinhaarsmaat, het Klooster, de Schoolhoek, de Stoeven en Dalmsholte ten zuiden van het kanaal bij de gemeente Heino gevoegd.

De Twentseweg.

Eeuwenlang was de belangrijkste weg door dit gebied de Twentseweg. Deze kwam vanaf Kampen via Zwolle naar Almelo en ging verder naar Osnabrück. Het oudste tracé zal afhankelijk geweest zijn van de begaanbaarheid in natte periodes. Er waren nogal wat moerassen en veengebieden die men probeerde te ontwijken. De weg liep daarom zoveel mogelijk over hogere gronden en zandruggen. Laagtes probeerde men met een dijkje of door een voorde (doorwaadbare plek) in de afwateringssloot te overbruggen. Voordat er sprake was van ontginningen in dit gebied, liep de Twentseweg vanuit de Molenhoek (nu Molenhoekweg) over een zandrug waar zich nu de Slendebroekerweg bevindt. Vervolgens liep die over de huidige Tibbensteeg in zuidelijke richting. Passeerde op het smalste gedeelte van het Hondebroek dit lage gebied richting het erf Eckenkate, het latere klooster. Dit klooster is gesticht op een strategisch punt en kon dienen als rustpunt. In oostelijke richting liep de weg verder over een smalle zandrug die illustratief een "baard" werd genoemd. Ter weerszijden bevonden zich lage moerassige gronden. De "baard" liep door het "slik". Een mogelijke verklaring voor de naam van de herberg Slikkebaard die aan het eind van die baard (een zandrug) lag.

In 1276 is in opdracht van de Stad Zwolle de weg door Lenthe verbeterd. Men neemt algemeen aan dat dit de Twentseweg was. Mogelijk is toen die weg verlegd van de Molenhoekweg naar de Hagenweg, om vervolgens via een voorde door de toenmalige vloedgraven te gaan. Nadat van die vloedgraven een wetering gemaakt was (de Steenwetering), is er een houten brug over gelegd. Eerst was de naam Bollaartsbrug, later

Bolderbrug. Die naam kan afgeleid zijn van de bolderwagens die er over reden. Bolderwagens waren de voorlopers van de geveerde postkoetsen. Bolder heeft eveneens de betekenis van aanlegpaal. Bij die brug was een aanlegplaats voor schepen die over de Steenwetering voeren. Er werd met de schepen (platbodems) van alles aangevoerd. Erg bekend is de aanvoer van stratenmest. Een soort compost uit de stad Zwolle. Bij de Bolderbrug lag het mestgat van de Gunne. Ook het Meulemans (Slendebroekerweg 17) had het recht van mest lossen op de kade. De Twentseweg is als een dijkweg verder gelegd richting het erf Eckenkate (Twentseweg 22), het klooster genoemd. Die weg viel voor een deel samen met de oude boerenverbindingsweg tussen boerderij Meulemans en de Kruzebrink (Twentseweg 1). De verbinding via de Tibbensteeg en langs Het Klooster kwam daarmee te vervallen. De weg door het Hondebroek werd een lokale verbinding en na de tot standkoming van de Hondenbroekerdijk (Kluinhaarsdijk) een kerkweg. In die kerkweg lag een voorde, eerst door de vloedgraven, later door de Steenwetering. De Steenwetering was tot aan de Kluinhaarsdijk (nu Kluinhaarsweg) bij hoog water goed bevaarbaar en bij een wat lagere waterstand tot de Bolderbrug.

De Twentseweg is voor de Hanzesteden een belangrijke verbinding geweest. Vooral toen in 1407 Zwolle opnieuw in het verbond van Hanzesteden werd opgenomen. Deze verbinding liep in een redelijk rechte lijn tussen Zwolle en Almelo. Deze weg was geen Hessenweg (met meer spoorbreedte) maar vooral een postweg voor vracht- en personenverkeer. Twee keer per week passeerde een postkoets.

Onderhoud Twentseweg.

Het groot onderhoud van de Twentseweg met de bruggen geschiedde door de stad Zwolle. Het normale onderhoud diende te gebeuren door de marken waar de weg doorliep. De markgenoten gebruikten de weg regelmatig. Het leverde nog wel eens strubbelingen op. Eind 18e eeuw zijn er diverse onderhandelingen tussen de markebesturen gevoerd. In 1804 kwam men overeen dat de Stad Zwolle de weg eenmalig zou opknappen en het verdere onderhoud was dan voor de marken. In 1806 was het echter het Departementaal bestuur van Overijssel die de weg op orde heeft laten maken. Na de Franse tijd is het onderhoud overgenomen door de provincie.

Hier volgt een gedeelte uit het “Bestek en conditiën wegens onderhoud van Den Grooten Steeg no 22 van Kampen naar Osnabrück” van 1 februari 1821.

“Kanton Posthoorn no 4 bepaalt zich van de grenzen van het 3e kanton tot de Herberg de Posthoorn is lang 13115 ellen. Tot onderhoud van dit kanton zijn benodigd in 't Winter - seizoen 3 man en 't Zomerseizoen 2 man per dag”.

De grenzen van dit kanton lagen tussen de Lenthorkorenmolen (Molenhoeksweg Dalfsen) en de voormalige herberg de Posthoorn (Prov. Weg Raalte – Ommen). De wegwerkers aan deze weg noemde men kantonniërs.

Rond 1830 is de Rijksstraatweg van Zwolle naar Almelo aangelegd. De verbinding via de

Twentseweg werd van minder belang en het onderhoud werd verwaarloosd. Dit resulteerde in 1837 in een aanschrijving van de Gedeputeerde Staten aan het Mark bestuur van Lenthe, de gemeenten Dalfsen en Heino om de versleten houten Bolderbrug en de stenen brug over de Marswetering (in de molenhoekweg) te herstellen. Vanwege de hoge kosten gebeurde dat provisorisch. In 1852-1853 is er met het graven van het Overijssels kanaal een nieuwe Bolderbrug gekomen.

Het Overijssels kanaal en de nieuwe Bolderbrug.

Vooraf voor de Twentse textielindustrie en de afvoer van turf waren er in 1835 al pogingen ondernomen om een kanaal van Zwolle naar Twente aan te leggen. Deze mislukten en de gereserveerde gelden van de overheid werden voor het landelijk spoorwegnet aangewend. Een volgende poging rond 1850 had meer succes. Nu gold het omgekeerde. De gereserveerde gelden voor een spoorlijn van Zwolle naar Almelo en Deventer werden aangewend voor de aanleg van het Overijssels kanaal. In 1851 werd het kanaalvak van Zwolle tot aan de Regge door Dalmsholte aanbesteed. Met behulp van veel arbeidskrachten die met de schop werkten en paardenkracht kwam deze in 1853 gereed. Er kwamen nieuwe bruggen bij de Gansepan, de Bolderbrug en bij de Kluinhaar.

De nieuwe Bolderbrug lag ongeveer 300 meter oostelijker dan de oude brug. Op de plek van deze brug was vroeger een voorde door de Steenwetering richting boerderij Meulemans. Aan beide zijden van het kanaal werden tochtsloten gegraven als vervanging van de Steenwetering. Daardoor werd de oude verbinding met de Twentseweg afgesneden. De boeren kwamen daar tegen in het verweer. Zij verzochten een brug over de noordelijke tochtstoot zodat men over de kanaaldijk bij de Bolderbrug kon komen. Een zelfde protest kwam van de gebruikers van de Tibbensteeg omdat ook daar de voorde was verdwenen. Een verzoek om die weg om te leggen naar de Kluinhaarsdijk (Heinoeseweg) werd niet gehonoreerd. Op beide plekken is aan de verzoeken wel voldaan door het leggen van duikers. In 1952 is het kanaal nog verbreed voor grotere schepen. Voor de scheepvaart heeft het Overijssels kanaal dienst gedaan tot 1962. Na de sluiting werden de karakteristieke ophaalbruggen vervangen door vaste bruggen.

Herbergen

Herbergen en rustpunten ontstonden langs de wegen naarmate het verkeer met paard en wagen drukker werd. Omstreeks 1700 waren aan de Twentseweg de voormalige herbergen Slikkebaard en Oude Rozeboom in die omgeving de meest bekende. Ook het klooster zal voor 1581 wel een veilig onderdak voor de reizigers geboden hebben. Naarmate het drukker werd kwam er in de 18e eeuw meer concurrentie. Nieuwe herbergen waren: Tijhaar bij de markeschool (Twentseweg bij nr. 4), Grote Kappert (genoemd in 1710 bij Moerweg) en Wambuis tegenover Slikkebaard. De Oude Rozeboom werd verplaatst naar de Nieuwe

**Vertrouwd gezicht op het Overijssels kanaal
Links Voormalige haven bij Kluinhaar
Rechts Voormalig stoomgemaal Dalmsholte**

Rozeboom (omgeving Schoolbosweg). Bij de Kluinhaarsbrug was de herberg van Bisschop. Na het vervallen van de Twentseweg als hoofdverbinding in 1830 zijn de herbergen in de loop van de tijd verdwenen. De Twentseweg bleef als lokale zandweg zijn functie nog wel behouden. In 1959 is die weg verhard.

Klooster

Het Klooster met spieker Scheppinkhorst nr. 23 (afgebroken bij Twentseweg 22).

Over het zeer oude erf Eckenkate, dat zich op het terrein van het Klooster bevond, volgt later een beschrijving. Dit erf, met de oude bouwlanden in een smalle strook van $\pm 1,5$ km lengte, vormde wel de aanzet tot het stichten van een dependance van het Zwolse klooster Betlehem. In 1408 werd een ruiling van gronden met de Kruzebrink beschreven, waar de prior van “Belhem” Johan de Waele is betrokken. In 1416 is er een kapel ingericht met 3 altaren en later is er een kerkhof bij aangelegd. (Zie Omheining 1981 nr. 4 en 1982 nr. 1 en 2).

De kloosterlingen zullen een gebouw op het erf hebben gebruikt om er te verblijven. Dit Zwolse klooster had uitgebreide bezittingen in de omgeving die bewerkt moesten worden. Ze noemden dit gebied “Sacraualis”= heilige vallei. In die tijd was veel land nog niet ontgonnen. De kloosterlingen zullen aan de ontginningen hun aandeel hebben bijgedragen. Ook in het Lange Slag (Laag Zuthem) had het klooster Betlehem bezittingen n.l. boerderij 't Klooster en Grote en Kleine Langeslag (herberg)

Tijdens de reformatie werden de kloosterlingen uit hun klooster gezet, hier omstreeks 1581. Het Klooster kwam toen in eigendom van de Stad Zwolle en behoorde tot de zo geheten Geestelijke goederen. In 1830 was de Hervormde gemeente van Zwolle eigenaar. Het kloostergebouw of een vervanging daarvan zal als een landhuisspieker (zomerverblijf, vaak jachthuis) gebruikt zijn. De oorspronkelijke functie van een spieker als korenopslagplaats werd na 1700 steeds minder. De voormalige kapel lijkt die functie gehad te hebben.. Bij de volkstelling van Lenthe in 1795 werd vermeld: *“het Spikker de Scheppinkhorst op het Klooster wordt bewoond door mijn Heer is thans geen volk”*. In 1830 zijn alle bezittingen van het kloostercomplex met kapel, boerderij en landerijen publiek verkocht (zie boekje 10 jaar Omheining). In de kadastrale Atlas 1832 van Dalfsen zien we dat er om de gebouwen met boerderij grachten lagen.

De Lenther school.

Het westelijk van het Klooster liggende gebied tot de Bolderbrug droeg de naam de Schoolhoek. Hier heeft aan de Twentseweg een school van de marke Lenthe tussen Twentseweg 4 en 6 gestaan. Deze is rond 1693 gebouwd op het zo genoemde Slendebroekerveld. Hier is in ieder geval vanaf 1707 les gegeven. Er was maar een onderwijzer voor soms wel 100 kinderen. Het leerniveau was daardoor niet hoog. De kinderen gingen alleen in het winterseizoen naar school. Een leerplicht was er niet. In de

Oude Twentseweg , links de Oude weg

De huidige boerderij 't Klooster

Het vroegere Klooster of Ekerkate Twentseweg 22

zomer liepen zij op het land en moesten op de boerderij meehelpen. De jongens boven de 10 jaar moesten gescheiden van de meisjes les krijgen. Deze regel werd door het kerspelbestuur van Dalfsen voorgescreven. Het ene lokaal kreeg een aantimmering want anders konden de leerlingen er niet in. Alle kosten waren voor rekening van de marke: bezoldiging van de onderwijzer, het schoolgebouw en het meesterhuis. De Lentherschool is in 1774 opgeknapt en in 1809 vernieuwd en vergroot. De lening hiervoor ten laste van de markkas moest in 25 jaar worden afgelost. In 1812 was onvoldoende geld in kas. De marke besloot toen zoveel mogelijk veldgronden te verkopen voor de aflossing. Als gevolg hiervan zijn de markweggronden in de hele marke Lenthe (waaronder na 1818 de halve gemeente Heino viel) in een periode van 40 jaar aan de boeren verkocht. Dit in tegenstelling tot de praktijk in alle omliggende marken, waar de gronden in een keer zijn verdeeld. In 1818 werd de school overgedragen aan de gemeente Dalfsen. Dit was tegen de zin van het markebestuur dat er veel geld in had gestoken. In 1853 verhuisde de bouwvallige school met 100 leerlingen naar een nieuw schoolgebouw op een voor de marke centralere plaats. Deze eenklassige school bij de Moezenbelt werd gebouwd voor f 1970,- de school staat nog steeds aan de Heinoseweg.

De boerderijen met veldnamen

Boerderij nr.1 Ekenkate of het Klooster. Twentseweg 22 fam. Van Leusen.

Het erf Ekenkate is als boerderij veel ouder dan het op deze plek in 1416 gestichte klooster. In de loop der tijden werden verschillende namen vermeld: Eckeren Katen, hofstede Ekeren, Ekenenkate, Eikencate, Eijkencate, Eckenkate en tenslotte Ekenkate met de naam het Klooster er bij.

Bij een ruiling van gronden in 1408 met het erf Kruzebrink werd erf Ekencate genoemd. De Twentseweg liep in ieder geval voor 1276 over dit erf. Dit was tevens de weg naar Dalfsen. Wanneer de weg naar Dalfsen verlegd is over de Hondbroekerdijk (Kluinhaarsweg) weten we niet. Vermoedelijk na de stichting van het klooster. In 1498 was er een geschil tussen het klooster en “die gemeine burenen van Lenthe” (het markebestuur). Het erf werd toen voor 5 oude schilden (geld) in de schatting (belasting) aangeslagen. De kloosterlingen meenden dat men altijd vrijstelling van schatting had gehad. In die tijd was dit overigens wel gebruikelijk. Tot de reformatie, in 1581 zal dit erf door de kloosterlingen in gebruik geweest zijn. Daarna kwam er een pachter op. De kloostergebouwen en/of de kapel werden als buitenverblijf gebruikt. Dit werd het spieker Scheppinkhorst.

In 1583 was de pachter Henrick (in 't klooster) met als eigenaar het convent Belheem. In 1602 was de pachter Roeger (in 't Klooster) en beheerder “Hardensten als Provisor van Belheem”. De Stad Zwolle werd daarna eigenaar die vermoedelijk de opbrengst toedeelde aan de Gereformeerde (Herv.) Gemeente van Zwolle. Dit werd genoemd de Geestelijke goederen van de Stad. In 1602 moest er al belasting (verponding) betaald worden over 8 mud gezaai (= ± 4ha) en 2 morgen weideland (= ± 2,5ha). De rest was blijkbaar vrij gesteld. Tussen 1678 en 1682 was Jan Albers pachter van het erf, het spijker was gesloten. In 1722 en 1730 werd Jan Kloosterman als pachter vermeld. Van hem stammen de Kloosterman

families af die later in Heino woonden. Hij moest over het hoornvee en de bezaaide landen 10 gulden en 10 stuiver betalen. Dit geeft aan dat het een hele grote boerderij was, want een gemiddelde boerderij betaalde minder dan de helft van dat bedrag aan de marke. De oppervlakte moest groter geweest zijn dan in 1830 toen er 55ha werd verkocht. Blijkbaar zijn er daarvoor al gronden met katersteden verkocht. In 1800 woonde Jan Hendrik Kloosterman op de boerderij. Daarna was dit Jans v.d. Vegt, die in 1806 overleed. Zijn weduwe Grietje Harms deed in 1807 de hele voortvaring (onroerende goederen) over aan Wolter Willem Melenhorst. Deze heeft in ieder geval geboerd tot 1818 op deze boerderij, huis nr. B 70. In 1830 werd de hele boerderij met grond verkocht. Hiervan was 11ha bouwland, 24ha weide- en hooiland, 6ha bos, 10ha heide en 5ha erf met grachten. Bij die verkoop kwam alles in bezit van verschillende eigenaren. De gronden bleken enigszins verwaarloosd te zijn, blijkt uit de beschrijving. De totale opbrengst was f 9495,-. De koper van het erf met 24ha grond was H. ten Hove uit Raalte, grondhandelaar. In 1832 blijkt dat ten Hove er nog wat grond bijgekocht had. Het erf werd eigendom van Berend ten Hove, landbouwer te Raalte, met 28ha grond. Hiervan was 5ha bouwland, 15,6ha weiland, 1,25 erf, tuin, bos en water (gracht) en ruim 6ha heide. Gebouwen waardering klas 6. Normaal voor deze omvang.

Uit de verkoopakte van 1830 en de latere inventarisatie zijn veel veldnamen bekend. Opmerkelijk is dat achter de grote akkerbouwkamp en achter de houtsingel daarvan een perceel voorkwam met in 1830 de naam Spijkerbelt. Doorgaans werd een dergelijke naam gegeven aan een korenspijker op een zogenaamde mottenheuvel. Of hier een spijker gestaan heeft kan alleen door archeologisch onderzoek bevestigd worden. Gezien de opstelling achter de houtsingel tegen rovers is dit mogelijk zo geweest. Westelijk van het erf en tegen de Twentseweg was de veldnaam Groote Kamp. Deze akkerbouwkamp is nu niet meer te herkennen omdat deze - met uitzondering van een strook langs de Twentseweg, geheel is afgegraven. Westelijk hiervan, tegen de huidige weg naar een 4-tal boerderijen/huizen, was 't Kloosterbos. In 1830 Akkermaalsbos genoemd. Aan de noordzijde daarvan 't Bos (± 1950). Aan de noordzijde van de huidige boerderij 'n Brink op de plek van het omgrachte spijkerekapelterrein. Een brink is een door een afscheiding omgrenst terrein van een beperkte omvang. Direct westelijk tegen de boerderij, Het Loth, genoemd als een stukje weekhout met bomen. Dit was een kweekterrein voor jonge loten van bomen. Noordelijk van 't Klooster lag het Voorste koeland. Later kreeg dit perceel de naam 't Groteboers stuk. Oostelijk van de boerderij tot de Kluinhaarsweg lag het Voorste heideveld met daarlangs een verbindingsweg van Het Klooster naar die weg. Oostelijk van de voormalige Kerkweg lag het Achterste heideveld. Tot 1830 zijn blijkbaar de schapen nog belangrijk geweest als mestleveranciers voor het bouwland. Er bevond zich toen nog een schaapskooi bij 't Klooster. Nadien is door de familie Koezen op het voorste heideveld een nieuwe boerderij gebouwd als afsplitsing van het kloostererf (Kluinhaarsweg 1 fam. Holsappel). In 1795 was Jan Disselhof op de boerderij. Vanaf 1830 waren, voor zover bekend eigenaar van boerderij 't Klooster: 1830 H. ten Hove, 1832 B. ten Hove, 1866 H. Koezen, 1867 E.J. Koezen, 1920 G. Koezen, 1938 erven H. Koezen-Meulink, daarna fam. Van Leusen.

Boerderij Hondebroek nr. 2, Twentseweg 20. Fam. Haandriksman en Klasten.

Deze boerderij in het Hondebroek, is in de gebiedsbeschrijving al genoemd. Ze lag aan de Kerkweg tussen de Tibbensteeg en het Klooster. Voor dat het Overijssels kanaal gegraven werd, was op die plek de Steenwetering. Daar was een doorwaadbare voorde. Over de afwateringssloot die gelijktijdig met het kanaal zuidelijk daarvan gegraven was, lag een vlonder (kleine houten brug). Zo kon men vanaf deze en de daarachter gelegen boerderijen – Twentseweg 16 en 18- richting de Kluinhaarsbrug komen. De oude Kerkweg raakte daardoor in onbruik en groeide dicht met houtgewas. Om het recht van doorgang te behouden reed men eenmaal per jaar met paard en wagen er doorheen. Men moest plat op de wagen gaan liggen om niet door de takken geraakt te worden. Zowel in 1675 als in 1682 was Derk Cornelis op het Hondebroek de bewoner met als eigenaar van het erf Wolfshagen. Omstreeks 1730 werd Derk Cornelis als eigenaar vermeld. In 1751 was dit zijn zoon Cornelis Derks. (de patroniemnaam werd altijd als achternaam genomen, de voornaam van de vader). In 1795 werd Jannes Seine op het Hondebroek vermeld. Daarna was dit Arent Hondebroek. Na zijn overlijden in 1816 werd de Katerstede Hondebroek B 72 toebedeeld aan zijn dochter Maria, gehuwd met Hendrik Wevers. Deze waren in 1832 nog eigenaar. De boerderij was 9ha groot. Hiervan was 5ha nog heidegrond, in 1830 voor f 165,- aangekocht van 't Klooster. Er was 1,75ha bouwland. Dit land lag wel laag, maar iets hoger dan de omgeving met een goede afwatering naar de Steenwetering. De rest was weiland. Waardering boerderij klas 8 (normaal). In 1849 is de boerderij met 8ha grond verkocht. Eigenaren werden achtereenvolgend R.Boelens, boekhouder Zwolle, 1864 H. Klink, 1871 J. Klink, 1919 F. Klink, 1945 J.T. Klink, 1950 G.A. Kleinlangeveldsloo.

Woning nr.3. Twentseweg 2 fam. Huisman.

In een hoek van het Bolderbos aan de Twentseweg is aan de zuidzijde van de Bolderbrug een woning gebouwd door de fam. J.W.Roesink. De ouders van Roesink woonden op een boerderij aan de overzijde van het Overijssels kanaal. Daar woonde vanaf 1853 Albert Roesink. Daarvoor heeft hij aan de aanleg van het kanaal gewerkt. Hij werd brugwachter en taxateur van onroerend goed. De boerderij van Albert is als dienstwoning gezet door de grondeigenaar, toen de fam. Sandberg. Op 12 april 1945 is deze boerderij verwoest. Met een rijksbijdrage van de wederopbouw is er later een nieuwe boerderij gebouwd. Meer hierover mogelijk in een artikel over de Doevelerhoek.

Het perceel tegen de Bolderbrug is nu een bosperceel genaamd het Bolderbos. In 1832 was dit nog hooiland en in eigendom van de Stad Zwolle waarbij eveneens boerderij Meulemans (Slendebroekerweg) hoorde. Die boerderij met de gronden is verkocht aan de fam. Sandberg te Zwolle. Het Bolderbos is daarna opgekocht door de fam. Van Sonsbeeck op de Gunne. Op de plek van de Bolderbrug heeft aanvankelijk een voorde gelegen door de Steenwetering. De brug lag 300 meter in westelijke richting. Bij de voorde was een losplaats voor schepen. De benaming was hier Mestgat van de Gunne. Er werd hier blijkbaar veel zogenaamd

stratenmest (compost) gelost afkomstig uit de stad Zwolle. Deze werd gebruikt voor de bemesting der landerijen. Vooral bij ontginningen van veldgrond was dit belangrijk. Na de realisatie van het kanaal werden door de schippers verschillende producten, waaronder veel turf gelost. Dit laatste geschiedde op meerdere plaatsen.

Lenterschoolhuis (afgebroken) naast Twentseweg 4 voorheen fam. Krabman.

Woning nr.4.

In of tegen de Lenterschool heeft ook de onderwijzer gewoond. In 1853 is deze school naar een centralere plaats verhuisd bij de Moezenbelt. (Vlak bij de Olde Bakker/Witte Gans). Bij dit schoolhuis hoorde een tuin van 10 are en een strook bouwland langs de Twentseweg van ruim 30 are. Op die 10 are staat nu een nieuw huis. In 1832 was hier 41are eigendom van de marke Lenthe. Toen in 1818 de school werd overgedragen is de naastliggende grond van de marke gebleven. Die grond was oorspronkelijk bedoeld voor de onderwijzer om er producten op te verbouwen.

Bewoners van het schoolhuis: 1707 E.Wesselink, 1723 Jan Wesselink, 1764 Everwijn Jans Kloosterman, 1795 Albertus Kloosterman, 1816 Koopman, 1857 eigenaar G.J.Koopman landb. en G.H.Koopman (koopman), 1878 M.Dekker landb., 1900 G.J. van der Kolk, timmerman, 1941 H.J.Meijer, gemeentearbeider Dalfsen, daarna dubbel bewoond Jan Meijer en Dieks v.d. Kolk timmerman (eigenaar werd Herv. Kerk Heino), 1969 Dieks Kotterink.

Boerderij en herberg Tijhaar (afgebroken).

Boerderij nr.5, Twentseweg 6 voorheen fam Naber.

De herberg – ook tapperij genaamd- van eerst Jan Hendrik Kloosterman, stond bij de oudste Lenterschool aan de Twentseweg. In 1791 was deze eigendom van zijn vader Albert Kloosterman, die tot 1799 onderwijzer aan de school was. Er was een boerderij bij en Albert werd raadslid in de gemeente Dalfsen. Zijn zoon Jan Hendrik, die tapper was, is in 1817 verhuisd naar een pand (de Nekker Canadastraat) in Heino. Zijn hoofdberoep werd koopman. De boerderij met tapperij werd verkocht aan G.J.Tijhaar. Ook Albert verhuisde naar een boerderij in Heino waar zich nu het Kerkhuus bevindt.

In 1832 behoorde bij de boerderij van Tijhaar aan de Twentseweg een vrij grote oppervlakte van 12ha weiland. Het huisperceel tot de Steenwetering was 7,5ha. In het Lierderbroek lag ruim 4.5ha van Tijhaar. (E 19, Stegemansland in de Noorderlanden). Het huisperceel was een onderdeel van het Slendebroekerveld. Als veldgrond was het in gebruik van de boeren van de boerderijen Slendebroek (aan de Blauwe Dijk). De grond lag vrij ver verwijderd van de boerderijen. Het was er vrij laag en daardoor alleen geschikt voor beweiding in droge perioden. Weiland bij een herberg was belangrijk voor voorziening van verse melk, boter en vlees. De herberg was uiteindelijk niet te handhaven omdat in 1830 de Twentseweg als doorgaande weg kwam te vervallen. Dit als gevolg van de aanleg van de Rijksstraatweg Zwolle-Almelo. In 1841 is het pand afgebroken. Negentig jaar later, in 1931, is aan de

oostzijde van het perceel tegen de Twentseweg een nieuwe boerderij gebouwd. Bijzonder was dat deze boerderij precies dezelfde indeling had als de naastliggende boerderij Twentseweg 8, maar dan in spiegelbeeld.

Bewoners: (en eigenaars). 1791 A.Kloosterman, 1815 J.H.Kloosterman, tapper, 1832 G.J. Tijhaar, tapper, 1832 Mevr. H.Stokkert, landb., 1841 afbraak, eig. B.Bakenbelt landb. nu bouwland, 1911 G.Bakenbelt, 1929 E.J.Bakenbelt, 1929 A.B.Klink, landb. Lenthe, 1931 huis + bouw en weiland 2,3ha, 1937 A.J.Jutten landb. Lenthe, 1941 A.B.Klink, 1956 G.H. Wagteveld landb., H.W. Wagteveld, koopman Wijhe, A. Broekhof (eigenaar Meesters Wijhe), 1973 W. van Lenthe, 1983 Wagteveld, daarna Naber.

Boerderij de Kweek nr.6, Twentseweg 8-10 fam Ogink.

Het perceel waarop deze boerderij gebouwd is, was op de Hottingerkaart van 1783 nog als open land aangegeven. In 1832 was er langs de Twentseweg een strookje grasland met daarachter een eikenhakhoutbos. En richting de Steenwetering (nu Ov. Kanaal) weiland op ontginningsgrond. Eigenaar was de Stad Zwolle, die meerdere boerderijen in de omgeving bezat. In 1855 en 1883 is het hiervoor genoemde bosperceel, volgens de kaarten, nog steeds bos. De grond is overgegaan naar van Sonsbeeck van landgoed de Gunne. Er is op die percelen een boerderij gebouwd met eenzelfde indeling, maar dan in spiegelbeeld van Twentseweg 6. Hier vestigde zich een rozenkweker, van Leeuwen. Op de kaart van 1931 is te zien dat naast enkele bosperceeltjes de grond tot het kanaal als bouwland staat aangegeven. In 't totaal 5ha. Omstreeks 1934 heeft de fam. Ogink deze boerderij gekocht. De bel die zich op of bij het huis bevond (voor de arbeiders) was niet meer nodig. Deze bel is geschonken aan de R.K. (schuur)kerk van Wijthmen naast boerderij Meiberg aldaar. Zoon Anton van de fam. Ogink had van 1965 tot 1995 naast de boerderij een kuikenmesterij. Daarna was het van 2000 tot 2005 de ijsboerderij “de Kweek”. Een naam die voordien voor de kwekerij op deze boerderij gold.

Boerderij nr.7, Twentseweg 12 fam. Ogink.

Een perceel grond van ruim 11ha tegenover de kruising Moerweg-Twentseweg was in 1832 in eigendom van Mevr. M.Kappert, wed. van Hendrik Brinkhof. Zij was tevens eigenaresse van boerderij Groote Kappert die er tegenover stond in de westhoek van die kruising. Aan de noordkant van de Twentseweg lag tussen bos en singels een hoger gelegen bouwland met een stukje hooiland genaamd: “Kapperts akkertien” (akkertje). Het daarachter gelegen weiland van 3,5ha droeg de naam Kapperts land. Tot ongeveer 100m voor de Steenwetering was de rest van de percelen laag en slecht weiland. Het perceel tegen die wetering was van de Stad Zwolle en hoorde bij boerderij 't Meulmans (Slendebroekerweg). Rond 1950 was daar de veldnaam Nijmeyers stuk. Dit zal later in bezit van Nijmeyer gekomen zijn. De boerderij, gebouwd in 1905, is als bedrijf afgesplitst van boerderij Groote Kappert. Hier woonde toen de fam. Jans Bosch – gehuwd met Melenhorst-. Zij hadden 2 kinderen, Bernard en Marie. Deze waren ongehuwd en een pleegzoon van hen (een buurjongen) is op dit huis gekomen.

Boerderij nr. 8, Twentseweg 14 fam. Kruizinga.

Het perceel waarop deze boerderij is gebouwd, werd in 1830 aangeduid als de Hooimaat van het Klooster. Het ernaast gelegen perceel was de Spijkerbelt. Het is mogelijk dat hier ooit een korenspijker gestaan heeft. De hooimaat was relatief laag gelegen grond en in 1830 van Gerrit Jan van der Vegt, landbouwer te Lenthe. Hij had dit destijds samen met het Guste Beestenland aangekocht van Het Klooster. Rond 1870 is die grond aangekocht door de fam. Broeks die er een boerderij gebouwd heeft. Adres B 8, later A 302. Omstreeks 1914 is de boerderij overgenomen door zoon Jan Broeks, in 1917 gehuwd met H.S.Oosterwijk. Vervolgens heeft in 1950 hun zoon G.A.M. Broeks, gehuwd met H.J.Noordman het bedrijf voortgezet. In 1968 is de boerderij met rieten kap als gevolg van blikseminslag afgebrand. Met de 8 kinderen verbleef de familie 14 dagen bij de burens van Lenthe. Daarna is in een schuur een tijdelijke woning gemaakt, totdat in '69 een nieuwe woning werd betrokken. De veldnamen van destijds: 't Koeland achter het huis (zuidzijde), de Bongerd (noordzijde), de Kamp, bouwland richting het kanaal. Westelijk naast de Kamp lag 't Pinkenland (lage grond) en westelijk daarvan 't Kloosterbos. De namen spreken voor zich. Westelijk van de Hooimaat lag de Gaarbelt. Omstreeks 1950 was dit bekend als het Oerstuk. Het waren tweestukken ongelijk land en in de laagste delen werd veel ijzeroer gevonden. Volgens de bewoners waren er hele bonken ijzeroer.

Boerderij nr.9, Twentseweg 18 fam. Veldman.

Deze boerderij is gesticht op het Achterste Koeland van de voormalige kloosterboerderij Ekenkate. Dit land lag ten opzichte van de omliggende landerijen relatief hoog, want in de koelanden stond in de zomer niet zo vaak water. In 1830 werd het Achterste Koeland 3,78ha met de achterste Hooimaat van 2ha gekocht door H. ten Hove. Deze had de kloosterboerderij en het grootste deel der landerijen gekocht. Omstreeks 1850 is er een boerderij gebouwd op het Achterste koeland. Hierbij hoorde ook de Hooimaat die tegen de Steenwetering lag. Maatgrond stond in de winter vaak onder water en was daardoor alleen geschikt als hooiland. Ook het Oerstuk heeft aanvankelijk bij deze boerderij gehoord. Rond 1896 is de boerderij gekocht door de fam. V.d. Weerd. Na 2 generaties v.d.Weerd heeft H.J.Veldman, gehuwd met een dochter v.d.Weerd, de boerderij overgenomen. Het is nu geen boerderij meer, maar wel een plek met een mooie tuin die veel bezoekers trekt. De 4 boerderijen, Twentseweg 14 – 16 – 18 en 20 noemde men vroeger de boeren van het kloosterbos. Deze boerderijen lagen achter de voormalige kloosterbossen.

Boerderij nr.10, Twentseweg 16 fam. Van Lenthe.

De grond waarop deze boerderij staat was in 1832 van Gerrit Jan van der Vegt. Dit perceel met toen de naam Guste Beestenland was in 1830 van 't klooster gekocht voor f 715,- . Guste beesten zijn koeien die geen melk meer geven en werden vetgeweid voor de slacht. De fam. Van der Vegt is hier in 1918 gekomen in een klein boerderijtje met 2ha grond. Willen van der Vegt was afkomstig van boerderij Viezendijk aan de Slendebroekerweg. In 1925 was een

naast gelegen stuk grond op een veiling te koop. (vermoedelijk perceel de hooimaat 1,7ha). Bij het bieden verhoogde de tegenbieder het bedrag steeds met f 5,-. Men hield vol totdat na 265 x f 5,- (f 1325,-) verhoging de verkoop tot stand kwam. Voor v.d.Vegt gold het oude gezegde: “Buurmans grond is maar éénmalig te koop”. In 1944 is de boerderij overgenomen door schoonzoon Gerrit Jan van Lenthe. Een nieuwe woning in t-huis vorm is er in 1951 vooraan gebouwd. Zijn zoon Wim van Lenthe, gehuwd met Kloeze-man, heeft de boerderij in 1983 overgenomen.

Boerderij 't Kreulen nr.11. (Afgebroken).

Dit boerderijtje heeft gestaan tegen het land van boerderij Groote Kappert. Op dit land is later een nieuwe boerderij gebouwd door de fam. Bosch. (Twentseweg 12). Het boerderijtje stond op het land dat in 1832 behoorde aan Gerrit Jan van der Vegt. Het stond tegen de westrand van dat perceel. Op de kaart van 1883 is het huis te zien. Er hoorde een stukje bouwland van ongeveer een halve hectare bij. Tot ± 1929 heeft hier Frederik van der Kolk gewoond. Hij was melkrijder van beroep. Het huisje was toen erg vervallen.

Een strook land van 60 are naar de Twentseweg was in 1832 van Wolthaar uit Millingen. Later van de fam. Bosch aan de Blankenfoortsweg. Waar de naam 't Kreulen vandaan komt is nog niet achterhaald. Het land rond dit boerderijtje noemde men wel 't Kreulenland. 't Kloosterbos was een veldnaam die later aan deze percelen werd gegeven.

Boerderij nr.12, Kluinhaarsweg 1 fam. Holsappel. Oud adres Heinoseweg 36 Dalfsen.

De boerderij van Holsappel is gesticht op ontginningsgrond van boerderij 'Klooster-Ekenkate

De grond werd gekocht in 1830 door H. ten Hove uit Raalte. In 1832 was dit van Berend ten Hove. De ten Hove's waren grondhandelaren. In 1866 was H.Koezen eigenaar van het Klooster. Na ontginning heeft de familie Koezen een nieuwe boerderij gebouwd en de grond afgesplitst van de oude boerderij. Hier hebben 2 broers en 2 zussen Koezen gewoond. Later is er een pachter op deze boerderijen gekomen, de familie Lieve-se. Daarna kwam in 1932/33 het echtpaar Meulink – Koezen. De boerderijen van het klooster zijn ± 1938 in eigendom van de familie van Leusen. Hier was dit de familie Holsappel – van Leusen.

Boerderij nr.13, Kluinhaarsweg 2-4 fam. Van den Berg. Oud adres Heinoseweg 55-55A Dalfsen.

In 1832 was de ondergrond van deze boerderij nog veld- en heidegrond van de marke Dalmsholte. Een laag gedeelte dat niet ontgonnen was. Er was veel kwelwater, want aan 3 zijden ligt hogere grond. Het lage gebied ten oosten ervan loopt daarbij nog geleidelijk omhoog. Bij de verdeling van de markegronden is deze toebedeeld aan de boeren van Lenthe. Er is een boerderij gebouwd waar de gebroeders Jan en Evert Dullink geboerd hebben. Nadat Jan was overleden heeft H. van den Berg van een tuindersfamilie uit Zwolle in 1935 het geheel gekocht. Evert Dullink werd inwonend en overleed in 1945. Er werd een nieuwe boerderij gebouwd, waarna de oude als schuur werd gebruikt. Nadat het huis van de familie

Jorink, dat achter de Kluinhaar stond, was afgebrand, werd het leegstaande kookhuis van v.d. Berg in 1948 gevorderd door de gemeente voor die familie. De familie Jorink heeft daar enige tijd gewoond. V. d. Berg had de grond van de familie Vloedgraven aan de Twentseweg bij deze boerderij gehuurd. Met de grond aan de noordzijde van het Ov. Kanaal, de Maat (Kluinhaarsmaat) was het nog een redelijke boerderij. Na beëindiging van het bedrijf is de boerderij tot woning verbouwd waarin een zoon is gaan wonen. De schuur werd weer tot woning van de ouders verbouwd.

Boerderij nr. 14, Kluinhaarsweg 6. fam. W.Koenjer. Oud adres Heinoseweg 53 Dalfsen.

Hier is gebouwd op ontginningsgrond van de marke Dalmsholte. Die grond is bij de verdeling van de markegronden aan boerderij de Kooiboer toegewezen. Daardoor kon er een nieuwe boerderij gesticht worden door een zoon van de familie Koenjer. In 1972 is het achterhuis van deze boerderij afgebrand. De herbouw van de stal was in 1973 gereed met een lagere kap. Hierdoor is het voorhuis met rietenkap veel hoger dan het achterhuis met dakplaten.

Boerderijtje nr.15, Kluinhaarsweg 8. fam. Schoenmaker. Oud adres Heinoseweg 51 Dalfsen.

Naast Kluinhaarsweg 6 is op grond van de Kooiboer een boerderijtje gesticht. Ook deze grond behoorde aan de marke Dalmsholte. Hier is een schoonzoon Koedijk van de familie Koenjer gaan wonen. De familie Koedijk had een dochter die later gehuwd is met Schoenmaker. Deze families hadden een beroep buiten de landbouw. In februari 1989 is ook dit boerderijtje afgebrand. Wel is hier weer een nieuwe woning op gezet.

Boerderij nr.16, de Kooiboer fam. Koenjer Kluinhaarsweg 10 Oud adres Heinoseweg 49 Dalfsen

Deze boerderij wordt de Kooiboer genoemd omdat de eigenaar vroeger in het bezit was van een eendenkooi. De Steenwetering liep hier door een gebied dat erg laag was waardoor er vaak waterstond waar de eenden op af kwamen. In de kooi werden lokeenden geplaatst en werden zo wilde eenden gevangen voor consumptie. De kooirechten waren destijds meestal voorbehouden aan landgoedeigenaren. In dit geval zal het voormalige klooster aan de Twentseweg (22) het recht gekregen hebben. Dit klooster is rond 1685 opgeheven. De rechten zijn verkocht. Deze boerderij zal eerst een katerstede geweest zijn waarvan de bewoner het beroep van kooiker uitoefende. Dat deze boerderij al ver voor 1800 ontstaan is, is zichtbaar doordat de markegrens van Lenthe duidelijk aan deze ontginning is aangepast. De Kluinhaarsmaat is van de marke Dalmsholte afgehaald.

In 1675 behoorde de boerderij bij de bezittingen van de Aalshorst. Hierbij hoorde ook ‘spijker’ de Zandwijk aan de Zandwijkerallee en de Doevelaar, boerderijen aan de Tibbensteeg te Dalfsen. Er was een vermelding van het Kooikershuis te Lenthe als naam van de kooiboer. In 1763 woonde Herman die Koyker en in 1795 Jan Egbertus op het Kooikers huis nr. B 89. Deze boerderij was op de “haar”, hogere grond, gebouwd. In 1832 was er bijna

19ha grond bij. Eigenaar was toen landbouwer Jannes Fliers. Van de grond was 2,6ha bouwland, 4,5ha weiland, 1,8ha heide en 9,3ha bos en hakhout (incl. de eendenkooi). Boerderij geklasseerd 7. (in goede staat). De grote oppervlakte bos en hakhout geeft aan dat deze door een grootgrondbezitter is ingeplant voor de latere her ontginning (zie Delmte-Nieuwstad). Zodoende werd deze boerderij een grote boerderij. Door toevoeging en verdeling van de markegronden van Lenthe en Dalmsholte kon deze nog weer vergroot worden. Hierdoor konden weer boerderijen worden afgesplitst. In 1853 is langs de eendenkooi het Overijssels kanaal gereed gekomen. Het gevolg was dat de eendenkooi niet te handhaven was. Er was minder open water door de betere afwatering door de tochtsloot aan de zuidkant. Ook de (zeil)schepen verstoorden de rust door activiteiten op het jaagpad. Schepen werden getrokken door paarden, mannen, vrouwen en soms kinderen. In de 20e eeuw was de boerderij in bezit van Hermannus Koenjer, in 1912 gehuwd met Antonia Holterman. De oude boerderij is in 1950 afgebrand. Dit was een triest gezicht want alle koeien lagen dood in de stal. Er werd een nieuwe boerderij gebouwd. Na overlijden van de ouders is de boerderij door 2 ongehuwde broers Koenjer voortgezet. Later heeft een neef, die van het huis in het kooiterrein kwam, de boerderij overgenomen.

Woning nr. 17, Kluinhaarsweg 12. fam Lugtenberg. Oud adres Heinoseweg 47 Dalfsen.

Noordelijk van de Kooiboer stond in 1832 een huis van de eigenaar J.H. Kloosterman, koopman te Heino. Hij was een grondeigenaar met meerdere bezittingen. Er lag 3ha hooiland omheen. Dat was vermoedelijk verhuurd of als pinkenweide in gebruik. Het gebouwde had waardeklassering 8. Voor een woning toen normaal. Wie de huurder was is niet bekend. De familie Schrijver kwam hier te wonen en daarna de familie Kutschrutter. Kutschrutter was in dienst bij Bernard Lugtenberg op boerderij 't Nieuwboers bij Het Moer (Moerweg). De woning was eigendom van Jan Lugtenberg.

Brugwachterswoning nr. 18, Kanaaldijk Z. 1. fam. Hullen.

Na het graven van het Overijssels kanaal is rond 1853 een brug gelegd in de -toen- Heinoseweg. Er is een brugwachterswoning gezet op grond van de kooiboer, destijds grond met wat bomen. Hier heeft Willem Duteweerd gewoond. Naast brugwachter was hij mandenmaker. Zijn zoon Bernard heeft later dit beroep hier voortgezet. Diens zoon is thans in Dalfsen nog mandenmaker. Vroeger was hier aan het kanaal en kade waar de schepen afmeerden voor het transport van hun lading. Vooral turf. Als een schipper een brug naderde toeterde hij meestal. Dan werd de brug door de brugwachter opzij gedraaid. Later werd het een ophaalbrug die omhoog gedraaid moest worden. Het bruggeld werd door de schipper in een klomp gedaan die aan een hengel was bevestigd.

Boerderij-herberg nr.19, Kluinhaar. Kluinhaarsweg 3 Heino fam. Beltman. Vroeger Heinoseweg 34 Dalfsen.

Voordat het Overijssels kanaal is gegraven, stond bij de brug die over de Steenwetering lag in de weg Heino – Dalfsen een boerderij van Hendrik Bisschop met tapperij (herberg). Er

was een haventje bij. Restanten (kadestenen) bevinden zich nog onder de vijver achter dit huis. De katerstede Kluynhaar werd in 1682 genoemd toen er Jan Kluynhaar woonde. In 1734 woonde er Berent Jansen Kluinhaar en in 1751 Jan Kluynhaar. Er woonde hier eveneens een schipper, Berend Geerlig Cluynhaar, al voor 1743. In dat jaar volgde zijn zoon Geerlig Berends zijn vader op als markedienaar. Hij kreeg daarvoor een traktement van f 20,- per jaar met een vergoeding voor teer en kwasten voor het onderhoud van bruggen en duikers. In die tijd was de Kluinhaar eigendom van de fam. Vrieze (op den Aalshorst, Heinoseweg Dalfsen) in 1820 verkocht H.J.C. van Kempen (van de Aalshorst) deze katerstede met herberg, huisnr. B 88 voor f 830,- aan H.Bisschop. Bij deze boerderij hoorde in 1832 8,23 ha grond. Hiervan was 1,2 ha bouwland bij het huis, wat hoger gelegen. Er was verder 3,5 ha weiland, 0,5 ha hakhout en bijna 3ha was nog heide. In 1852 was de boerderij van Willem Meulman te Lenthe. Of de herberg toen nog in gebruik was, is niet bekend. In 1853 is het Overijssels kanaal over het oude tracé van de Steenwetering gegraven, In 1880 behoorde de boerderij aan de erfgenamen Meulman met Jan Meulman als landbouwer. In 1921 is blijkens kadastrale gegevens door de familie Meulman een nieuwe boerderij gebouwd. In 1929 weer herbouwd. Mogelijk is er brand geweest in 1828. Dit is niet nagegaan. In 1934 is binnen de familie de boerderij verkocht. J.C. Beltman werd in 1949 de eigenaar.

Woning nr. 20, achter Kluinhaar. (1832 Kleine Wolthaar, afgebroken).

Op 175 meter zuidoostelijk van Boerderij Kluinhaar stond in 1832 een daglonershuisje, eigendom van Hendrikus Bisschop. Recht van opstal had Theunis Kleine Wolthaar. Dit huisje was van weinig waarde (klas 9). In 1864 is het huisje binnen de familie verkocht. In 1938 is A.Th. J. Kroes landb. en mevr. A.M. Koerhuis gehuwd met H.J.Schuurman eigenaar geworden. Tot 1948 heeft de familie Jorink in dit huis gewoond. In dat jaar is het afgebrand en is de familie naar het door de gemeente gevorderde kookhuis gegaan. Kluinhaarsweg 4. In 1963 zijn de restanten gekocht door Beltman van de Kluinhaar.

Boerderij nr.21, Kanaaldijk Z 2. fam. Schrooten.

Na de herontginning van bosgrond van de Kooiboer was die boerderij zodanig vergroot dat een gedeelte van die grond verkocht is. Daar is een nieuwe boerderij gebouwd. Het juiste tijdstip is niet bekend. Omstreeks 1907 is door A.J.Schrooten een boerderij ge- of herbouwd. Ook grond ten noorden van het Overijssels kanaal hoorde bij die boerderij. Deze grond was het oostelijk deel van de Rakkerster stukken tot aan het voormalig stoomgemaal. In 1832 was het zuidelijk deel van die grond van Jannes Fliers van de Kooiboer net verkocht aan Lois de bock, grondeigenaar uit Zwolle. Dit was gedeeltelijk bos. Ook de omliggende gronden waren van die grondeigenaar. Later zal dit verkocht zijn aan Rakhorst uit Heino. Hij was de schoonzoon en opvolger van J.H.Kloosterman die in 1832 ook aan de zuidzijde van het kanaal grond bezat.

Woning 22, Kanaaldijk Z.4 (de Kooi) fam. Vunderink. Door het graven van het kanaal kon de eendenkooi niet meer gebruikt worden. Deze is gedempt met zand uit het kanaal. Middenin het houtgewas is door de familie Koenjer een woning gebouwd.

Nota bene

De bewoners van de Kloosterhoek zijn vermeld voor zover dit mondeling door enkele bewoners is verteld en uit allerlei archieven naar voren komt. Bevolkingsregisters zijn niet geraadpleegd omdat dit gebied tot 1997 onder de gemeente Dalfsen viel. Onderzoek hierin vraagt erg veel tijd.

Onderstaande foto betreft de Laan Blankenfoortsweg

Geraadpleegde bronnen en literatuur

J.Bieleman “Heino een geschiedenis van mens en plaats” Zwolle 1980. “Boeren in Nederland”(pag. 17) Amsterdam 2008.
A.E. Rientjes “Uit de Geschiedenis van de Marke en Schoutampt Heino” Overijssels Dagblad 1931-1932.
Th Spek “Van Hunnepe tot de Zee” (pag. 34-35) IJsselacademie Kampen 1996.
Ir. D.M. van der Schrier en Ir.J.P. van den Berg “Hoe de A te Zwolle weteringen aantrok”.
Archief “Omheining” Markeboeken Heino en Lenthe,
Kadastrale Atlassen 1832 Heino, Dalfsen en Raalte
A.J.Mensema Schattingsregister van Salland 1520 RAO nr.42 (HCO) Zwolle 1994.
Archief “Omheining” Veldnamenonderzoek en boerderijregister, Doop- en trouwboeken.
Bevolkingsregister Heino 1845-1930 en aressenbestand gemeente Heino 1920-1940.
Volkstelling 1795 Lenthe (gem. Dalfsen)
E.D. Eijken Repertoire op de Overstichtse en Overijsselse Leenprotocollen 1379-1805 RAO (HCO) Zwolle.
Quohier van bezittingen des koningsvijanden in Salland 1583.
Verkoop vaste goederen stad Zwolle 1842 notarissen M.J.V. Kramer en mr. H.L.Nilant Zwolle
Verkoop Blankenfoort 1920 + 1923, notaris Mr. B.J.B. Jordens Deventer, 1843 notaris Fortuin Raalte, 1879 notaris Spitzen Heino en C.F. Kaempf Zwolle.
Verkoop het Klooster of Eckencate 1830 notaris A. Nilant Dalfsen.
Verkoopakte van het Moer 24-4-1815 notaris Kuvel Dalfsen.
Historische kring Dalfsen, veldnamen en kadastrergegevens.

Heeft u aanvullingen of correcties, meldt het ons.

Tel.0572-394562 of 0572-390948.

E-mail omheining@planet.nl (<mailto:omheining@planet.nl>) .

Dit is een uitgave van de vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino

Delmte Nieuwstad Het Moer Blankenfoort Lenthe Kloosterhoek